

Mátíyu

Ísu kwíyómpa'a irówana Mátíyu siyáánkai-
iya'iyó. miráumai-ima maisuwéna
Ísuna kwayó-
kwáásimá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-
kwaasivinkemba moórawai áwí'a Mátíyu moórá-
awi'a Árívái kwemá maanáúvái agaimakáiyé.
Áánútu séna sáwí'o umáímo máyáampinkemba
iyátinkaniye siróntemba ááéraan-aimba simái
tarúmakon-auvai-kwandaavimba agáyómba
Ísuntavai siráawe. Yútaa-kwaasi Ísuntavai sésa
Áánútumo usásinankaiwaima Mésiyaaman-iyé
sígwáe séna maanáúváiímbá agairáiyé. Ísu
asirayámbá tokéna Áánútuna amáánkona ááimba
simátiména Áánútu kwená kwaási kwégawaain-
aimba simátíma'mae iráiyé. Mátíyu mirán-áímbá
maanáúváiímbá agaimakáiyé.

Áríku 3:23-28

¹ Ísu Káráísitina akúni'a uráan-kwasai. Ísu
aíkwá'náma Tévítimani. Tévíti aíkwá'náma
Ááváramumani.

² Ááváramu Áísákaamba marankówana
Áísáka Yákópomba marankówana
Yákópo Yúta-iyai áváráwáínónnda matinkówana

³ Yúta Pérésinte Sáraante matínkaraimba
tinówa Témamani.

Pérésí Éséronimba marankówana
Éséroni Árámumba marankówana

⁴ Árámu Ámínátapamba marankówana

Ámínátapa Násonimba marankówana
 Násoni Sáómonimba marankówana
⁵ Sáómoni Póásimba maránkaraimba
 anówa Áré'apimani.

Póási Ópétimba maránkaraimba
 anówa Árútimani.

Ópéti Yésimba marankówana

⁶ Yési Tévitimba marankówana
 Tévíti kárákwiyi-i'a uráiwai Sórómonimba
 maránkaraimba anówana aiva-kwánkó áwí'a
 Yúrása úwana naaén-kwamba Tévitimani.

⁷ Sórómoni Áríyapoamumba marankówana

Áríyapoamu Ápáisaamba marankówana
 Ápáisaa Ésaamba marankówana

⁸ Ésaa Yíosavatimba marankówana
 Yíosavati Yórámumba marankówana
 Yórámu Ásáyaamba marankówana

⁹ Ásáya Yótámumba marankówana

Yótámu É'ásaamba marankówana
 É'ásaa Ésékayaamba marankówana

¹⁰ Ésékayaa Mánásaamba marankówana

Mánásaa Émósimba marankówana

Émósi Yósáyaamba marankówana

¹¹ Yósáya Yékónaya-iyai áváráwáínóna
 matinkówasa

minkánáávimbá Pépíróni-naopakewai Ísareri-
 kwaasi tayí'maesa Pépíróniva'a ándáva'a
 mátínkaraawe.

¹² Pépíróniva'a mátínkó-kanaavimba

Yékónaya Síatiomba marankówana

Síatio Sérápápeomba marankówana

¹³ Sérápápeo Ápáyatimba marankówana

Ápáyati Éráyakimumba marankówana

Éráyakimu Ésomba marankówana

14 Éso Sétókomba marankówana

Sétóko Ékímumba marankówana

Ékímu Éráyatimba marankówana

15 Éráyati Ériesaamba marankówana

Ériesaa Mátánaamba marankówana

Mátánaa Yákópomba marankówana

16 Yákópo Yósépimba marankówana

Yósépi Máriaaamba awaikó úwana Máriaa

Ísumba anówamani. Ísuntavesa Áánútu
usásinankaiwaiye sésa Káraísitiye
kwésewe.

17 Ááváramumo máyonka'a sísamaivakemba
éiyaimba kumbaimái-kwaasi 14 kwaasi

agáyówasa Tévitimo paárurenamo máyonka'a

sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-kwaasi

14 kwaasi agáyówasa Pépírónivakewai

tayí'maesa Pépíróniva'a ándáva'a mátínkarowasa

máyón-kanaavimba sísamaivakemba éiyaimba

kumbaimái-kwaasi 14 kwaasi agáyówana

minká'á Máriaa Ísu Káraísitimba maránkaraiye.

Ísumba maránkarain-kwasai.

Árúku 2:1-7

18 Ísu Káraísitimba marankómba maará

uráiye. Ísu anówamba Yósépinka'a siváúmaresa

ítámakowana Yósépi íma kwesé kurónka'a

ámú'a paáruraiye. Áánútun-amanko ámú'a

paárumankarowana

19 awaikó kawé'á kwéuwai séna kwaási
túranka'a ai'maráanana Máriaa aigaeyávéna

iváímpo'a aúp'á ai'mátuwanaumne-imayaa uráíye.

²⁰ mirá imáyáama kwéena aún-kwáyowana Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakewai kaainampá'á simámena séna Yósépiyo Tévitin-andaraken-kwaasi óne. Máriaamo ámú'o káúvímba Áánútun-amankowe su'mai ámú'a kauwánkáimba po kwembá úwoi mayáníyompo íma áá'a kaíno.

²¹ iyámpóimo marankánimba áwí'a Ísuwe simámiyo siráíye. mináwíkóná ááimba kwená kwaasi sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátinkaniye siráíye.

²² naaóyá'á Áánútun-aai simátímakowai sirónka'a póna mirán-tántáá'á paáruraiye.

²³ kwemá agaimaréna séna moórá-inaamarugo kwaaí íma mairéna ámú'a kaumái iyámpói marankáínasa miníyámpóigó áwí'a Émáníyueriye sénááowe agaimaréna siráimba mináwíkóná ááimba Áánútu keséya máyáíye siráíye.

²⁴ Yósépi aúvínké usásinena Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakewai siróntemba awainínkómbá mairéna

²⁵ íma kwesé kúmba úwoi ména kárákwírowana iyámpói marankówana Ísuwe séna áwí'a tamánkaraiye.

aaváúmó usópaken-kwaasi taawánaraan-kwasai.

2

1 Yútiyaa-maravaken-kawaanako áwí'a Éróti máyon-kanaavimba Pétáremu-naopa'a Máriyaa Ísumba maránkarowasa némpakemba aaváúmó usópaken-kwaasi kawer-ímáyáágwárá-kwáási teémesa Yérúsaremu-naopa'a tésa

2 sésa Yútaa-kwaasira'a kárákwiyinine sénamo maránkáín-iyampoi náávara ánkaraao. aaváúmó usaipá'á méta awánáúndaya moórá-o'a paárisata awánéta séta iyámpói maránkaraimba póta awánéta kwenáwí'a mósá maránáe séta teémeta túne siráawe.

3 suwaná marará-káwáánákó Éróti mináimbá isówana arunkó sáwí'a úwasa Yérúsaremu-naopakewaigwara'a isówana tirunkó sáwí'a úwana

4 Éróti mono-káwáá-kwáásiyé ámaámba sun-kwáásiyé tááyowasa torupamáí máyówana séna Áánútu ai'maráníwaimba Káráisitimba marankánimba náávara ankáníyo súwasa

5 sésa Yútiyaa-marava'a Pétáremu-naopa'a ankáníye. Áánútun-aai simátímakowai agaimaréna séna

6 Yútiyaa-marava'a Pétáremu-naopaken-kwaasiyono. Yútiyaa-marava'a kárákwiraawaivimba kentí naaópa'o kárákwiraawai íma tínaaempa'a máyáawe. kentí naaópakemba moóráwai paárurena kesí kwaási Ísareri-kwaasira'a kawé'á umái kárákwiyiniye

agaimaréna siráiyé suwaná

7 Éróti iséna aaváúmó usópaken-kwaasi aúpá'á tááyowasa tuwaná tísaa ena séna nósa-

tawai minó'á paárisara awánaraao súwasa simámúwana

⁸ Éróti séna Pétáremuva'a miniyámpóí koavakáá-umai awáné'a tasimásimiya'a kesé kuré'a kwenáwí'a mósá máraano súwasa

⁹ isésa kumbá aaváúmó usópa'o mésamo awánaraan-o'a awánowana minókómá aiva'á kwégwena miniyámpóímó máyonka'a kogwaúwasa

¹⁰ ávááraumai aamoí ésa

¹¹ mindáúmpá'á iyésa anówante miniyámpóiyé tuwánésa kivaíresa miniyámpóígó áwí'a mósá marésa unáámbá óin-tokésa kawé-tántáá'á kóri-ontamba óimai amésa kawer-úmúmbó íí-yántáá'á óimai amésa áséi-kwiyum-basawenkwará'a óimai ámakaawe.

¹² ámatuwesa tuún-kwáúwana Áánútu kaainampá'á simátimena séna Érótimba íma kosimáméro súwasa ó'on-ampakemba kentí naaópa'a kóuraawe.

Ísumba áí'maesarai Ísípiwa'a kurááyan-kwasai.

¹³ kóúwana kwíyómpakemba Ísóigona kwayó'nákómbá Yósépi kaainampá'á awánówana séna Éróti miniyámpóí tuvuwíndayavena kwéavakaa-ivo usásine anówante miniyámpóiyé tí'mae Ísípi-marava'a koména'a aáno simámé'a áí'mae tiyó sénaumne súwana

¹⁴ mindó'wáámbá usásinena anówante miniyámpóiyé tí'maena Ísípi-marava'a kwéména

¹⁵ mivá'á komáyowana Éróti pukáiyé. naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai sirónka'a póna mirá uráiyé. kwemá agaimaréna séna Ísóigo séna

Ísípi-maravakemba kesáánimba máyaina'a
 ááyaanana koyauweráníye
 siráíye agaimaréna sirónka'a póna mirá uráíye.

iyámpói tínkankaan-kwasai.

¹⁶ Éróti awánómbe aaváúmó usópaken-kwaasi
 kampa'á simáuwesa kóúwana Éróti arunkó
 áyámbe úwana aaváúmó usópaken-kwaasi
 simámakon-aintavaiye o'á paáruraiyemo sirón-
 aintavaiye imáyáa éna évakarawai ti'maréna
 séna Pétáremu-naor-ayampa'-naopimpa'a kaer-
 imó ten-iyámpóiyé imo kaer-imó tarén-iyampoie
 tivakáá-umai tínkantuwaaro súwasa mirá uráawe.

¹⁷ naaová'á Áánútun-ai simátímakowai áwí'a
 Yéremaya sirónka'a póna mirá uráíye. kwemá
 agaimaréna séna

¹⁸ Áráma-kwaasi ávááraumaimo ivi'ó taráamba
 ísaraawe. Áréseo aísavutantamba uráan-
 kwaasi miwítí iyámpóiyavesa ivi'á taawasá
 iyámpóimo pukáantavesa timambá
 aráápamai tínkaraawasa úwoi ivi'á támae
 iráawe
 agaimaréna siráíye.

Ísípivakemba tiráin-kwasai.

¹⁹ Éróti puwúmba Yósépi Ísípi-marava'a
 ména kwíyómpakemba Ísóigona kwayó'nákómbá
 kaainampá'á awánówana séna

²⁰ miniyámpóigómbá tuvuwónáe sen-kwáásí á'a
 púwóvo usásine anówante miniyámpóiyé tí'mae
 Ísareri-marava'a kwaaó súwana

²¹ usásinena awainínkónte ááninkónte tí'maena
 Ísareri-marava'a kúmba

22 Éróti ááninko áwí'a Ákéreasi kwemá avowáná anondá Yútiyaa-ayampa'a kawáámáyái kwémayowana Yósépi iséna mináyámpá'ó koménintavena inkaisúwana kaainampá'á Áánútu simámuwana Káriri-ayampa'a

23 Násáreti-naopa'a tí'maena koméraiye. naaóv'á Áánútun-ai simátímakowai sirónka'a póna mirá uráiyé. kwemá Ísuntavena séna Násáretivaken-kwaasiye sénááowe agaimaréna sirónka'a póna mirá uráiyé.

3

Yóni simátímakarain-kwasai.

Mááka 1:2-8, Árúku 3:1-18, Yóni 1:19-28

1 minkánáávímbá moóráwai áwí'a Yóni ména nombá pétinkowai póna Yútiyaa-marava'a kúmba kavóná-marava'a koména simátiména séna

2 Áánútu kwená kwaási kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a teró simátíma'mae iráiyé.

3 naaóv'á Yóni íma máyonka'a Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Áísáya Yónimo paárinintavena imáyáa éna agaimaréna séna moóráwai kavóná-marava'a ména aayamáírakemba séna Ísóigona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámpá'á kwíno

Áísáya agaimaréna sirónka'a póna Yóni paárúwana mináímbá paáruraiye.

4 Yóni póígo áwí'a káámeri kwená áyáú-kwatoi iréna aúwarasinei ámúranda uréna a'nóriné kwantáámikóná aúwé mintóné su'mai kwénéna

5 aaí simátíma'mae iyúwasa Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Yútiyaa-ayampaken-kwaasiye Yóntáni-nonkona menávápákéné maanávápákén-kwáásiyé miráumai kwaási tóyo ésa

6 sáwí'o uráamba paárumai avora'á simámúwana Yóni Yóntáni-nompimba nombá pétinkaraiye.

7 Yóni nombá pétinkena awánómba ámáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásiyé sáwíva'a nombó pétinkanintavesa kwenópa'a tóyo uwaná simátimena séna iyánkó póígon-araa'an-owe. Áánútu kentí sáwí-meyamba timínívo nááwa simátímísara iséra inkaiséra kwéteo.

8 kentí sáwí-mayai tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a kawé'-máyaí máyéwa'a tuwánanaumne.

9 Ááváramu kentáá síkwá'ná imbá póta Áánútuna kawé-kwáásiyá úne sé'a mirán-ímáyáá íma oró. Áánútu Ááváramu aísavutantamba ónááowe sénaraankasi maanóntámpínkémbá kanaám-po'a kwaási aúráro sisa'á aúrásino. Ááváramu aísavutantamba uráundawai póta kawé-kwáásiyá úne sé'a mirán-ímáyáá íma oró.

10 íma kawer-árámbá íyain-taima ááimpimba kwéayaisuwesa iravímbó agaisúwáantemba Áánútu miráumai kentí sáwí-meyamba timíníye Yóni siráíye.

11 Yóni simásuwena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a tewái nombá kwévetinkaundanivo kesínaaemba tíníwai Áánútun-amankomba ai'maráínana kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye. iramó

agáyáantemba íníye. kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uwóví'a ónaumne.

¹² aawinkwínaumo sípétivimbo mósá makésamo iyaavumásúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimá úndáomo tútúwaisasamo kaíkai'o ínín-iravimbo kwiyúmaimo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá máráantemba kwaási miráráámbá íníye Yóni siráíye.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Mááka 1:9-11, Áríku 3:21-22

¹³ minkánáá Ísu Káríri-ayampakemba Yóntáni-nompa'a téna Yóni nombá pésinkainkwae séna túwana

¹⁴ Yóni séna ímanivo emó nombó pésinkaniyonda kanaán-ivo kentávái se nombá pésinkaaó kwésene súwana

¹⁵ Ísu séna ivátuke súndantemba mirá uwo. mirámó ékaimo ékai Áánútu siráini'a óyauye súwana owé séna

¹⁶ nombá pérankowana nompínkémbá usásinowana sokón-tawaaí taaínkaar-úwana Yóni awánómbe Áánútun-amanko mááiraamba úmaena Ísu ane'á kumbáyowana

¹⁷ aaigówé su'mai kwíyómpakemba séna maawámá kesáánimba isa'á kwená imáyáa kwée'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráíye.

Sáátáánigo Ísumba áísaa umai isánáe siráin-kwasai.

Mááka 1:12-13, Áríku 4:1-13

¹ súwana Sáátáánigo Ísumba áísaa umai isáníntavena Áánútun-amanko Ísumba simámuwana kavóná-marava'a

² koména toómbá íma néna ayáátááka'a 40 no'waamba kwaúwana ávááran-aaí ankówana

³ Sáátáánigo Ísu sáwí'o índá awánanae séna Ísunopa'a téna séna emá Áánútu áánimba úne kwésempo maanóntánkóntávái toómbá aúréna'a naanó siyó súwana

⁴ Ísu séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba séna toómbó náiyawaiye su'mai kwaási íma tátoraivo Áánútu siráini'a amápa'a íyana tátoraniye siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana

⁵ Sáátáánigo Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a kwéna anóm-bono'-nankona ávúmayaapa'a móankena

⁶ séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba séna Áánútu kwíyómpakemba kwená kwayó'nárawa'a tí'maráínasa enká'á kárákwiresa pósa óntanka'a aísamaima turaráanavo sésa tiyáándeí aramónááowe

siráiye. mindáyavai emá Áánútu áánimba úne kwésempo maankákémbá ásávenasa kwíyómpakendarawa'a arámbaesa marapá'á móru ankánááowe Sáátáánigo súwana

⁷ Ísu séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba á'a mirá siréna moóra-ainkwara'a séna kentí Ísóigo Áánútumba

áísaa umai isánáe íma seró
siráimba emó séndantembo mirámó ékai
Áánútumba áísaa umai isáúsino. mindáyavai
emó sénda íma mirá ónaumne Ísu súwana

8 Sáátáánigo Ísumba áí'maena anón-omapa'a
iréna móankená amápa'-marava'a kárákwiron-
kwaasiye miwítí anón-asirayane agaráárankená

9 séna kenká'ó kívairemo kesí imáyáamo
mósá máréna'o é'a kárákwiyi-mayai áména
kárákwiyiniyone Sáátáánigo súwana

10 Ísu séna Sáátáánigo kówaaó. Áánútun-aii
aúvái-kwandaaivinkemba séna

kentí Ísóigo Áánútumpa'a imáyáa é'a kwenáwíre
su'mai mósa maré'a kwená mayáiyé su'mai
máyaáro

siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne
súwana

11 Sáátáánigo auwéna kúwasa kwíyómpakemba
Áánútuna kwayó'nárawa'a kumésa Ísumba
áwa'naa uráawe.

Ísu kwená mayáímó ááimba ásárain-kwasai.

Mááka 1:14-15, Áríku 4:14-15

12 Yóni marará-káwáánákó áwí'a Éróntintavena
séna sáwí'a uráiyé siróntavena ándáva'a
máankowana máyon-aimba Ísu iséna Káríri-
ayampa'a kwéna

13 Násáreti-naopa'a íma koména Kápénéamu-
naopa'a koméraiye. mindáópa'a Káríri-
nonkwaakon-awampa'-naopa'a Sépiyuraaniye
Návataraiye tísavutantamba uráawaiti maravá'á
kwáyon-daopa'ani.

14 Ísu Kápénéamu-naopa'a komáyomba naaóvá'á Áánútun-aii simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna sirónka'a póna mirá uráíye. kwemá agaimaréna séna

15 Sépiyuraaninte Návatarainte mindárai tísaavutantamba uráawaiti maravá'á nonkwaaúnkón-awampa'a Yóntáni-nonkona menávápá'-máráo áwí'a Káríri-marava'a máyáawai ó'on-o'on-kwaasiyave'a súnda

16 minkwáásí túnkwi-ayampa'a mésa sámokaípa'a awánanaaowe. Áánútuna némpa'o túnkwi-ayampa'o máyáawai sán-kamátinkaniye agaimaréna sirónka'a póna Ísu paaréna mirá uráíye.

17 minkánáá Ísu simátimindayavena ááimba ásámai simátimena séna Áánútu kwená kwaási kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a teró siráíye.

Ísu éiyain-kwaasi tááyarain-kwasai.

Mááka 1:16-20

18 Ísu Káríri-kwaaunkon-awampakavamba kúmba kae-kwáásírái mésarai awaaó áwí'a Šáimoni moórá-awi'a Pítaa úwana áváko áwí'a Éndaru umái mésarai miwítí mayáímá pósarai noyáá'a to'mái tímapa'a kwénaaesarai kwase-únámbá nompí tukóyana

19 Ísu simátimena séna kesé tekaiyó. noyáá'o to'máimo tímapa'o kwénaaoyantemba aúná-mayai tíménakai kwénaaekai kesáái simátímapa'a kwénaaiyasa kesópa'a teró súwasarai

20 minkwásé-únámbá tuwésarai kwesé kurááiyé.

21 kwesé kuyaná Ísu kómarena kúmba kae-kwáásírái mésarai Sépéti ááninkai awaaó áwí'a Yémési úwana áváko áwí'a Yóniyé tivowámpi kwimái nompí-sípívimbá mészaya kwase-únámbá to'mayaa kwéuwana Ísu minkáé'nárai tááyowasarai

22 avekáámbá tivowámbá mindómpi-sípívimbá auwésarai Ísuwe kurááiyé.

*Ísu sáwíva-kwaasivimba mayáí mairáin-kwasai.
Árúku 6:17-19*

23 Ísu Káríri-ayampa'a naaó'-nao'a kwénaaena mono'-náúmpímpá'á Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba mináséi-kwásái kosimátímapa'a kwénaaena ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvamatinkava'a kúwana

24 kwenááigo Síriyaa-marava'a naaó'-nao'a kóyáwé úwasa ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasiye taraváá-kwámbó tirumpimbó máyon-kwaasiye tíyayaambo árúkun-kwaasiye tíyayaambo pukón-kwaasiye mirámó un-kwáási taagwiya'maésa Ísunopa'a mátínkówana asóvamatinkena

25 aambó kwénaaumba sáwívarawaj Káríri-ayampakene Tékapórisi-ayampakene Yérúsaremu-naopakene Yútiyaa-ayampakene Yóntáni-nonkona menávápákén-kwáásíyé miráumai-naoken-kwaasi kwenópa'a tóyo uráawe.

5

Ísu omápa'a ména simátimakain-kwasai.

Áríku 6:20-23

¹ Ísu máyowasa sáwíva-kwaasimo tóyo umbá tuwánéna omápa'a umáyowasa kwená kwaásiyomba torupamáí máyówana

² simátimena séna

³ Áánútu súwa'naa ínkwáe sewáí Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena miwírá'á kwégawaaiye.

⁴ miwívimbá sáwí-imayaa kwáyáísana tirunkó umbaí kwétaiwai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena etóyóí kwéumatinkaiye.

⁵ kesávái túmo ímo maé kwéiyowai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkaimba pósa siráim-barama mayánááowe.

⁶ Áánútu siráintemba mirá ónáe kwésewai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena kawe'ó umáímo ménaaontavena kawerí'a umátinkaniye.

⁷ tirumbó kwéumatinkaawai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena arumbá umátinkaniye.

⁸ tirumpinkémbó kawer-áíné su'mai kwésewai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkaimba pósa Áánútumba awánanaaowe.

⁹ kwaásivimbo paru umátinkanaaontavesa mayáí kwémayaawai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena kesí iyámpóin-owe síníye.

¹⁰ Áánútuntavesamo imáyáamo ésamo arupí umáímo máyáantavesa sáwí'a kwéumatinkaawe. Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena miwí kwená kwaási-i'o ombá póna kwégawaaiye.

¹¹ keinárawa'o kentáv'é'o asiramáímo máyáantavesa mindáyavesa sáwí-aimba

simátinkesa sáwí'a umátinkesa ó'on-o'on-
kampar-aimba simátinkaamba Áánútu
keinárawa'a kawé'á kwéumatinkaiye.

¹² naaová'ó Áánútun-aaimo simátímakowaimo
sáwí'o umátinkaraantemba ívé'a sáwí'a
kwéumatinkaamba tirunkó kawé'á kwéina'a
aamoí é'a kwíyómpakemba kentí kawé'-m'éyámbá
mayánááowe Ísu siráiyé.

sán-kaí-áiné uwígón-aaiye Ísu siráin-kwasai.

Mááka 9:50, Árúku 14:34-35

¹³ Ísu simásuwena simátimena séna marapá'ó
máyaan-kwaasivimba mé'a uwígómó áséimo in-
tenkáámbá kwéowe. mirá kwéombanivo uwímó
sáwí'o énamo imbá íma kawé'á umái kéná íma áséi
éna úwoisankaamba umágwisasa aampa'á tukésa
kwénaaowe.

¹⁴ marapá'ó máyaan-kwaasivimba mé'a sámó
kaintenkáámbá kwéowe. ááraipa'o kwáyáin-
daopa'o mósá awánaantemba keinárawa'a
máyaawaina ááimba kwéawanaaowe.

¹⁵ iramá oómbá kúra'maresa íma aúpá'á
maráiyamba avora'á maráiyamba mindáópaken-
kwaasi awánanaaowe.

¹⁶ miráumai sámó kaintembá kwaásivimba
mé'a sán-kamátinkaiyasa kentí kawé'-máiyái
tuwánésa kentivo kwíyómpa'o máyáiwai áwí'a
mósá maránááowe Ísu siráiyé.

Ísu amáámba siráin-kwasai.

¹⁷ Ísu mináimbá simásuwena séna íma
kentáv'é'a sé'a Mósesi siráin-aine Áánútun-aai
simátímakaawai siráan-aine ivá'á túwáiwaiye íma

seró. Áánútun-aaí siráan-aimba íma tuwánaumpo siráanteni'o umáímo paárinintave'a kunkáumne.

18 simátíménda ísáaro. kwíyómba maramá kwáyáísana póna Áánútun-aaí kwaíkwai'a kwéiye. Áánútun-aaigo amápa'a kwaíkwai'a kwéimba póna mináínkómó siráinten-umai amápa-tantaa'a paáriníye.

19 miráumai Áánútun-aaivinkembo kítor-aimbo araaísésamo ó'owantavesamo sésamo kwéundantemba mirá ínimba mindá kanaán-íye síyanamo éna Áánútu séna kesí kwaási kawááunda-kwaasivinkemba íma asirayán-kwáásímán-owe sínívo Áánútun-aaímo taagwiyavésamo simátimesamo sésamo Áánútun-aaí ísáaro kwésewaiyavena Áánútu séna kesí kwaási kawááunda-kwaasivinkemba anón-kwaasiman-owe síníye.

20 moórá-aimba simátimunda ísáaro. amáán-kawaa-kwaasiye amáamba sen-kwáásiyé sésa Áánútumo siráintemba umái máyaumnemo sembá kampa'á kwésewe. miwímó ontembó keinárawa'o é'a Áánútumo kawááipa'a íma mé'a Áánútumo siráintemba árai'a mirámó é'o é'a Áánútumo kawááipa'a ménaaowe Ísu siráíye.

tínkamon-aimba siráin-kwasai.

Áríku 12:57-59

21 Ísu maarán-áínkwará'á séna naaóvá'á Mósesi kentíkwá'náyavena simátímakain-aimba ísaraamba maará séna tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. mirámó íyasamo ésa aaivimbá maitinkánááowe siráimbanivo

22 simátíme'a sé'a miwítí kwaásiyavesa aaisambá kwétiyiyawai aaivimbá maitinkánááomba mindá kanaán-iyé. miwítí kwaásiyavesa sáwí-aimba simátínkáawaima tí'maesa aaimó ísáawaitopa'a mátinkaiyasa aaivimbá maitinkánááomba mindá kanaán-iyé. miwítí kwaásiyavesa uwo'aó-kwáásíyá'o. úwoi-kwaasiya'o. sésa simái sáwí'a kwéiyawai sáwí-meyambo mayánááopa'o iramó kwégaipa'a ménaaomba mindá kanaán-iyé.

23 mirán-áimbá imáyáa ombá Áánútuntave'o imáyáamo é'o moóra-yantaa'o aménáe'o anóm-bono'-naumpa'o komé'o é'a kentí kwaási aai tátokaiya'o tááka'o maké'o é'a

24 Áánútumbo aménááon-tantaa'a óntan-taareigona egwaa'á mámare'a mináimbá koísámai arupí umásuwe'a koyauweré'a Áánútumba áméro.

25 aaimó simátinkanae síyawaimo tí'mae kwíyasa aampa'á mósimai paárumasuwesa koró. anón-kwaasimo mátimiyasamo ésa i-kwáásí tímíyasa ándá-naumpa'a tinkánááowe.

26 ímo mirámó íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa íma ááéma ánásanaumne sésa amápa'-meyamba tímatuwaiyasa ayútinkanaaowe Ísu siráiyé.

aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.

Mátíyu 19:9, Mááka 10:11-12, Áríku 16:18

27 Ísu mináimbá simásuwena séna naaóvá'á Mósesi simátímakain-aimba ísaraamba maará séna ó'owi tuwainímbáare tuwai'máate íma nááóro siráimbanivo

28 simátíme'a sé'a moóráwaimo moórá-inimbo awánénamo tavisénáe sénamo ínimba íma avora'á ínivo imáyánekiye su'mai tavisínana Áánútu séna imáyáavinkemba á'a kwéyavisiye síníye.

29 túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéímó awáné'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-iyé.

30 tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. kae-tiyáámbó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-iyé.

31 naaóvá'á Mósesi maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwaindawai aúváivimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráimbanivo

32 simátíme'a sé'a awainínkó íma moórá-kwaasigoe kwénaaisana awaíko ai'mátuwaisana minínkó kówéna moórá-kwaasi komairéna minínkó aúna-kwaasigoe kwénaaimba sáwí-amba kwénaaiye. aivar-áwáíkomó ai'mátukaintavena mirá kwéiye. moórá-kwaasigo ai'mátukain-inimbo kwémayaimba kwegwárá'á umóyámbá kwémayaiye Ísu siráiyé.

amápa-tantaapimba íma matuwé'a seró-kwasai.

33 Ísu maarán-áínkwárá'á séna naaóvá'á Mósesi simátímakain-aimba ísaraamba maará séna

Ísóigompata mirá ónaumne síyamba kampa'á seváínivo árai'a sé'a mirá oró siráimbanivo

³⁴ simátíme'a sé'a kemó mirá ónaumnemo síyambo é'a árai'a mirá oró. kemó ímo mirá ónaumnemo síyambo é'a árai'a íma mirá oró.

Áánútu kárákwiraiwai kwíyómpa'a máyáivo Áánútu áwíka'a íma matuwé'a seró.

³⁵ Áánútu marapá'á kárákwiraipa'an-ivo íma marará'á matuwé'a seró. Yérúsaremu-naopa'a Áánútu kárákwirain-daópa'an-ivo íma mindáópa'a matuwé'a seró.

³⁶ avután-á'nóntáúrá'á kaantáún-a'nontau íma kanaán-umai auré'a kaantáún-a'nontaura'a avután-á'nóntáú íma kanaán-umai auránááovo tí'nónká'á íma matuwé'a seró.

³⁷ kemó mirá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áiné su'mai seró. owé mirá ónaumne seró. kemó ímo mirá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áiné su'mai seró. a'áo íma mirá ónaumne seró. simátimunda-aimba Sáátáánigona imáyáavinkeni'a kwéowe Ísu siráíye.

anondámo ímo tínkami-kwasai.

Árúku 6:29-30

³⁸ Ísu mináímbá simásuwena séna Mósesi simátímakain-aimba ísaraamba maará séna moóráwaimo moóráwai aúrambo pítuwainasamo ésa kwená meéyámbá kwenáúramba pítuwanaaowe. moóráwaimo moóráwai áwááyaamba kútúyuwainasamo ésa kwená meéyámbá kwenáwááyaamba kútúyuwanaaowe siráimbanivo

³⁹ simátíme'a sé'a moóráwaimo sáwí'o umánkáimba íma anondá kwembá sáwí'a umánkaino. moóráwaimo áá'o tuwausínamo e

íma kwembá inkamé ókwara'a kwántáminana tuwausíniye.

⁴⁰ moóráwaimo ená unáánkwátóiyavesamo mayánaunda pó'a áí'mae'a aaimó isái-kwáásígónópa'a máánkare'a ókwara'a mayánaumnemo sínamo e íma a'áo se paákár-únánkwátóigwara'a amiyó.

⁴¹ moóráwaimo aampa'ó tátorenamo séna kesí náaindaamba sáwíyanka'a súwa'naa uwómó sínamo e íma a'áo se úwoi ayáátááka'a áwa'naa uwo.

⁴² moóráwaimo moóra-yantaatavenamo simiyó sínamo e úwoi amiyó. moóráwaimo moóra-yantaatavaimo kwááyu simiyó sínamo e mirá uwo Ísu siráiyé.

namuro-kwáásí kawe'á umátínkáaro-kwasai.

Áríku 6:27-28,32-36

⁴³ Ísu mináimbá simásuwena séna naaóvá'á simátímakain-aimba ísaraamba maará séna kentí kwaásiti imáyáa oro. kentí namuro-kwáásí tíyámba umátínkáaro siráimbanivo

⁴⁴ simátime'a sé'a kentí namuro-kwáásí imáyáa timé'a sáwí'o umátínkáawaiyave'a túwa'naa umai Áánútumpa'a námúnaa seró.

⁴⁵ mirámó ombá kwíyómpa'o kentivo máyáiwaina iyámpói-i'a kwéowe. Áánútu miráumai kawe'á umátinkena aaí sisaná aa'á kaisaná kawe-kwáásíraré sáwí-kwaasirare aa'á kaisaná Áánútu aaí sisaná aa'á tisaná arupí-kwaasirare ímo arupímo umáímo máyáan-kwaasirare aa'á kwétiye.

⁴⁶ amáparawai kentí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa

kwéowe. táákísimo máyáan-umoyan-kwaasi íma kawe-kwáásí ombánivo miwítí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. miráumaimo kentí kwaásiti imáyáawe su'maimo kwéiyanamo éna Áánútu íma kawe'-mékýámbá timínívo kentí namuro-kwáásígwára'á imáyáa tíméro.

⁴⁷ amáparawai kentí kwaási-i'a umái kawe'á kwéumatinkaawe. Áánútuna aambó ímo kwáraáwaigwara'a mirá kwéowe. mirámó onten-umái kentí kwaásiye su'mai ímanivo kentí namuro-kwáásígwára'á kawe'á umátínkáaro.

⁴⁸ kentivo kwíyómpakewai kasenkuí'a umái máyáimba mindáyave'a imáyáa é'a kasenkuí'a umái máéro Ísu siráiyé.

6

kwétuwa'naa-on-kwasai.

¹ Ísu mináímbá simásuwena séna évakarawaiyave'a tirumbá umátinke'a túwa'naa ónááomba íma maarán-ímáyáá é'a kwaási máyaiyanka'a kwétuwa'naa-onasa anón-kwasiman-iye sígwáe-imayaa íma é'a úwoi túwa'naa oro. mirán-ímáyáámó kwée'o túwa'naa íyanamo éna kentivo kwíyómpakewai kawe'-mékýámbá íma timíníye.

² óísambo ímo makáawaimo túwa'naa ónááomba kwaási aamoí umásinkaigwae-imayaa íma é'a íma anónkar-anonka'a síyamba úwoi túwa'naa ónááowe. kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi mono'-náúmparé aamparé kwirésa anónka'a sembá óísambo ímo makáawaimo tímémba íma miwítí imáyáa ombá kwétimesa kesúwí'a mósá

maráígwáe sésa kwétimewe. árai'a simátíme'a sé'a mindámo tímén-anonda miwí túwí'o mósá maráamba á'a mimbéyámbá kwémayaawe.

³⁻⁴ óísambo ímo makáawaimo túwa'naa ónááomba kesí kwaási suwánaavo sé'a kwaásimo ímo máyaiyanka'a túwa'naa oro. mirámó ombá kentivo aúpá'ó kwéomba tuwánaiwai póna kawe'-méyámbá timíníye Ísu siráíye.

Áánútumpa'a námúnaa kwéesen-kwasai.

Áríku 11:2-4

⁵ Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútumpa'a námúnaa sénááomba kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo sentembá íma mirá oró. miwí sésa kwaási suwánésa aamoí umásinkaigwae-imayaa ésa mono'-náúmpá'á mésa kwaásimo tóyo on-áyámpá'á mésa námúnaa kwésewe. árai'a simátíme'a sé'a miwímó mirámó kwéon-anonda miwí túwí'o mósá kwémaraamba mimbéyámbá kwémayaawe.

⁶ miwí mirá kwéovo Áánútumpa'a námúnaa sénááomba kentí naaúmpa'a keináraware su'mai umé'a kentivombó ímo ane'ó awánaraawaimpa'a námúnaa síyana aúpá'ó kwéomba tuwánaiwai póna iséna kawe'á umái túwa'naa íníye.

⁷ Áánútumpa'a námúnaa sénááomba úwoi-ainkaamba íma simái tavisénaaowe. Áánútuna aambó ímo kwaráawai sésa tavisimái-ainta senanayá súwa'naa íníye sésa úwoi-ainkaamba simái kwétavisevo

⁸ íma mirá oró. kentivombó Áánútumpa'o mirám-baaran-aintave'o kwéaisaa-e'o súwa'naa íníyemo síyamba á'a awánaraimba póna túwa'naa íníye.

9 Áánútumpa'o aaí sénááomba maará sé'a
kentáásivoo kwíyómpa'a máyaandawai óne.
enáwí'a usáyaaitarain-awita mósá
kwémaraumne.

10 kentáará'á kawááuwoya kwésune.
kwíyómpakewaimo embó arááímo tainí'o
ontembá súwa'naa inatá póta marapátá
máyaundawaiya embó arááímo tainíta ónaumne.

11 ívé'a kentáásí toóntá simiyó.

12 kwaásimo sáwí'o kwéumasinkewata
mindáyaveta anondá íma sáwí'a umátinketa
ivatá kwétuwaanaya miráumaiya kentáásí sáwí-
imayaa maisiyuwaaó.

13 sáwí'a ígwáe sésamo kentáámó iyambo e
súwa'naa ínnyone. Sáátáánigo kentáá tatoraivo
se kárákwiyinyone. [ená kwaásimo kawááúmae
kwéiyonana ená asirayámbá kwaíkwai'a úmae
kwéiyisana enáwí'a anómba úmae kwéiyimba
árair-aimban-iyé.] mirán-áímbá Áánútuwe seró.

14 sáwí'o umátínkaraamba ímo anondámo sáwí'o
é'o ivátuwaiyanamo éna kentivo kwíyómpakewai
keinárawa'o sáwí'o kwéomba túwa'naa ena
maitiyuwánívo

15 sáwí'o umátínkaraamba úwoimo imáyáamo
úmae iyé'o ímo ivátuwaiyanamo éna kentivo
kwíyómpakewai keinárawa'o sáwí'o kwéomba íma
maitiyuwáníye Ísu siráíye.

toómbó auweson-kwásái.

16 Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútumpa'o
námúnaawe su'mai sé'a toómbá kwéawesomba
asósói-kwaásimo ontembá íma mirá oró. miwí
séna kwaási suwánésa séna kawé'á ésa toómbá

kwéawesowe sígwáe sésa toómbó ímo naanten-tóí'á ma'mái kwémaewe. árai'a simátíme'a sé'a miwítí meéyámbá miwí túwí'a mósá kwémaraambeyamba á'a mairáawe.

¹⁷ miwí ésa mirá kwéovo keinárawa'a toómbá kwéawesomba tóí'a kwisuké'a ti'nóntáu paasá tumái kawe'á úmaraiyasa

¹⁸ kwaási tuwánésa toómbá kwéawesowe íma síyana kentivo tuwánéna kawe'-méyámbá timíníye. kentivon-ane'ó ímo awánaawai aúpá'ó ombá awánaiwai kawe'-méyámbá timíníye Ísu siráíye.

kwíyómpa'a kawe-tántáákóná kwaasái.

Árúku 12:33-34

¹⁹ Ísu mináímbá simásuwena séna marapá'ó máyáamba sáwívar-oisamba íma máráaro. maráíyan-oisamba avíyaraamba káínana kwaígo náínana atún-káínasa mindámbá sáwí'a umásuwesa umóyámbá mayánááovo sáwívar-oisamba íma maré'a

²⁰ kawe'-má'yái mayáíyana kentí kawe-tántáá'á kwíyómpa'a kwéniye. kwíyómpa'a kwáyáimba avíyaraamba íma káínana kwaígo íma náínana atú íma káínasa kwaási íma umóyámbá mayáíyana úwoi kwéniye.

²¹ marapá'ó kentí óísambo kwáyainanamo éna marapátávéna tinkánívo kwíyómpa'o kentí óísambo kwáyainanamo éna kwíyómpatavena tinkáníye Ísu siráíye.

túranko kentí imáyávimbo sámó kwégainkwaşai.

Árúku 11:34-36

22 Ísu mináimbá simásuwena séna túranko kentí imáyáavimbo sámó kaí-yántáá'án-iyé. túrankomo kawé'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa sámá kánívo

23 túrankomo ímo kawé'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa túnkwiníye. marapá-tántáaré su'mai imáyáamo íyanamo éna keinárawapimbo sámó kaí-yántáá'ó ímo kwénamo éna tuní-yántáákó anómba umái kwéniye Ísu siráíye.

*óntantavena Áánútuntavena siráin-kwasái.
Áríku 16:13*

24 Ísu mináimbá simásuwena séna íma kanaán-umai kae-kawáá-kwáásítí mayái kwémayaawe. mirámó ésamo ésa moóráwaimba aamoí ésa moóráwaimba íma aamoí umánkanaowe. mirámó ésamo ésa moóráwaina mayái kawé'á umái maésa moóráwaina mayái sáwí'a umái mayánááowe. miráumai Áánútuna mayáímó maé'o é'a sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaa íma úmae iyónááowe. sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaamo é'o é'a Áánútuna mayái íma mayánááowe Ísu siráíye.

*máyáantavai íma anón-imayaa oró-kwásái.
Áríku 12:22-31*

25 Ísu mináimbá simásuwena séna mináimbá imáyáa é'a simátíme'a sé'a máyáamba íma anón-imayaa é'a toómbó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró. toómbó nánááomba úwoisambanivo kwaásimo máyáamba

anón-tantaa'an-iye. unáánkwátói ónááomba úwoisambanivo kwaási túma anón-tantaa'an-iye.

²⁶ numagómpá'á imáyáa oró. numaó íma kígau kwéena toómbá áká'mai naaúmpa'a makéna nánívo kentivo kwíyómpakewai miwítí toómbá tímísasa kwénaawe. Áánútu aúranka'a kemá kwaási numaómbá usáyaaitaraamba póna kentí toómbó éna timíníye.

²⁷ keinárawa'o anón-imayaamo é'o é'a maíyan-kanaama íma kanaán-umai ayáátáaka'a ménaaowe.

²⁸ unáánkwátói ónááontave'a íma anón-imayaa é'a kwaigwandáánká'á imáyáa oró. kwaigwandáánkó íma kígau éna íma kwená unáánkwátói makáivo

²⁹ simátíme'a sé'a naaóvá'á Yútaa-kwaasiti anóndako áwí'a Sórómoni kwemá sáwívar-unankwatoíye konaaririyé makówai úwasa kwaási awánésa kawe'án-iye sumbánivo kwaigwandáán-aramba awánésa anón-kawe'an-iye kwésewe.

³⁰ uvá'á konaarirí-yántáaré séna kwaigwandáámbá Áánútu uvá'á makáíye. umá íma kwaíkwai'a ínivo ívé'a ínasa aaváyaa kwaási agaisúwánááomba Áánútu mintántáá'á imáyáa kwéena konaarirí-yántáá'á makáíye. miráumai Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínívo keinárawa'a Áánútuntave'a íma kanaán-umai kwésuwa'naa-iwaiman-iye ímo seráámbá kwésewe.

³¹ Áánútu kwétuwa'naa-imba pó'a toómbó nombó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró.

32 Áánútuna aambó ímo kwaráawai toómbó nombó nánááontavesa anón-imayaa kwéowe, toómbó nombó ímo kwéne'o e'a puwónááontavena kentivo imáyáa éna kwétimivo imáyáa íma anón-imayaa kwée'a

33 Áánútumo kwená kwaásimo kawááintave'a aiva'á imáyáa é'a kwembó arááimo tainí'o kwéontave'a imáyáa é'a mirámó owaná mintántáá'á kwétimiye.

34 ayunkáwe aaváyaawe paárinin-tantaatave'a íma anón-imayaa íyana tirunkó umbaí táino. ívé'a kwáyáin-tantaatave'a imáyáa é'a aaváyaamo paárinin-tantaa'a awáné'a imáyáa é'a moórá-tawai moórá-tawaimo paárinin-tantaa'o awánaantemba imáyáa oró Ísu siráíye.

7

íma sáwí-aimba simátíméero-kwasai.

Árúku 6:37-38,41-42

1 Ísu mináimbá simásuwena séna tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye siyanamó éna Áánútu kentáváígwará'á mirá sínívo tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye sevó.

2 kawer-áimbá kwésimqtime'a sáwí-aimba kwésimatime'a íyantavena Áánútu kembá mirá íníye. tíménteni'a umái Áánútu miráumai tímíníye.

3 kentúrampimba irarumbá kwáyáísa'o ombá íma awánaamba kentí kwaási tuwáné'a enaurampimba ayaantambá kwáyáíye kwésevo íma mirá seró.

4 kentúrampimbo irarumbó ímo awánaamba nóra sera kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánáe kwéseo.

5 kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-ovo kentúrampinkemba irarumbá maisuké'a tuwáné'a kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá kanaán-umai maitiyuwánááowe Ísu siráíye.

6 kawe-tántáá'ó iyánkómbó ímo áméntemba Áánútun-aaí arááiraawaima íma simátíméro. simátimiyasamo ésa aká'áamba simátinkanaaowe. kawe-tántáá'ó póígombo ímo áméntemba Áánútun-aaí íma sínkáíye kwésewaima íma simátíméro. simátimiyansamo éna mináínkó úndáraamba tokwíníye.

Áánútumpa'a námúnaa kwéesen-kwasai.

Árúku 11:9-13

7 Ísu séna Áánútumpa'o námúnaamo kwéseмба áísaa úmae kwéiyiyana timíníye. ááyamae kwéiyiyana kentáái isáníye. kwéavakaa úmae iyiyana Áánútu agaráátinkaniye.

8 áísaa íyanamo éna Áánútu timíníye. kwéaayewanamo éna Áánútu kentáái isáníye. avakáá íyanamo éna Áánútu agaráátinkaniye.

9 keinárawa'a iyámpóígwara-kwaasi kentáánimbaa'o kisaamá simiyómó síya'o é'a íma óntan-amu'a timé'a kisaamá timénááowe.

10 noyáá'a simiyómó síya'o é'a íma iraankavayaambá timénááowe.

11 ánivo sáwí-kwaasi ombánivo kentáánimbaa'a kawe-tántáá'á kwétimevo kwiyómpakemba

kentáásivowa kaweré su'mai iwáí póna áísaa iyawaimo éna kawe-tántáá'á timíniye.

¹² kembó tirááimo táínda-i'o umáimo kwétuwa'naa-iyá'a miwí miráumai túwa'naa oro. mináimbó simátimunda Mósesi siráin-aine Áánútun-aaí simátímakaawai siráan-aine minkáér-áínkóná ááimba kwésimatimune Ísu siráíye.

sáwíyan-ontaona kwaasái.

Árúku 13:24

¹³ Ísu séna kaer-óntámá kwáyáísa'a sáwíyan-ontavimba usáveraaro. anón-ontama anón-ankona ontamán-iyé. Áánútuna némpa'o maí'mai'o ónááon-ayampa'a minánón-ámpá'á kwégwesa sáwíva-kwaasi minóntávimbá kwégowe.

¹⁴ sáwíyan-ontama umbai-áinkóná ontamán-iyé. aúnái'o umáimo maí'mai'o ónááon-ayampa'a minúmbái-ámpá'á kwégwesa esimái-kwaasiye su'mai minóntámá avakáá-umai awánésa kwéusaveraawe Ísu siráíye.

kampar-áimbá siráan-kwaasiti kwaasái.

Árúku 6:43-44, Árúku 13:25-27

¹⁵ Ísu mináimbá simásuwena séna évakarawai kampa'á simátimesa sésa Áánútun-aaí simátimunda-kwaasi úne kwésewai miwí kárákwimai máéro. sipisípi-poigomo paru umáimo máintemba miwí kampa-párú umái kwénaaombanivo kawer-ímáyáá sáwí'a kwéumatinkaan-kwaasin-owe.

¹⁶ miwítí ááimbo awánanae'o é'a miwítí mayáí awáné'a miwímó máyáawaina ááimba awánaaro.

tekómó éna íma áwí-yantaa'a iyánívo te'á iyáníye.
ampaantarígoma avo'árén-aramba íma iyánívo
ampaantari-aramba iyáníye.

17 miráumai kawe-táigó kawer-árámbá iyáisana
sáwí-taigo sáwí-aramba kwéiyaiye.

18 kawe-táigó íma sáwí-aramba iyáisana sáwí-
taigo íma kawer-árámbá iyáisasa

19 kawer-árámbó ímo iyain-taima ayáimai irav-
imbá kwéagaisuwaawe.

20 miráumai minkámpá-kwaásítí mayái
awáné'a miwítí ááimba miraráán-umai
awánanaaowe.

21 kentávésa kesí Ísóigoman-iye
kwésewaigwara'a Áánútu íma mútú'a
kárákwiniimba póna kesivo kwíyómpakewaimbo
arááímo tainí'o kwéowairare su'mai
kárákwiyiniye.

22 Áánútu amáparawai máyáawaina ááintavena
tísaa ínín-kanaa tíndara'a kentávésa sáwívarawai
sésa Ísóigoo ená asirayándéí Áánútun-aaí
simátímaumne. ená asirayándéí kwaási
tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyukaumne.
ená asirayándéí ó'on-o'on-kawe'-mayai ímo
awánaraam-bayai mairáumne sénááombanivo

23 simátíme'a sé'a íma kesí kwaási é'a sáwí-
mayai kwémayaan-kwaasin-ovo kóro kemá
sénaumne Ísu siráíye.

naambá kwéoyawairaiti kwaasái.

Árúku 6:47-49

24 Ísu mináímbá simásuwena séna kesáái
isésa kwégwaraiyawaima mirán-kwaásímó

simátíméndara'a ísáaro. kawer-ímáyáágwárá-kwáásí asirayán-dámbá ónáe sésa mai'á u'maésa kumémesa óntanka'a naamayáámba móru aimái naambá úmaraiyana

²⁵ aa'á téna anón-kavirayan-domba kumínana mindámbá íma tawisínda asiramái kwéena óntanka'-namba póna úwoi kwéniye.

²⁶ ánivo kesááimo isésamo ímo kawe'ó umáímo kwéisaiyawaima mirán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. naambá ónáe sésa íma mai'á ukésa iyamba nonáámááíra'a paáká'á úmakaiyana

²⁷ anón-a'a téna kavirayán-dómbá kuména mindámbá tawísíyuwainana sáwí'a íniye Ísu siráíye.

²⁸ Ísu mináímbá simátímatuwowasa torupamáímo máyón-kwaasi isésa

²⁹ ámáámba sen-kwáásímó sentembá íma sívó anón-kwaasigoraamba siyé sésa táátavesa uráawe.

8

Ísu áúmo karón-kwaasi kawe'á umánkarain-kwasai.

Máaka 1:40-44, Árúku 5:12-14

¹ táátavesa uwaná Ísu minómápákémbá kumúwasa sáwívarawai ánaaemba kwárówana

² moóráwai áúmo karón-kwaasi Ísunopa'a téna anóndakoman-iye séna aísamaivimba takívairena séna kentávénamo ankáínamo e kanaán-umai aúnáí'a umásinkaniyone súwana

3 Ísu ayáámba ane'á tátorena séna mirá ónaumpo enáúra'a karevú'a kawáúgwíye súwana avekáámbá kawáúguwana

4 Ísu séna enáúra'o umánkaunda-aimba simátimenavo enáúra'a kawáúgwimba po naaóvá'ó Mósesimo siráintemba mono'-má'yái-kwáásítópa'a kwéma enáúma máagaraatinke póima tímínasa Áánútuntavesa ísámai tuvú'mái agayáiyasa amáparawai awánésa áurakemba kawáúgwíye sénááowe Ísu siráíye.

Árómáani-kwayo'nakona kwaasái.

Árúku 7:1-10

5 Ísu mináímbá simásuwena Kápénéamu-naopa'a kúwana Árómáani-i-kwaasiti kawááná'á ména Ísunopa'a téna asiramái séna

6 anóndakoo kesí kwayó'ná'á naaúmpa'a ména anón-ai'a isaná áúwawaako íma úwauwa kwéisana má'yáíye súwana

7 Ísu séna koasóvamankanaumne súwana

8 kwemá séna kemá sáwíyan-kwaasi úmpo emá anón-kwaasi ómpo kesí naaúmpa'a íyínda uwóví'a ínáyompo ivátuwe aaiyé su'mai sinaná kesí kwayó'ná'á asóváíno.

9 kegwárá'á kawáá-má'yáígóná ááimba awánaraunda kesí kawáánákó sisa'á kwená mayái kwémae'a kesí i-kwáásíyávé'a súnasa kesí mayái kwémayaawe. moóráwaintave'a sé'a kwaaó súnana kwégwisa'a moóráwaintave'a sé'a tiyó súnana kwétisa'a kesí kwayó'nátávé'a mirá uwómó súndantemba mirá kwéivo úwoi aaiyé su'mai sinaná kesí kwayóná'á asóváíno súwana

10 Ísu mináímbá iséna áátavena éna kwenánaaembo kwa'maésamo kun-kwaásiyóntávéna séna simátime'a sé'a minkwáásí Áró máani-kwaasigo kentávéna súwa'naa ií-ásíráyámbá tokáiyé kwésivo kesí kwaási Ísareri-kwaasivinkene ó'on-kwaasivinkene íma mirán-áímbá kwésewe.

11 simátíménda ísáaro. aaváúmó usaipakéné kumpéráipakene ó'on-o'on-ayampakene sáwívarawai tóyo ésa Áánútu kwená kwaásimo kawááipa'a mésa kentikwá'ná Ááváramuwe Áísákaawe Yákópowe toómbá nánááombanivo

12 mindárau tísaavutantambo uráawai miwí túma maé kwéiyesa sésa Áánútu kawááipata ménaumne kwésewai tí'maena tunkwi-ayampa'a tiyuwáínasa ivi'á kwétesa sáwí'a umái mésa túwááyaamba akévundanaaowe Ísu simátiména

13 Áró máani i-kwáásítí kawáánátávéna séna emó kentávémó séndantemba mirá onaná asóvanivo ená naaúmpa'a kwaaó súwana mitáwái kwená kwayó'ná'á asóvamaguraiye.

*Ísu tí'o ún-kwaasi asóvatinkarain-kwasai.
Mááka 1:29-34, Áríku 4:38-41*

14 Ísu Pitaana naaúmpa'a uména awánómba Pítaa aísáankomba kokotámba kwéankowana máyowana

15 ayáánka'a tátorowana minkókótámba ánásowana usásinkwena toómbá agaimái tímakaiye.

16 toómbá timúwasa enónka'a taraváá-kwámbó tirumpimbó máyon-kwaasi tí'maesa Ísunopa'a mátínkówana aái séna taraváá-kwámbá

tirumpinkémbá maitiyuwówasa kóuwana tí'o ún-kwaasi asóvamatinkaraiye.

¹⁷ naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna Ísuntavena séna sí'o kwéimba asóvasinkena sí'o kwéimba ánásamasinkaraiye agaimaréna sirónka'a póna Ísu mirá uráiyé.

*Ísun-ánaaemba kwaránáe siráan-kwasai.
Árúku 9:57-60*

¹⁸ moórá-tawai sáwívarawai tóyo ésa Ísuna egwaa'á máyówana tuwánéna kwená kwaásiyavena séna monkwaaúnkóná menávápátá kónáe súwana

¹⁹ moóráwai amáámbe sún-kwaasigo téna séna amápa'-naopa'o nááíndava'a esé naaónaumne súwana

²⁰ Ísu minkwáásígómbá áísaa umai isánáe séna emó sénda sún-da-aimba imáyáa uwo. kwaankó taaiyaivimbá kwégwaisana numaómá ánáamba úmarena kwégwaivo kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai íma naambá úmare'a kwégwaumne súwana

²¹ moóráwai kwenánaaemba kwakówai séna anóndakoo máyáanana kesivo puwína'a utamánke'a enánaaemba kwaránaumne súwana

²² Ísu séna ímanivo kesáái ímo isésamo pukáan-kwaasiraamba owáímá puwíyan-kwaasi utamátinkanaaovo emá kesínaaemba kwaraaó Ísu siráiyé.

*anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.
Mááka 4:36-41, Árúku 8:22-25*

23 Ísu mináimbá simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívimbá usáatena nonkwaaúnkóná menávápá'á kúmba

24 Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á anón-unda torówana nonkó tuvántááva éna nompí-sípívimbá ógwitowasa kunávekunavo sésa

25 inkaisésa Ísumba koaúsese sésa Ísóigo puwúnavaíya súwa'naa uwo suwaná

26 nóintavaiya kwéinkaiseo. kentáv'éa nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo séna usásinena asiramái séna úndáonte nonkóntéyavena maiváyákaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana nonkómá kararépaguwana

27 táá'a kówasa keáimbá sésa nóran-kwaasiya énawa úndáoe nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáámba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

taraváá-kwámbá maitíyukain-kwasai.

Máaka 5:1-17, Áríku 8:26-37

28 simásuwesa mindómpí-sípívimbá kumbá Káríri-marama tínaaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa mimbárává'á kumbá Ísu mindómpí-sípívínkémbá ásávowasarai kae'nárai kwenópa'a tiráái. minkáé'nárai taraváá-kwámbá tirumpimbá máyowasarai kwaásimo utamátínkóm-buri-aiva'a mésarai túwááavite kwéuyasa kwaási inkaisésa minkáé'nárimo máyóyapa'a íma kwéguwasarai minkáé'nárai Ísunopa'a tésarai

29 anónka'a sésarai Áánútu ááninkoo sínkami-kanaa íma tiráisasa sínkaminiyerai kwéteno suyasá

³⁰ egwaa'á sáwíva-poima mésa umá kwénowasa

³¹ minkáé'nárai tirumpinkén-táraváá-kwántómbá Ísuntavesa sésa si'mátuweyaamo e mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná

³² mirán-oro súwasa taraváá-kwántómbá minkáé'nárai tirumpinkémbá kárúwesa póí-tirumpimba kovérówasa mimpóiyómbá amápa'a ámémpakemba isaaisésa nonkwaaúmpintá kumpérómba putásowasa

³³ póira'o tavíkówai awánésa avekáán-umai naaópa'a kwésa póígomo úne Ísumo minkáé'nárimo umátinkone mósimatim-besimati uwasá

³⁴ isésa koawánanae sésa kumbá koawánésa Ísuntavesa sésa maambáravá'á ivá siyuwéya kóaaó siráawe.

9

Ísu aísamai pukówaimba kawé'á umánkarain-kwasai.

Mááka 2:1-12, Árúku 5:17-26

¹ suwaná Ísu kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívimbá usámaaisena kúmba kwená naaópa'a marapá'á ásávowasa

² évakarawai aísamaimo pukówaimba kwandaavímbá marésa taagwiya'maésa tésa Ísunopa'a máánkówana Ísu tuwánéna taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawé'á umánkaniye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa

³ áamámba sun-kwáásí keáímbá sésa Áánútu kweyáá sáwí-imayaa maitiyuwánívo minkwáásígó Áánútumba aká'áamba kwésimankaiye suwaná

⁴ Ísu miwítí imáyáa tuwánéna nóra séra mirá-sáwí-ímáyáá kwéoo.

⁵ moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavenamo sénamo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne sínasamo ésa áraira síí. kampará sííyo sénááowe. ánivo moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavenamo sénamo usásine eyáárika'a kwaaó sínasamo ésa áraira síí. kampará sííyo awánanaaowe.

⁶ kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai marapá'á máyaunda kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-asirayamba tokáunda pó'a agaráátínkáanda awánanaaowe séna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna usásinke ená kwandaaimá maimaé ená naaópa'a kwaaó súwana

⁷ usásinena kwená naaópa'a kúwasa

⁸ máyówai Ísumo úmba awánéna táátavesa ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa Áánútu minkwáásígómbá asirayámbá ámísana póna mirá uráíye sésa táátavesa ésa tiyáamba tóipimba áákaawe.

Ísu Mátíyumba ááyarain-kwasai.

Máaka 2:13-17, Áríku 5:27-32

⁹ suwaná Ísu tuwéna kwéna awánómba moóráwai áwí'a Mátíyu táákísimo máyón-daumpa'a máyowana awánéna séna usásine

kesé tiyó súwana usásinena kwenánaaemba
kwa'maéna kúwasa

10 Ísu kwená kwayó-kwáásiyé Mátíyuna
naaúmpa'a umésa toómbá nowasá sáwívarawai
táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé
mindáúmpá'á umésa nowasá

11 ámaán-kawaa-kwaasi awánésa Ísuna kwayó-
kwáásiyávésa tísaa esa sésa kentí anóndako
nóra sénawa táákísimo máyáan-umoyan-kwaasiye
sáwí'o on-kwáásiyé toómbá kwénaiyo suwaná

12 Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawé'ó
umáímo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo
tí'o in-kwáásí kwétuwa'naa-iye.

13 mindáyave'a arupí umáímo máyáan-
kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a
íma kunkáumpo sáwí'o umáímo máyáan-
kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe
sé'a kunkáumne. Áánútun-aaí aúváivimba
agaimaréna séna Áánútu séna

póímo tuvú'máímo agaimáímo símémbe kanaán-
ivo tirumbó kwéumatinkaamba anón-aamoi
kwéune

siráimba mindáyave'a imáyáa é'a mirá kwéumpo
mináínkóná ááimba isé'a mirán-oro Ísu siráíye.

toómbá aawesuráan-kwasai.

Máaka 2:18-22, Árúku 5:33-39

14 súwasa Yóni nombó pétinkowaina kwayó-
kwáásí Ísunopa'a tésa áísaa esa sésa keséya
amáán-kawaa-kwaasiye moórá-mora-tawai
Áánútuntaveta imáyáa éta toómbá íma kwéneta
námúnaawe su'mai kwésumpo ená kwayó-kwáásí

íma mirá ésa toómbá úwoi kwénaawe. nóra esa mirá kwéoo suwaná

15 Ísu séna moóráwai aaraí mayáindawai amááraawi tanómba kautimínimba miwísé máyainasa aamoí ésa mintómbá íma a'áo sénááovo úwoi nánááowe. naaémba minkwáásígómbá áí'maesa kówíyasa minkánáámá amááraawi tirunkó sáwí'a ínasa toómbá a'áo sénááowe Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyíníntavena mináímbá siráíye.

16 Ísu mináímbá simásuwena séna ááéraan-ampantaamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúná-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó íyana aúná-ampanta sáwí'a ínana ááéraan-ampantao aúná-ampantaraani'a íma íníye.

17 aúná-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúná-anda-aran-domba anón-éna ááéraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atígwiniye. mindáyavesa aúná-anda-aran-domba aúná-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawana minándá-arán-dóné misípísípí-áúwárásí-anaveune kawe'á umái kwáyáíye Ísu siráíye.

inaamarúgónté aaraigóntéi kwaasái.

Máaka 5:22-43, Áríku 8:41-56

18 Ísu mináímbá kwésimatimumba moóráwai mono'-nánká'ó kárákwirowai téna Ísu anóndakoman-iye séna aísamaivimba kumbéna séna kesiyáámúmba kwévuwivo tiré ane'á koyátorenana usásinaino súwana

19 Ísu usásinena kwená kwayó-kwáásíyé mindákóe kumbá

20 moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininko sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima naaeyámba kwéankowana minínínkó Ísun-ánaaemba kwa'maéna kwégwena kwená unáánkwátói áráaira'a koyátorena

21 imáyáa éna séna kwená unáánkwátói áráaira'a koyátoráánanama sí'a ésinkaniye-imayaa éna koyátorowana

22 Ísu kwanténa awánéna séna kesímánaako áá'a íma kaino. kentávái se árai'a súwa'naa íníwaiman-iye sénda póna áí'a éránkáíye súwana minkánáá kawé'á umái méraiye.

23 kawé'á umái máyowana Ísu kwéna mono-nánká'ó kárákwirowaina naambó kwáyonka'a kwéna awánómba torupamáímo máyón-kwaasi uwíremba kwésesa anón-ivi'a kwétowana Ísu tuwánéna

24 séna máápa'a kúmóro. minárásígó íma pukáivo úwoi aúma kwaiguráíye súwasa Ísuna awíráái suwaná

25 Ísu ti'mátuwowasa máápa'a kunákárúwowana minárásígó pukópa'a iyéna ayáánka'a tátorowana minárásígó usásinowana

26 Ísumo ún-aimba kóyáwé uráíye.

Ísu túramba kavíkóndarai kawé'á umátínkarain-kwasai.

27 mináímbá kóyáwé úwana minkákémbá Ísu aampa'á kúmba kae'nárai túramba kavíkóndarai kwenánaaemba kwa'maésarai kwésarai anónka'a sésarai Tévíтина akún-ándárákéwái ómpo arunkái umásinkao suyaná

28 kwégwena naaúmpa'a umáyowasarai minkáé'nárai kwesé umáyóyana Ísu tísaa ena séna kentávékai sékai súramba kanaán-umai kawé'á umásinkaniyewa kwéseyo Ísu súwasarai anóndakoo kanaán-umai mirá ínáyone suyaná

29 kentávékai miráyavekai áraire séyamba póna túramba kawé'á íno súwasarai

30 túramba awánamai kawé'á uyaná Ísu asiramái simátimena séna kemó únda íma simátímékaiyo súwasarai

31 ivátuwasarai kwemó úmba mósimatim-besimatimba uyaná kóyáwé uráiyé.

Ísu áama turuvíyán-kwaasi kawé'á umánkarain-kwasai.

32 minkáé'nárai kuyasá évakarawai moóráwaimba áí'maesa Ísunopa'a máánkara. kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyontavena minkwáásígó íma aái kwésuwasa áí'maesa Ísunopa'a máánkówana

33 Ísu mayauwówana kóúwana minkwáásígó aái súwasa sáwívarawai awánésa táátavesa ésa sésa Ísareri-kwaasiya éta naaóvá'á mirám-báyái íma awáraundaya ívékwarata íma kwéawanaumne sumbánivo

34 áamáán-kawaa-kwaasi sésa taraváá-kwántóntí kawááná'á asirayámbá ámísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye siráawe.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

35 Ísu naaó'-nao'a anón-daopimpare sáwíyan-daopimpare kwénaaena mono'-náúmpimpá'á uména Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba

áséi-aimba simátíma'maena iyéna ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvatinkaraiye.

³⁶ Ísu mirá kwéuwasa sáwívarawaimo tóyo umbá tuwánéna séna sipisípira'o ímo kárákwiraiwaimo ímo máyáísasamo sipisípimo sáwí'o umáímo nááóntemba mirá owasá íma túwa'naa úmae kwénaaowasa sáwí'a kwéowe séna arumbá umátinkena

³⁷ kwaásima Áánútumpa'a tígwáe-imagaa éna kwená kwayó-kwáásiyávéna séna kígauva'a sáwíva-tomba ávu karáísasa mintómbá akaránáon-kwaasi esimái-kwaasi máyáamba pó'a

³⁸ kígaugona avowámpa'a námúnaa síyana mayái-kwáásí ti'maráínasa mintómbá akaránááowe Ísu siráiyé.

10

Ísu kwená kwaási mayáír'á ti'mákain-kwasai.

Mááka 3:13-19, 6:7-13, Árúku 6:12-16, 9:1-5

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tááyowasa tuwaná kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'mae'a nááóro-asirayamba tiména ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvatinkai-asirayamba tímakaiye.

² asirayámbá tiména kwená mayáír'á ti'maréna séna kesí aantá-kwaasin-owe súwai túwí'a moóráwai áwí'a Sáímoniye séna aúna-kwi'a tamámena Pítaawe séna moóráwai Pítaa áváko áwí'a Éndaru moóráwai Sépéti ááninko áwí'a Yémési moóráwai Yémési áváko áwí'a Yóni moóráwai

3 Vírípi moóráwai áwí'a Pátóromu moóráwai áwí'a Tó máasi moóráwai áwí'a Mátíyu kwemá táákísi mayówai moóráwai Árávíási ááninko áwí'a Yémési moóráwai áwí'a Tátiyasi

4 moóráwai áwí'a Sáímoni kwemá Áró máani-kamaani-kwaasi tí'mátuwanæ siráiwai moóráwai áwí'a Yútási Isakérióti kwemá naaénba Ísumba kwená namuro-kwáásírá'á agaráátínkaraiwai miráumai-kwaasi Ísuna kwayó-kwáásímán-owe.

5 Ísu minkwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maréna séna kosimátíma'mæ nááóro. ó'onkaa-kwaasiti naaópimpare Sámériyaa-kwaasiti naaópimpare íma naaé'a

6 kentí kwaási Ísareri-kwaasiti naaópimpa'a nááóro. sipisípira'o ímo kárákwiraiwaimo ímo máyáísasamo sipisípimo sáwí'o umáímo nááóntemba Ísareri-kwaasi mirámó kwéomba

7 kosimátíme'a sé'a Áánútu kwená kwaásimo kawááimba ááimba kwéasaiye kosimátí'mæ nááóro.

8 tí'o in-kwáásí asóvamatinke'a púwón-kwaasi usásintinke'a túmo karáin-kwaasi túma kawé'á umátinke'a taraváá-kwámbá tirumpimbá máyáan-kwaasi maitiyúwáanasa kónááowe. mimbáyáígóná asirayámbá úwoi timúna'a íma óntamba meéyámbakaavo úwoi kawé'á umátínkáaro.

9 aampa'ó kwíyamba íma moórá-yantaa'a maimaé'a koró. óntamba íma unáámpimbá áítumæ'a kwé'a

10 toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a tísamai-anaamba íma maimaé'a kwé'a tááúmba íma maimaé'a koró. moórá-mora-umai unáánkwtóí timantenká umái kuvé'mæ'a koró. túwa'naa

ónááowai kárákwiyonaaovo évaka-tantaa'o íma maimaé'a úwoi koró.

¹¹ Áánútuun-aaí simátimenaaontave'a moórá-naopa'o kwiyamba keinárawa'o naambó timíndawaimba avakáá é'a mindáúmparé su'mai mé'a kentí mayáí maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró.

¹² moórá-naumpa'a iyiyamba máyaiyan-kwaasiyave'a sé'a kawé'á umái máéro síyasa

¹³ keinárawa'o kárákwiyiyanamo éna Áánútu kawé'á umátinkanivo ímo kárákwiyiyanamo éna Áánútu keináraware su'mai kawé'á umátinkaniye.

¹⁴ moórá-naopa'o kwiyamba naambó ímo tímésamo kentááimo ímo isáíyanamo éna Áánútu mindáópaken-kwaasi íma aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakembaramo uwáéntenkaani'a oró. mindáúmpará'i. mindáópara'iyo. tuwé'a koró.

¹⁵ simátíménda ísáaro. Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba naaóvá'ó Sótómu-naopare Kómóraa-naopare méraan-kwaasi sáwí'o uráantavena sáwí-meyamba timíniye. keinárawa'o tínaaembo umátimenaaon-kwaasi sáwí-meyamba timíniye. minkwáásíyóntí sáwí-meyanko Sótómu-naopakewaiye Kómóraa-naopakewaiyeti sáwí-meyankomba usáyaaitaniye Ísu siráíye.

sáwí'a umátinkanaaon-kwasai.

¹⁶ Ísu mináímbá simásuwena séna simátíménda ísáaro. sipisípimo kwisanamó áwááisaantemo in-íyánkómó intenkáámbó

on-kwáásívímbá ti'maránaumne. kawer-
ímáyáágwára-kwáásíráámbá umái mé'a sáwí'o
umátinkanaaombo é'a íma anondá sáwí'a é'a
paru umái máéro.

17 kárákwiyoro. mono-káwáá-kwáásí
keinárawa'a tí'maesa anón-kwaasitopa'a
mótinkesa aaivimbá maitinkésa mono'-náúmpá'á
mótinkesa túwíruku'-nesa

18 kentáv'é'o asiramáímo máyáantavesa
táto'mai tí'maesa kámááni-anon-kwaasitopare
kawááon-kwaasitopare mátinkesa aaivimbá
maitinkáíya'a miwí kesáái simátime'a ó'onkaa-
kwaasiyonte kesáái simátimenaawe.

19-20 aaimó simátínkénka'a nóran-aina
sénaumno-imayaa íma anómba é'a íma kentí
ímáyáavinken-aimba sénááovo kentivon-amankó
sénááon-aimba úwoi táaka tinkáína'a sénááowe.

21 évakarawai tív'awaawi tí'mai ó'owira'a
timíyasa tinkamiyasa puwónááowe. tivoísáímo
ésa tíráámaa'a tí'mai ó'owira'a timíyasa
tínkamiyasa puwónááowe. iyámpóiyombo ésa
tinóvwima tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa
puwónááowe.

22 kentáv'é'o asiramáímo máyáantavesa
tíyámba umátinkesa mirámó kwéomba ímo
iyátuwesamo kentávésamo asiramáímo méwai
Áánútu kawepá'á métinkaniye.

23 moóra-naopa'o méwasamo sáwí'o
umátinkewa'o é'a tiyuwé'a isaaisé'a ó'on-
daopa'a koró. simátíménda ísáaro. Ísareri-
kwaasiti naaó'-nao'a simátíma'mae kwénaaiyana
mimbáyái íma ánásaraindara'a kemá kwaási
úranda'a kumpaáruraundawai moórágwara'a

kumónaumne.

²⁴ ívé-kwaasigo kwéagaraarankaiwaimba íma kwéusayaaitaiye. mayáí-kwáásígó kwená anón-kwaasi íma kwéusayaaitaiye.

²⁵ ívé-kwaasigo agaráárankainda-kwaasigomo índantemba íníye. mayáí-kwáásígó kwená anón-kwaasigomo índantemba íníye. miráumai kemá anóndako únasa simái sáwí'a umásinkesa sésa tar-aváá-kwántóntí kawáánákó áwí'a Píyésepu iyémá kwésewe. mirá kwéseмба pósa kesí kwaási simái ávááraumai sáwí'a umátinkanaaowe Ísu siráíye.

²⁶ Ísu simásuwena séna mináímbá imáyáa é'a kwaási-taaroí íma inkaisé'a máero. aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. mindáyave'a kwaási-taaroí íma inkáíséro.

²⁷ aúpá'ó simátíménda avora'á simátíméro. keinárawa'o simátíménda-aimba sáwíva-kwaasimo torupenká'á simátíméro.

²⁸ tínkamiya'o puwónááon-kwaasi-taaroí íma inkáíséro. miwí kentimambá íma tínkambai ánásanaaovo Áánútu-aaroíye su'mai inkáíséro. kwemó éna sáwí-marupa'o iramó kwégaindava'a túgwarare timankwáraré tuwáinasa ménaaowe.

²⁹ maarán-áímbá imáyáa oro. sáwíyan-dumama téntékaan-dumama kae'-númámá sáwíyan-ontankakemba siyáánkai-toyaaraamba kwémeyan-ovo Áánútu kíraan-dumama kárákwirena ímo kanaán-íye sínanamo éna íma puwéna marapá'á kumínívo

³⁰⁻³¹ sáwíva'-numama Áánútu aúranka'a íma anón-tantaa'an-ivo kwaási anón-tantaa'a owaná

póna kárákwirena amápa-tantaa'a kwéawanena kenti'nótáugwara'a kwétaampamai kwéawanaivo íma táá'a kaíno Ísu siráíye.

*Ísu áwí'a avorató sénaunda-kwasai.
Áríku 12:8-9*

³² Ísu mináímbá simásuwena séna amáparawai túranka'a kentávésa sésa kesí anóndakoman-iye síyawaiyave'a kesivo kwíyómpakewai aúranka'a sé'a kesí kwaásiman-owe sénaumne.

³³ ánívo kwaási túranka'a kembá tínaaemba umásimiyawaiyave'a kesivo kwíyómpakewai aúranka'a sínaaemba umátimenaumne Ísu siráíye.

³⁴ Ísu mináímbá simásuwena séna kentávé'a maarán-ímáyáá íma oró. kwaási amápa'a paru umái máyáantavena marapá'á kunkáíye. ímanivo marapá'á kunkáunda kwaási taaínka'a ésa évakarawai kesáái isáiyasa évakarawai aaisambá sénááowe.

³⁵ ívékwara aanogwara'a kesáaiyavesa maará onááowe. avowámá moórá-imayaa ínana ááninko ó'on-imayaa íníye. anówama moórá-imayaa ínana ayáámúnko ó'on-imayaa íníye. anáávúkowe ó'on-o'on-imayaa óyááoiye.

³⁶ moóráwai kwenamáárawi kwená namuro-kwáásiráámbá umái onááowe. kesáaiyavesa miráumai miwítí imáyáa taaínka'a onááowe Ísu siráíye.

³⁷ Ísu mináímbá simásuwena séna kesí kwaási-i'a onáe síyawai aiva'á tinóvowiye táánimbaare tiyáámúmbaare tirumbá timésa naaémba kembá tirumbá símémba uwóví'an-owe.

38 kemá puwónaunda-taima sùgwaata'mae'a kondantembá kesí kwaási-i'a íyawaima umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'á íma maimaésa sínaaemba kwaránááomba uwóví'a ónááowe.

39 tirááímo táíndai'o ésa íma kawe'á umái ménaaovo kentávésa imáyáa ésa tirááímo táínda-yantaa'a tuwésa puwésa aúnaí'a umái kwíyómpa'a mai'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

40 Ísu mináímbá simásuwena séna ti'maráandawai kentáái isáiyawai kesááigwara'a isánááowe. kesáái isáiyawai si'mákaiwain-aagwara'a isánááowe.

41 Áánútun-aai simátimindawai évakarawaitopa'a kwínasa sésa Áánútun-aai kwésimatimendawai ónda pó'a enáái isánaumne síyawaima kwésimatimiwaimba Áánútu kawe'-mékámá aména kwéisaiyawaigwara'a mirám-békámá timíníye. arupí umái máyáiwai évakarawaitopa'a kwínasa sésa arupí umái máyaandawai ónda pó'a enáái isánaumne síyawaima arupí umái máyainda-kwaasigomba Áánútu kawe'-mékámá aména kwéisaiyawaigwara'a mirám-békámá timíníye.

42 kesí kwaási awánésa sésa úwoisan-kwaasi imbánivo Ísuna kwaási-i'a uráimba pó'a áwa'naa ónáe sésa sáwíyan-tantaa'a nombá amíyana Áánútu kawe'-mékámá timíníye Ísu siráíye.

11

Yóni nombó pétinkaraiwaina kwaasí.

Árúku 7:18-35

1 Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi mináyáátáár-áímbá simátímatuwena mimbárává'á tuwéna ó'on-o'on-daopa'a kwenáái kosimátíma'mae kwégwena kwená kawer-ámbá agaráátínkaraiye.

2 agaráátinkowana Yóni ándá-naumpa'a máyonka'a Áánútumo usásinankaiwai Káráísiti ún-aimba iséna kwená kwayó-kwáásí ti'marówasarai Ísunopa'a tésarai

3 áísaa esarai sésarai kumíníyonemo sirááwaiya'ono. á'owawa ónómpo kumíníwaina amu'maránaumno suyaná

4 Ísu séna tayauwerékai isááyamba awánááyamba Yónimba kosimámekai sékai

5 túramba kavíkáiwai túramba awánamai kawe'á owaná táá'a kaúnkaiwai táá'a kwéisaawana tísamaima pukáiwai kawe'á umái tísamaima kwéetaawana túma karáiwai kawe'á kwéumatinkena puwón-kwaasi kwéusasintinkena úwoi-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimena séna

6 kentávéna íma kaer-ímáyáá iyawai tirunkó kawe'á kwéiye siyé Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááiye.

7 Yónina kwayó'nákai tayauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-aai amápa-kwaasi simátimena séna Yóni kavóná-marava'a máyáísa'a koawáné'a nóran-imayaa kwéera koawánaraao. úndá toréna umá móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yónima iyé-ímáyáá uráao. Yóni íma mirán-kwáásímán-ivo asirayán-kwáásímán-iyé.

8 nóran-imayaa kwéera koawánaraao. kawer-únánkwátói úmakainda-kwaasi Yónima iyé-ímáyáá uráao. ímanivo mirán-kwáásí

kawer-únánkwátóigwara-kwaasi anón-kwaasiti naaúmpa'a kwémaewe.

⁹ nóran-imayaa kwéera koawánaraao. Áánútun-aii kwésiwai Yónima iyé-ímáyáá uráao. owé Áánútun-aii kwésiwaiman-iyé. árai'a simátíme'a sé'a kwemá Áánútun-aii siráawai usáyaaitaraiye.

¹⁰ Áánútun-aii aúváivimba Yónin-aii simái agaimaréna séna

Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái maimaéna ená aiva'á kwéna ená aambá kwiyíniye siráiyé agaimaréna siráimba Yónintavena siráiyé.

¹¹ simátíménda ísáaro. Yóni nombá pétinkaraiwaina mayáígó amápa-kwaasiti mayáígómbá usáyaaítasana Áánútu kawe'á umánkaraivo Áánútu kwená kwaásira'o kawááin-kwaasi anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye anómba kawe'á umátinkaniye.

¹² Yóni nombá pétinkaraiwai Áánútun-aii simátimindayavena ááimba ásárainkakemba ívékwara'a évakarawai Áánútu kawááipa'a iyóvo sésa aambá itánáe sésa anóm-bayai máyáawasa évakarawai aamoí ésa Áánútu kenká'á kawááinkwae kwésewe.

¹³ naaóvá'á Áánútun-aii simátímakowaiye Mósesiye Áánútu kwená kwaásimo kawááinimba paáriniye-aimba suwaná naaémba Yóni paáruraiye.

¹⁴ naaóvá'á Íráiyaa maémáiwai ókwara'a paáriniye-aimba suwa'á mináímbó siráan-aintave'a áraire sewa'á kemá sé'a

Íráiyaantavesamo siráamba Yónintavesa siráawe kwésunda mináíntávé'a áraire seró.

¹⁵ kwéisaawai ísámai kawe'á oro Ísu siráiyé.

¹⁶ Ísu mináímbá simásuwena moórá-ainkwará'a simátimena séna ívé'a máyáan-kwaasi nóran-kwaasiraane sénaumno. mirán-kwáásírání'a kwéomba iyámpóiyomba naaópa'a marupímbá mésa aávéima kwétesa moórá-ayampa'o máyáan-iyampoí tááyesa imá tiré'a taseró.

¹⁷ moórá-iyá súna'a íma táásá uráawe. ivi'á taan-iyá súna'a íma ivi'á taráawe. miniyámpói uráantemba maamáyan-kwaasi mirá kwéowe.

¹⁸ Yóni nombá pétinkaiwai ména ándá-aran-domba íma kwéna Áánútuntavena ísámai toónkwará'á íma kwénaísasa kwéntávésa sésa taraváá-kwámbá arumpimbá máyáiwaiman-iyé kwéšewe.

¹⁹ kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai mé'a ándá-aran-donkwará toónkwará'á kwénaunasa kentávésa sésa ándá-aran-donte toónté námae íyíwaima póna táákísi máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'a on-kwáásítí kwaásiman-iyé kwéšewe. ánivo Áánútu simátímakaintemba kwéowai sésa Áánútu kawer-ímáyáágwáráwáímán-iyé kwéšewe Ísu siráiyé.

íma aai ísaraan-kwasai.

Áríku 10:13-15

²⁰ moórá-mora-tawai Ísu naaó'-nao'a kawe'-máayái ímo awánaraam-bayai mayówasa awánésa sáwí-mayai íma tuwésa Áánútunopa'o ímo tuntávéna Ísu asiramái séna

²¹ keinárawa'a Kórasini-naopaken-kwaasiye Pétésáítaa-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba

kentópa'a tíníye. naaóvá'ó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáítóni-naopaken-kwaasiye Áánútun-aaimo ímo ísaraawaivimbo kawe'-má'yái ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai miwítí sáwí-mayai tukáasino. sáwí-mayaimo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'mákáankakai Áánútu tuwánaraisino.

²² mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwée'a Áánútu kwaási má'yáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba Áánútu Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáítóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba anómba timíníye-imayaa kwéowe. ánivo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewaiti sáwí-meyankomba usáyaaitaya-sawi-meyamba timíníye.

²³ Kápénéamu-naopaken-kwaasiyono. kentúwí'a mósá maré'a sé'a kwíyómpa'a iyónaumne sembánivo púwón-ayampa'a kónááowe. naaóvá'á Sótómu-naopaken-kwaasivimbo kawe'-má'yái ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai miwítí sáwí-mayai túwówana póna Áánútu mindáo'a íma ánásasuwowana ívé'a úwoi kwáyáisino.

²⁴ mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwée'a Áánútu kwaási má'yáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba Áánútu Sótómu-naopaken-kwaasi sáwí-meyamba anómba timíníye-imayaa kwéowe. ánivo kentí sáwí-meyanko Sótómu-naopakewaiti sáwí-meyankomba usáyaaitaya-sawi-meyamba timíníye Ísu siráíye.

kesópa'a teró siráin-kwasai.

Árúku 10:21-22

²⁵ *minkánáá Ísu Áánútuntavena séna kesivoó kwíyómpakwara mararákwará'á kárákwiraandawai óne. amápa-tantaa'a kwéisaumne sen-kwáásí íma simátime úwoi-kwaasi simátime*

²⁶ *mirámó iyávéna kwéankaisa'a pó'a enáwí'a mósá kwémaraumne Ísu Áánútuntavena siráíye.*

²⁷ *Ísu mináímbá simásuwena séna kesivo amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo séna símakaiye. amáparawai kesí ááimba íma suwánaraavo kemá kesivo ááninko únana póna kesí ááimba suwánaraiye. amáparawai kesivoná ááimba íma awánaraavo kesivombá pó'a keyáá kwená ááimba awánaraumne. kesivoná ááimba simátimenae únda-kwaasi kanaán-umai kesivona ááimba kwéawanaawe.*

²⁸ *kentí mayái umbai-máyái kwémayaawana kentópa'a umbai-yántáá'á kwáyáiwai kesópa'a tíya'a kentí imáyáa aúnái'a umátínkáana'a paru umái ménaaowe.*

²⁹ *kemá kesúma íma maé iyé'a paru umátinkaundawai úna'a pó'a kesí aambá kawé'á umái awáné'a kesáái taagwiyavíya'a kentí imáyáa aúnái'a umátínkáana'a paru umái ménaaowe.*

³⁰ *kesááimo taagwiyavónááomba íma umbaí táínana timénaunda-mayai kawé'-máayáímán-iye Ísu siráíye.*

*Ísu savaatirár-áimbá siráin-kwasai.
Mááka 2:23-28, Áríku 6:1-5*

1 minkánáávímbá Yútaa-kwaasi agándaan-kanaara'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé kígauvimba úwíti-ton-kigauvimba kwéguwana kwená kwayó-kwáásí táái tinkówasa úwíti-aramba kútúmai ásimá pítuwesa kwénowasa

2 áamáán-kawaa-kwaasi tuwánésa Ísuntavesa sésa tuwánaao. agándaan-kanaama aambá áúmbakaawasa mirá kwéowe suwaná

3 Ísu séna naaóvá'ó Tévítimo urómba aúváívimba agaimarón-ainkona ááimba íma ísaraawe. Tévítiye kwená kwaásiye táái kwétinkowana

4 Tévíti Áánútuna mono'-náúmpá'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna kwénena kwená kwaási timúwasa naráawe. mintómbá úwoi-kwaasi íma némáembanivo mono'-má'yái má'yón-kwaasi némáembani. Tévíti mintómbá umairéna timúwasa nonká'á Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe.

5 naaóvá'á Mósesi simátímakain-aimba aúváívinkemba awánaraawe. Áánútuntavesamo ísámáimo póimo tuvú'máimo kwéagayaan-kwaasi anóm-bono'-naumpa'a mayái kwémaesa agándaan-kanaagwara'a mayái kwémayaawasa mirámó kwéontavesa íma aái kwésimatinkesa sésa sáwí'a kwéowe íma kwésewe.

6 simátíme'a sé'a keinárawapimba kwémayaunda-mayaigo anóm-bono'-naumpa'o kwémayaam-bayaigomba usáyaaaitaraiwo agándaan-kanaa mono'-má'yái-kwáásí mayái kwémayaantave'o ímo sáwí'o kwéowe

senkákémbá kesí kwayó-kwáásíyávé'a sáwí'a kwéowe íma seró.

⁷ Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna póimo tuvú'máimo agaimáimo símémba kanaán-ivo tirumbó kwéumatinkaamba anón-aamoi kwéune siráimba mináinkóná ááimbo is'é o kwarékai ímo sáwí'o uráan-kwaasi aaivimbá íma maitínkáasino. ⁸ kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaara'o kwaásimo mayáí kwémayaamba kendéimán-iyé Ísu siráíye.

ayáámba kawévaigurain-kwaasigona kwaasái.

Mááka 3:1-6, Árúku 6:6-11

⁹ Ísu mivá'á tuwéna mono'-náúmpá'á iyúwana

¹⁰ moórawai ayáámba kawévaiguron-kwaasi máyowasa aaivimbá mayankánáe sésa Ísumba áísaa esa sésa agándai-kanaama mayáí aambá áúmakaan-kanaama póna áí'o in-kwáásí asóvamankai-mayai mayáínda áamáámba araaisíni. íya araaisíníyo suwaná

¹¹ Ísu tísaa ena séna keinárawapinkemba kentí sipisípi-poraa'o maipímbó pékaina'o é'a agándai-kanaara'a ááéma mósá asinánááoo. owé á'a mirá ónááomba

¹² kwaásigo sipisípi-poigomba usáyaaitaraimba póna agándai-kanaa áí'o in-kwáásí asóvamankanimba kawé'á éna áamáámba íma araaisíníye simátímatuwena

¹³ ayáámba kawévaiguron-kwaasiyavena séna enayáámba árútuwao súwana ayáámba

árútuwowana kawe'á umánkowana ó'on-
ayaankaamba úwasa

14 áamáán-kawaa-kwaasi mono'-náúmpákémbá
kumésa Ísumba nóraumaiya tuvuwónaundaya'iyo
sésa áamááyu-aimba siráawe.

Ísu Áánútuna mayái-kwáásígóná kwaasái.

15 áamááyu-aimba sun-táámá Ísu iséna
mimbárává'á tuwówasa sáwívarawai
kwenánaaemba kwárówana tí'o ún-kwaasi
amápa'a asóvamatinkena

16 asiramái séna kemó umátinkaunda-aimba
íma simátíméro siráíye.

17 mirámó úmba naaóvá'á Áánútun-aii
simátímakowai áwí'a Áísáya sirónka'a póna Ísu
mirá uráíye. Áísáya agaimaréna séna Áánútu
séna

18 kwembá usásinankaraunana kesí mayái-
kwáásí isa'á kwená imáyáa kwée'a aamoí
kwéumanke'a aai senaná kesimankó kwesé
máyyainana ó'on-o'on-kwaasi amáparawai
kesí arupí-aimba simátimena

19 íma aaisambá tiyéna íma anónka'a séna
naaópa'a kwénaaena íma anónka'a séna

20 Áánútunopa'o ímo asiramáímo máyyáan-kwaasi
íma tiyuwéna kawe'á umátinkaniye. mirá úmae
iyéna mayái maimaé iyéna íma ivátuwainana kesí
arupí-ainko usáyaaitena kwáyainasa

21 ó'onkaa-kwaasi kwenáwí'a isésa sésa árai'a
súwa'naa íníwaiman-iye sénááowe

Áánútu siráíye sirónka'a póna Ísu mirá uráíye.

Ísunte Píyésepuntei kwaasái.

Mááka 3:20-30, Árúku 11:14-23, 12:10, Árúku 6:43-45

²² moóráwai maúmba kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyowana póna minkwáásígó íma aai kwésuwana aúramba kavikówasa áí'maesa Ísunopa'a máánkówana Ísu mayauwéna minkwáásígómbá kawé'á umánkowana kwemá aai súwana aúramba awánówasa

²³ sáwívarawai táátavesa ésa sésa mindá'á Tévítin-andarakemba paáriniiyemo siráawaiya'i. ó'owa'iyo suwasá

²⁴ amáán-kawaa-kwaasi mináímbá isésa kampa'á sésa ímanivo taraváá-kwántóntí kawááná'á áwí'a Píyésepu asirayámbá amísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye siráawe.

²⁵ suwaná Ísu miwí tááma iséna simátimena séna moórá-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa íma asiramáívakaamba kwémaewe. moórá-naopara'i. moórá-akuna'i. usíyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asiramáívakaamba kwémaewe.

²⁶ Sáátáánigona kwaásimo áái'o tiyésamo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáívakaamba kwémaewe. kentáv'e'o sembá Píyésepu asirayámbá amísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiyemo kwéseмба

²⁷ ánivo Píyésepuna asirayánká'ó taraváá-kwámbó kwémaitiyuwaundarakai kentí kwaásigwara'a Píyésepuna asirayánká'á taraváá-kwámbá maitiyúwáásino. mirán-áímbó síyasamo ésa kentí kwaási kampa'á kwésewe sénááowe.

28 ánivo kemá Áánútun-amankona asirayánká'á taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaundayavena Áánútuna asirayámbá keinárawapimba kwévaarisa'a kwéawanaawe.

29 moórá-aimba imáyáa oro. moóráwai moórá-nanko avowámó asiramáímo máyainanamo éna mindáúmpákémbó umóyámbó mayáindayavenamo éna íma úwoi uveránívo mindánkó avowámbá ánda asááúmankenamo éna uvékena kwená náaindaamba umóyámbá mayáníye.

30 kembá íma kwésuwa'naa-esa kesí namuro-kwáásiráámbá umái kwémaewe. íma súwa'naa esa kwaási torupamáí símémba moórá-mora umáguraawe.

31 mindáyave'a simátíménda ísáaro. kwaási sáwí-mayai kwémaesa simái sáwí'a kwéumatinkaamba mindá Áánútu maitiyuwánívo Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwáníye.

32 kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawaimba simái sáwí'a umásinkanaaomba mindá Áánútu maitiyuwánívo Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwéna ívékwara naaénkwara'a íma maitiyuwáníye.

33 kawé-táígo kawer-árámbá iyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba kwéiyaivo taaéramba awánésa kawé-táígon-aramban-íye. sáwí-taigon-aramban-íye kwésewe.

34 iyánkó póígon-araa'an-owe. sáwíre su'mai on-kwáásí mé'a pó'a íma kanaán-umai kawer-

áimbá kwésewe. tirumpimbá kwáyáin-imayaanei kwésewe.

³⁵ kawe-kwaási kawer-ímáyáávínkémbá kawe'-máyái kwémayaavo sáwí-kwaasi sáwí-imayaavinkemba sáwí-mayai kwémayaavo sáwí-kwaasi é'a sáwí-aimba kwésewe.

³⁶ simátíménda ísáaro. Áánútu kwaásimo máyáawaina áaintavena tísaa ínín-kanaa tínimba úwoi-aimbo ó'on-o'on-aimbo siráantavena tísaa íníye.

³⁷ kawer-áimbó sirén-kwaasiyavenamo éna arupí-kwaasiman-owe Áánútu séna sáwí-aimbo sirén-kwaasiyavenamo éna sáwí-kwaasiman-owe síníye Ísu siráíye.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Máaka 8:12, Árúku 11:29-32

³⁸ súwasa évaka'a áamáan-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa anóndakoo áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná

³⁹ Ísu séna ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-kwaasi é'a Áánútuntave'a íma imáyáa é'a kentávé'a kwése'a Áánútumo ai'mákainamo e íma awánáúnda-mayai máyénata awánaanomo kwéseмба naaóvá'á Áánútu Yónaambo uráintemba kembá mirá ínivo mináimbá imáyáa oro.

⁴⁰ naaóvá'ó anón-doyaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-táwaimo arumpimbó méraintemba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kaumbo-táwai maipimbá ménaumne.

41 Yónaa kaumbo-táwai anón-doyaako arumpimbá máyowana miín-kwituwówana minkákémbá Nínívaa-naopa'a Áánútun-aaí kosimátimuwasa isésa sáwí-mayai tuwésa Áánútun-aaí ísaraawe. ívé'a Yónaamba usáyaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémba Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba Nínívaa-naopaken-kwaasi keinárawa'a aaivimbá maitinkésa sésa Yónaan-aaí iséta sáwí-mayai tukáundayaanivo Yónaamba usáyaaitarawai kentí naaópa'a máyowa'a kwenáái íma isé'a sáwí-mayai íma tukáawe Nínívaa-naopaken-kwaasi sénááowe.

42 naaóvá'á kentíkwá'nára'a kárákwírowai áwí'a Sórómoni kawer-ímáyááwínkémbá aaimá kwésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Sórómonin-aaí koisánáe séna kwémena kuráíye. ívé'a kemá Sórómonimba usáyaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémba Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba minínínkó keinárawa'a aaivimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Sórómonin-aaí taísaraumpo Sórómonimba usáyaaitarawai kentópa'a máyowa'a kwenáái ísómbe íma ísámai kawe'á uráawe síníye Ísu siráíye.

taraváá-kwánkó koyauwékain-kwasai.

Árúku 11:24-26

43 Ísu mináimbá simásuwena séna kwaási arumpinkémbá taraváá-kwánkó auwéna kavóná-marava'a nombá íma kwáyáipa'a kogwénaena séna náávára ménaumno séna avakáá uwááena

44 séna tayauweré'a kesí naambá kwaásigo arumpimbá pó'a koménaumne simásuwena téna taawánaimba mindánkómbá kankambá kwiyú'mái kawer-umásukaisana taawánéna

45 tayauweréna avakaeté-taravaa-kwamba miwítí sáwí-mayai anómba uráawai tí'maena minkwáásígó arumpimbá tamáyáawana moórá-taravaa-kwamba arumpimbá máyáísana minkwáásígó sáwí'a umái máyáísasa naaémba sáwíva-taravaa-kwamba máyáawana kwemá anómba sáwí'a umái méraiye. miráumai ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-mayai kwémaesa anómba sáwí'a úmaesa iyónááowe Ísu siráiyé.

*Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.
Mááka 3:31-35, Árúku 8:19-21*

46 Ísu kwésimatimumba Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa aaí simámenaontavesa máápa'a máyówana

47 moóráwai Ísuntavena séna enanówe enáúnava'maare aaí simámenaesa máápa'a máyáawe súwana

48 Ísu séna kesinó nááwa'iyo. kesúnava'a nááwiya'o séna

49 ayáándeí kwená kwayó-kwáásí agaráátinkena séna kesinó kesívá'maa'a máyáawe.

50 kesivo kwíyómpakewai siráini'a kwéowai kesinó kesúnava'maa'a kesímánaa'maa'an-owe Ísu siráiyé.

13

moóráwai ányumba tu'makáin-kwasai.

Mááka 4:1-20, Áríku 8:4-15

¹ mitáwai Ísu naaúmpa'a tuwéna Káríri-nonkwaaunkon-awampa'a koména aaí simátimindayavena úwasa

² sáwívarawai tóyo ésa kwená egwaa'á tamáyóntavena nompí-sípívimbá usámaaisena máyowasa minkwáásíyómbá nonkwaaúnkón-awampa'a máyówana ó'on-o'on-aimba kwántámai simátimakaiye.

³ moórá-aimba simátimena séna moóráwai ányumba maimaéna kígauva'a kwégwena

⁴ máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á kunkwáyáísana numaómá túkúnasukaiye.

⁵ évakar-anayumba óntankwara'-maravimba kunkwéna paáká'-márávimbá póna avekáán-umai anón-isana

⁶ aa'á kaisaná amímá ayáátááka'a íma kunkéna aáyánkaguraiye.

⁷ évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó ara'násukaiye.

⁸ évakar-anayumba kawé'-márávimbá kunkwéna karuwéna anón-éna arambá imái sáwívar-aramba iyéna évaka'a usáyaaitayan-aramba iyáísana évaka'a umaimái-aramba iráiyé.

⁹ kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráiyé.

¹⁰ Ísu súwasa kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa taáísaa esa sésa kwésimatimenda nóra séwa kwántámai-aimba kwésimatimeno suwaná

¹¹ Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ainkona ááimba kwésimatimunda Áánútu

keinárawa'a imáyáa tímísa'a kwéisaavo miwí imáyáa íma tímakaisasa kwéisaantave'a kwántámai-aimba kwésimatimune.

¹² Áánútun-aaimo ísámaimo kawe'ó íyawai Áánútu túwa'naa ínasa moórá-ainkwara'a isésa mirámó kwéiyano éna Áánútu túwa'naa ínasa amápar-ainkwara'a isánááowe. Áánútun-aaimo ímo ísámaimo kawe'ó ésa kampa'á sésa kawe'á umái kwéisaumne síyawaima tirumpinkémbá mináimbá maimayáínana íma kwéniye.

¹³ kwéisaambanivo íma ísámai kawe'á kwéowe, kwéawanaambanivo íma awánamai kawe'á kwéowe. mirámó kwéontave'a simátimunda kwántámai-aimba kwésimatimune.

¹⁴ naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Áísáya siráimba miwí mirá kwéowe. Áísáya séna kwéisaambanivo íma ísámai kawe'á kwéowe, kwéawanaambanivo íma awánamai kawe'á kwéowe.

¹⁵ miwítí imáyáao umbaí kwétaisana tááko aaimó isáiyávéna ávón-kaisaná túranko awánaiyavena ávón-kwégaivo ímo mirámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kesópa'o tenkákái sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawe'á umátinkausino Áánútu siráiyé Áísáya agaimaréna siráimba Ísu siráiyé.

¹⁶ Ísu mináimbá simásuwena séna simátíme'a sé'a keinárawa'a kawe'ó umáimo awánaamba Áánútu kawe'á kwéumatinkaiye. kawe'ó umáimo ísáamba Áánútu kawe'á kwéumatinkaiye.

¹⁷ simátíménda ísáaro. naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowaiye arupí umái máyówaiye

sáwíva-kwaasi keinárawa'o kwéunda-mayai kwéawanaanten-umai awánanae sésa umbá íma awánaraawe. miwí keinárawa'o kwéisaanten-umai isánáe sésa umbá íma ísaraawe Ísu siráíye.

18 Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna simátímatuwena séna moóráwai ánáyumba tu'makáin-ainkona ááimba súnnda ísáaro.

19 Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba isésa íma ísámai kawé'á kwéowana Sáátáánigo téna tirumpinkémbá tamaimái úwoiva'a kwétiyuwaiye. minkwáásí aampa'á kunkwáyáin-anayunkaamba kwéowe.

20 ánáyumbo óntankwara-maravimbo kúmimba maarán-ááímbán-íye. Áánútun-ai isésa aamoí ombánivo

21 íma tirumpimbá táto'mai kawé'á owasá Áánútun-aiyavesa umbai-yántáári'a umátinkaantavesa Áánútun-ai ivátukaawe.

22 ánáyumbo karaampimbó kúmimba maarán-ááímbán-íye. Áánútun-ai ísáámbanivo marapár-úmbái-yántáátávésa imáyáa úmae naaésa óísan-imayaama úmae kwénaaesa mirán-ímáyááo Áánútun-ai káátasuweisasa íma Áánútuna mayái kwémayaawe.

23 ánáyumbo kawé'-márávimbó kúmimba maarán-ááímbán-íye. Áánútun-ai isésa tirumpimbá táto'mai kawé'á ésa asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa kwétuwa'naa-owasa évakarawai usáyaaitamai-mayai kwémaesa kwétuwa'naa-owe Ísu siráíye.

sáwí-anayumba u'makáin-kwasai.

24 Ísu mináimbá simásuwena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaain-aimba maarán-áimbán-iye. moóráwai kwená kígauva'a kawer-ánáyúmbá áwí'a úwítí-anayumba u'makáisana

25 moórá-no'waamba amááraawigwara'a tuún-kwaiguráawana namuro-kwáásígó téna arambó ímo íyáí-uwitiraan-anayumba sáwí-anayumba avuvumpimpá'á u'makáisana

26 úwítí anón-éna arambá íyáísana úwítiraan-damai u'makáiwai anón-isasá

27 mayái-kwáásí awánésa kígauugo avowánópa'a tésa sésa kawer-ánáyúmbá u'makáandavimba úwítiraan-damai náávakena mimpímbá kwáyáivo sewaná

28 séna namuro-kwáásígó mau'makáíye sisasá áísaa esa sésa táúyuwanaumne sewaná

29 séna ímanivo úwítí táúyuwaavainivo túwéwana

30 kwáyainana naaémba úwítí karepáína'a toómbó akaránááowaiyave'a senasá misáwí-úwítíráán-dámái táúmai asááumai iramá kwégaindava'a tuwésa úwítí úramba áká'mai kesí toón-dáúmpá'á maránááowe Ísu siráíye.

taaérankona kwaasái.

Mááka 4:30-34, Árúku 13:18-21

31-32 Ísu maarán-áínkwará'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaain-aimba maarán-áimbán-iye. moóráwai sáwíyan-taeranko áwí'a másátati mintáígó arambá ímo ane'ó awánaraan-taeramba kígauva'a u'makáawana anón-éna amaimá móivarena kóyáwé uráísana numaómá mimpímpá'á ánáamba úmarena kwémaíye Ísu siráíye.

33 Ísu maarán-áinkwára'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iye. moóra-ininko pérétitomba agayánae séna kanaráán-tántáákó áwí'a páráwaa'a maimaéna intorái-yántáá'á sáwíyantantaa'a ayáúmaraisana kwéna intoréna anónkwéiye Ísu siráiyé.

34 Ísu kwaásiyomba aaí simátimenaé sénamo úmba íma avora'á siráivo kwántámai-aíne su'mai simátímakaiye.

35 naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai sirónka'a póna Ísu mirá uráiyé. kwemá agaimaréna séna

simátíménda kwántámai-aimba simátimenaumne.
 Áánútu maramá tarórurainka'a aúpá'ó
 kwáyom-bayaigon-aaí ímo ísaraan-aimba
 simátimenaumne siráiyé

agaimaréna siráimba Ísuntavena siráiyé.

sáwí-anayumba u'makáin-ainkona ááin-kwasai.

36 Ísu mináimbá simátímatuwena tiyuwéna naaúmpa'a iyúwasa kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa namuro-kwáásígómó moóráwaina kígauva'o sáwí-anayumbo kwéu'maraiwaina ááimba simásimiyo suwaná

37 Ísu séna kawer-ánáyúmbó u'makáiwaina ááimba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai úne.

38 kígaugona ááimba maramán-iye. kawer-ánáyúnkóná ááimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasiman-owe. sáwí-anayunkona ááimba Sáátáánigona kwaásiman-owe.

39 namuro-kwáásígó sáwí-anayumba u'makáiwaina ááimba Sáátáanigon-iye. toómbó akaránááon-kanaaona ááimba maramó ánášanin-kanaaman-iye. toómbó akaránááowaina ááimba Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewaiman-owe.

40 námáimo áú'maimo iravímbó agaisuwánááontemba naaén-kanaamo tinda mirá ónááowe.

41 kwaási úrandako kumpaáruraundawai kesí kwayó'nárawa'a kwíyómpakemba ti'maráanasa kesí kwaásivinkemba sáwí-kwaasi ó'owima sáwí-imayaa tíméwasa sáwí-amba kwégwaraawai kuntúkúmai

42 iramó kwégaipa'a tiyuwáiyasa mésa ivi'á tésa túwááyaamba akévundarewasa

43 arupí umái máyáawai Áánútu kentivo kawááipa'a mésa aa'ó kwégaintemba mirá ónááowe. kwéisaawai ísámai kawe'á oró Ísu siráiyé.

Áánútu kwaásimo kawááin-kwasai.

44 Ísu maarán-áinkwára'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iye. ó'oran-ontamba maravímbá utámarena ména pukáisana moóráwai téna taawánéna aamoí éna káátamarena mimbáramá meéyámbá ínintavena kwená óísamba maimái tímatuwena óntamba mairéna mimbáramá komeéyán-éna minó'órán-óntámbó ásámakaamba mairáiyé.

45 Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iye. moóráwai ameriyáamba meéyáambaraindayavena naaó'-nao'a kwénaaena

46 awánáinda moórawai ó'oran-ameriyaamba makáinana awánéna kwená óísamba maimái kwétimena óntamba mairéna minó'órán-ámériyáámbá komeéyán-umai kwémayaiye.

47 Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iye. kwasen-únánkáámbá moórawai nompímbá túwáísana ó'on-o'on-doyaa'a

48 minúnámpímbá ógwitagwisana as-ináindayavena umái kwéawanaisasa évakarawai áwa'naa umai asímbai áámááíva'a makésa kawé'-nóyáá'á unáámpímbá áitesa sáwí-noyaa'a ivá'á kwétuwaawe.

49 naaén-kanaa tínimba mirá íníye. kwíyómpaken-kwayo'narawa'a kawé-kwáásívínkémbá sáwí-kwaasiyomba tí'mai

50 iramó kwégaindava'a tuwáiyasa ivi'á tésa tí'o ínintavesa túwááyaamba akévundanaaowe simásuwena

51 kwená kwayó-kwáásiyávéna tísaa ena séna simátimunda-ainkona ááimba ára isaaó súwasa owé šuwaná

52 Ísu simátimena séna ísáamba simátimunda-aimba simátíméro. moórawai naankó avowá kwená naaúmpa'a ááéraan-tantaare aúná-yantaare kwáyáísana taaímbai kwená kwaási kwétimiye. mindánkó avowámó kwétimintemba miráumai ááéraam-bonor-aimpinkene Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimpinkene simátíméro Ísu siráiyé.

*Násáretivakewai Ísumba tínaaemba
umánkaraan-kwasai.*

Máaka 6:1-6, Árúku 4:16-30

⁵³ Ísu mináímbá simátímatuwena mimbárává'á tuwéna

⁵⁴ kwenamáápa'a kúmba miwítí mono'-náúmpá'á iyéna aai simátimuwasa táátavesa ésa sésa náávakena kawer-ímáyáá mairéna kawer-áímbá kwésimasimenayaawa nááwawa asirayámbá ámisana kawé'-má'yái ímo awánáúnda-mayai kwémayaiyo.

⁵⁵ kesáámó awánáúnda taaineí évaka-tantaa'o kwéiwai ááninkoman-iye. Máriyaa áánimba éna Yémési Yósépi Sáímoni Yútási tuwaaómán-iye.

⁵⁶ kwenáúnava'a maanká'á má'yáawe.

⁵⁷ maankákéwáímá póna úwoi-kwaasiman-ivo náávakena mináímbá isénawa minásiráyámbá mairénawa kwésiyo sésa kayorésa tínaaemba umámúwana Ísu simátimena séna Áánútun-aai simátímíwái ó'on-o'on-daopa'a kwénaaisasa kwenáwí'a mósá kwémaraavo kwená naaópa'a komáyáimba kwenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasiman-iye sésa kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe Ísu siráíye.

⁵⁸ kesáámó úndanten-kwaasi póna íma súwa'naa íníye suntávéna ímo awánom-bayai moórá-moramayaiye su'mai mairáíye.

14

Yóni nombó pétinkaraiwai pukáin-kwasai.

Máaka 6:14-29, Áríku 3:19-20, Áríku 9:7-9

¹ minkánáá Ísuna mayáígón-áái símae iyúwana Káíriri-marara-kawaanako áwí'a Éróti mináímbá iséna

2 kwená mayái-kwáásíyávéna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwaimaniye. pukáimpinkemba usásinkena póna asirayámbá kwempímbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye sirái.

3-4 ááéma Éróti kwenáváko awainínkómbá áwí'a Erotiyasimba mairówana Yóni séna enáváko awainínkómbá aambá áúmbakaawa mayááne simá-sima'a úwana Éróti ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándáva'a máánkarowana

5 Éróti Yónimba inkamónáe súmba kwaási-taaroí inkaiséna íma inkánkaiye. kwaási Yónintavesa sésa Áánútun-aai simátímíwaimaniye suwaná Éróti séna Yónimba inkámónasa áwáá'a siyénááowe séna íma inkaména máyowana

6 kwembó ánkaron-kanaamo túwana anóntanomba kaumái sáwíva-kwaasi tímúwasa nowaná Erotiyasi ayáámúnko téna túranka'a araimá marówana Éróti aamoí umánkena

7 minárásígóntávéna séna nóin-tantaatavena ankáíya simásímína'a áméno. árai'a súnda pó'a sísaina'a áméno súwana

8 anówamba koáísaa ena súwana anówama aái súwana Érótinopa'a téna séna Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá ará'mái táávepimba maré simiyó súwana

9 iséna arumbá kwéumbanivo aiva'á asirayán-áímbá siráin-aimba imáyáa éna toómbó naankwáásígwárá'á ísaraantavaiye séna íma a'áo sénáe séna

10 moóráwaimba ai'marówana ándávinkemba Yónimba anumarambá ará'mái a'nómbá

11 táávepimba maréna maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna

anówamba máamuwasa

¹² Yónina kwayó-kwáásí isésa anómba komaimái utamánkesa Ísunopa'a tésa tasimámakaawe.

naaémba Éróti Ísuna mayáígón-áái iséna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwai éna pukáimpinkemba usásinkena póna asirayámbá kwempímbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye Éróti siráiyé.

Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.

Mááka 6:31-44, Árúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

¹³ Yóni puwómba kwená kwayó-kwáásí Ísumba simámúwana iséna tuwéna kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívimbá usámaaisena kwaásimo ímo máyaiyapata kónáe séna kúmba naaó'-naokewai mináímbá isésa marapá'á kóyo uwaná nompí-sípívimbá kwéna

¹⁴ marapá'á ásávomba misáwívá-kwáásí tuwánéna arumbá umátinkena tí'o ún-kwaasi asóvamatinkaraiye.

¹⁵ Ísu asóvamatinkowasa enónka'a kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a tí'márenasa egwaa'-náópimpa'a kwénaaesá toómbá meeyámbáráaro suwaná

¹⁶ Ísu séna toóntáá'a íma kwíya'a toómbá tíméro súwasa

¹⁷ miwí sésa sáwíyan-tomba éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwárá'á kwáyáivo sáwíva-kwaasivimba íma kanaán-íníye suwaná

¹⁸ Ísu maimaé másíméro séna

19 sáwíva-kwaasiyavena mara'á máéro séna éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuvena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásí tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa

20-21 amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 5,000 kwaaima uwasá aaraiyé iyámpóígwarare miráumai-kwaasi nowaná tímú'a vówasa Ísuna kwayó-kwáásí mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitaraawe.

*Ísu non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.
Mááka 6:45-52, Yóni 6:15-21*

22 áítumai ógwitowana minkákémbá Ísu kwená kwayó-kwáásí ti'maréna séna kesí aiva'á nompí-sípívimbá usámaaise'a menávápá'-náópa'a koró. misáwívá-kwáásí kwéti'mare'a sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna

23 misáwívá-kwáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Áánútumpa'a námúnaamo síndayavena omápa'a umáyowana no'wáámba aúkúwana Ísu kweyáá máyowasa

24 kwená kwayó-kwáásí nompí-sípívimbá non-avuvumpá'á máyówana maramá nénka'a kwáyowana anón-unda to'maé kwétena misípí tayáto'marowasa íma kumbá

25 irataró'a Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaaena kwená kwayó-kwáásímó máyónka'a túwasa

26 non-avóvomayaapa'o kwénaaumba awánésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowasa sésa kwaántáo kwénaaiye suwaná

27 Ísu avekáán-umai séna táá'a kaivó aáno máéro. kemá úne súwana

28 Pítaa simámena séna emó Ísóigo úrambo éma sina'á non-avóvomayaapa'a emó máyaandava'a konó súwana

29 Ísu séna kanaán-ivo tiyó súwana nompí-sípívínkémbá kunásávena non-avóvomayaapa'a Ísumo máyopa'a kúmba

30 kawe'á umái kúmba anón-undamo toróntavena imáyáa éna inkaisúmba nompímbá kunávekora'nara kwéena anónka'a séna Ísóigoo kembá tátoraao súwana

31 Ísu avekáán-umai ayáámba árú'mai tátorena séna anón-undamo toráintavai sáwí-imayaa e kesí asirayántávemo ímo imáyáamo óndayavai kunáveraane. kesí asirayántávái íma kaer-ímáyáá uwo súwasarai

32 nompí-sípívímbá usámaaisewana anón-undao maívaiyówasa

33 nompí-sípívímbá máyówai Ísuna imáyáa mósá marésa sésa árai'a Áánútu ááninko óne siráawe.

*Ísu Kénésárétiva'a tí'o ún-kwaasi
asóvamatinkarain-kwasai.*

Máaka 6:53-56

34 árai'a Áánútu ááninko óne sésa kwaaúnóná menávápá'á Kénésáréti-marava'a kumbá marapá'á ásávowasa

³⁵ mimbápákén-kwáásí Ísumba aúyésa naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aimba isésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa tóyo ésa

³⁶ sésa ená unáánkwátói-araaira'a tátoraiyana tí'a étinkainkwaé suwasá tátórówana tí'a étínkaraiye.

15

tíkwá'nái áamáamba siráan-kwasai.

Mááka 7:1-13

¹ áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo máyopa'a tésa sésa

² ená kwayó-kwáásí nóra isasá kentáá síkwá'nái áamáamba íma kwarésa tiyáamba íma sese ombá toómbá kwénaao suwaná

³ Ísu séna kentíkwá'námo simátímakaan-amaamba kwaré'a Áánútuna áamáamba kwéaraaisemba nóra éra mirá kwéoo.

⁴ Áánútu séna kentinóvowi túwí'a anómba oró. ániwo anóvowimo sáwíkaambo simátinkaindawaimba tuvuwíyana puwíníye Áánútu siráivo

⁵ keinárawa'o siráamba moóráwai anóvowiyavena simátimena séna moóráyantaa'a Áánútundeiman-ivo íma kanaán-umai tíménaumne siréna anóvowíma íma kwétuwa'naa-íye. mirámó ontávé'a kanaán-íye kwésewe.

⁶ mirá-sáwí'ó ontávé'a Áánútun-aai tuwé'a kentíkwá'nái áamáamba kwégwaraawe.

⁷ kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-owe. naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai áwí'a

Áísáya keinárawatavena árair-aimba siráimba
agaimaréna séna Áánútu séna

8 maawímá kesúwí'a tóikakene su'mai sésa kesí
ímáyáa íma tirumpimbá kwáyáíye.

9 kwaásiti áamáamba simái paárombanivo
Áánútuna áamáamban-íye kampa'á sembá
miráráán-umai kesí ímáyáa kampar-ímáyáa mósá
kwémaraawe

Áánútu siráíye Áísáya simái agaimakáíye Ísu
siráíye.

*kwaásimo sáwí'o umátínkáin-tantaakona
kwaasái.*

Mááka 7:14-23

10 Ísu mináímbá simátímatuwena kwaásiyavena
teró súwasa kwenópa'a tuwaná séna
simátíménda isé'a kawé'á oró.

11 máápakén-tantaa'o naawái íma kwaási
sáwí'a kwéumatinkaivo tirumpinkén-áínkó
kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye siráíye.

12 súwasa Ísuna kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa
sésa áamáán-kawaa-kwaasi emó simátimenda-
aimba isésa áwáá'a aéesa kayóráamba íya isaánó
suwaná

13 Ísu séna kesivo kwíyómpakewai ímo
u'makáin-anayumbo éna táúyuwaniye.

14 áamáán-kawaa-kwaasi tááiyave'a íma anón-
imayaa oró. miwí ímo aambó awánaakakemba
tóikakemba kampa'á simátimesa sésa aambá
agaráátinkanaumne kwésewe. moórá
aúgavitawai moórá aúgavitawaimba ayáán-
to'maesarai íma kanaán-umai kóyááoivo mirámó
ésaraimo ésarai maipímbá koyuvánkoyaaíye
súwana

15 Pítáa séna kwántámai-aimbo simátimenda-
ainkona ááimba simásimiyo súwana

16 Ísu séna kenkwára'á íma táako pééi kwésisa'a
mé'a ísáambanivo íma ísámai kawé'á uráawe.

17 máápakén-tantaa'o naawái tindáámpá'á
kunáyúsúgwinivo

18 aaimó kwéseмба tirumpinkén-ímáyááo éna
mindá kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye.

19 tirumpin-ímáyáávínkémbá sáwí-imayaa
ésa tínkamiyasamo puwónááoni'a ésa aarai-
úmóyámbá ésa kwaai-úmóyámbá ésa amápa-
tantaa'a umóyámbá ésa kampar-áímbá
simátinkesa simái sáwí'a umátinkesa

20 mirá-sáwí'ó kwéomba tirumpinkén-ímáyááo
kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tiyáambo ímo sese
ombó toómbó kwénaamba mindáo kwaási íma
sáwí'a kwéumatinkaiye Ísu siráíye.

*Kénááni-maravaken-ininkona kwaasái.
Mááka 7:24-30*

21 Ísu mináímbá simásuwena kwená kwayó-
kwáásiyé mivá'á tuwéna Táyaa-naopare Sáítóni-
naopare mináyámpá'á kúmba

22 mináyámpákén-ínínkó íma Yútaa-inimba
póna Kénááni-ininko Ísunopa'a téna anónka'a
séna anóndakoo Tévitin-andarakewai arumbá
umásinkaa. taraváá-kwámbá kesiyáámúnko
arumpimbá máyáísana sáwí'a umái máyáíye
súwana

23 Ísu iséna íma aái súwasa kwená
kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa asiramái sésa
ai'mátuwaao. aasiyaasí mirá siváínivo suwaná

24 Ísu séna Áánútu si'mákaisa'a Ísareri-kwaasiye su'mai túwa'naa e'a Ísareri-kwaasimo sipisípi-poiraan-umaimo kóyáwé kwéowai kwétuwa'naa-une súwana

25 minínínkó Ísun-aóka'a mara'á kumbaéna séna anóndako súwa'naa uwo súwana

26 Ísu séna iyámpóiti toómbá maimái iyámbá timúnavo miráumai Ísareri-kwaasimo túwa'naa úndantemba emá ó'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'naa únavo kwésune súmbanivo

27 minínínkó séna anóndako árai'a sémpo iyánkó avowá owé sisaná toón-ayai takwémandaiye. miráumai ó'onkaa-ininkoman-iyé sinaná kanaán-ína súwa'naa ínáyone súwana

28 Ísu séna kentávái asiramái máyaanda-ininko sénda pó'a mirá ónaumne séna mitáwai ayáámúnkomba asóvamankaraiye.

Ísu sáwívarawai asóvamatinkarain-kwasai.

29 asóvamankenena kúmba Káriri-kwaankon-awampa'a koukúmai omápa'a mara'á umáyowasa

30 sáwíva-kwaasi kwemó máyopa'a kumbá tísamaimo tausokón-kwaasiye tiyáántámbo mavíkuron-kwaasiye túrambo kavíkón-kwaasiye aaimó ímo sun-kwáásíyé ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi tí'maesa kwenaísamaivimba mótinkowana asóvamatinkowasa

31 tísamaimo tausokón-kwaasi kawé'á uwasá tiyáántámbo mavíkuron-kwaasi kawé'á uwasá túrambo kavíkón-kwaasi kawé'á umái awánowasa aaimó ímo sun-kwáásí aai suwasá misáwívarawái awánésa ávááraumai táá'a kówasa Ísareri-kwaasiti Ísóigo áwí'a mósá makáawe.

Ísu moórágwara'a toómbá tímakain-kwasai.

Mááka 8:1-10

³² Áánútu áwí'a mósá marówana Ísu kwená kwayó-kwáásí tááyowasa tuwaná séna maankwáásíyómbá kaumbo-táwai kesé máyáawana maimaésa tiráan-tomba ánásaisa'a sirumbá kwéumatinkaumne. ti'maráanasa miwítí naaó'-nao'a kónááombanivo aampa'á kwiyamba kánoka'a pósa púwóvainiye súwasa

³³ kwená kwayó-kwáásí sésa kavóná-marava'a sáwíva-kwaasin-ovo náánkakenta toómbá maimáiya tíménaumno suwaná

³⁴ Ísu tísaa ena séna nóraumai-tona kwáyáiyó súwasa avakaeté kwáyáísana esimái-noyaakwara'a kwáyáiyé suwaná

³⁵ minkwáásíyóntávéna séna mara'á máéro séna

³⁶ avakaeté-tone noyááre maisokéna Áánútuntavena súwi séna mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásírá'á tímúwasa minkwáásíyómbá tímúwasa

³⁷⁻³⁸ amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 4,000 kwaaíma uwasá aaraiyé iyámpóígwarare miráumai-kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-kwáásí mintón-ayai túwómba avakaeté-unampimba áítumai ógwitowana

³⁹ Ísu misáwívá-kwáásí ti'maréna kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívimbá usámaaisesa Mágátani-ayampa'a kuráawe.

*ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.
Máaka 8:11-13, Áríku 12:54-56*

¹ mivá'á Ísu máyowasa áamáan-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásíyé Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná

² Ísu séna enáínka'o awánaamba aaváúma naaerírí'a vaisa'á sé'a aaváyaavimba aa'á káníye sé'a

³ aaváyaavimba awánaamba ainánkó aaváúma káátasuwaísa'a sé'a ívé'a aa'á tınıye kwésewe. kwíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káníye. aa'á tınıye kwéseмба mirán-tántáákóná ááimba awánaambanivo Áánútumo ívé'o kwéin-tantaakona ááimba íma awánaraawe.

⁴ ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-kwaasi é'a Áánútuntave'a íma imáyáa é'a kentávé'a kwése'a Áánútumo ai'mákainamo e íma awánáúnda-mayai máyénata awánaanomo kwéseмба naaóvá'á Áánútu Yónaambo uráintemba kembá mirá ínivo mináimbá imáyáa oró. naaóvá'ó anón-doyaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-táwaimo arumpimbó méraintemba kemá kaumbo-táwai maipímbá ménaumne Ísu séna tiyuwéna kuráíye.

íma kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi-i'a oró siráin-kwasai.

Máaka 8:14-21

⁵ tiyuwéna kúmba Ísu kwená kwayó-kwáásíyé nonkwaaúnkóná menávápá'á kumbá marapá'á ásávesa kwená kwayó-kwáásí péréti-tomba íma máyómba tuwinkésa kuwaná

6 Ísu áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásíyé kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi owé-ímáyáá kwéena kwená kwayó-kwáásí simátimena séna intóráín-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpímbá kwémaraawana kwéintorena anómba intembá áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monokwaasiyavaiye imáyáa é'a kentúma kárákwimai máéro súwasa

7 keáímbá sésa nóra séna mirá kwésiyo. péréti-tomba íma maimaéta túnanaya mirá kwésiye suwaná

8 Ísu keáímbó kwésun-aimba iséna nóra séra toómbá íma kwáyáíye-aimba kwéseo. kentávé'a íma sáwíyan-imayaa é'a anón-imayaa oró.

9 kanaán-umai toómbá timénaunda ááémo uráundawaina ááimba íma tááko pééi kwésiye. éva'aasei-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaawara kemó uráundawaina ááimba íma awánaraawe.

10 avakaeté-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaawara kemó uráundawaina ááimba íma awánaraawe.

11 áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monokwaasiyavaiye imáyáa é'a pérétimo intóráín-tantaatave'a kentúma kárákwimai máéro-aimbo súnnda íma péréti-tontave'a kwésumpo nóra éra íma ísarao súwana

12 tááko pééi súwasa mináínkóná ááimba ísówana péréti-tontavena íma siráivo áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monokwaasiye tááiyavena séna kárákwimai máéro siráíye.

*Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.
Máaka 8:27-30, Áríku 9:18-21*

13 Ísu Sísáriya Vírípai-naokon-ayampa'a kúmba kwená kwayó-kwáási tísaa ena séna kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawaintavesa amáparawai kentávésa nóran-kwaasiye kwéseo súwasa

14 miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaandawai óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Íráiyaama óne sewasá évakarawai naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Yéremaya óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaawaivinkemba moórawai óne kwésewe suwaná

15 Ísu séna keinárawa'a kentávé'a nóran-kwaasiye kwéseo súwana

16 Sáimoni Pítaa séna Áánútumo usásinankaiwaima Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne. Áánútu asirayánkwáráwái ááninko óne Pítaa súwana

17 Ísu séna Sáimoni Yónaa ááninkoma ónana Áánútu kawé'á kwéumankaiye. kesí ááinkona ááimba sénda kwaási íma simámévo kesivo kwíyómpakewai mináimbá embá simámísa isáánda póna Áánútu embá kawé'á kwéumankaiye.

18 simátíme'a sé'a enáwí'a Pítaawemo kwéseмба mináwíkóná ááimba óntamban-iyé. anón-ontanka'a kesí naankáámbá ónaunda mindánkáámbá kesí kwaási-i'a owaná púwón-asirayanko íma usáyaaitaniye.

19 Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-

asirayamba áména marapá'ó máyaanda sáwí'ó ombá aambó aunóndanten-umai Áánútu kwiyómpa'a ména á'a aambá áumbakaiye. kawé'ó ombá ímo aambó aunóndanten-umai Áánútu kwiyómpa'a ména á'a mirá uráíye simásuwena
²⁰ kwená kwayó-kwáásíyávéna asiramái séna Áánútumo usásisinkaiwaima Yútaa-kwaasi kwésimu'maraawai úne-aimba íma simátiméro Ísu siráíye.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.

Máaka 8:31-9:1, Árúku 9:22-27

²¹ minkánáá Ísu kwemó puwínín-aimba ááimba ásámai kwená kwayó-kwáásí simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a kondá Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé amáámba sen-kwáásíyé sí'a índai'a umásinkesa sínkamiya'a puwónaundanivo kaumbo-táwai maisúwáanana Áánútu usásisinkaniye súwana

²² Pítaa ái'maena kweyááva'a máankená séna Ísóigoo mirán-áimbá sénavo Áánútu íma owé sínasa séndanteni'a íma umánkanaaowe súwana

²³ Ísu kwanténa Pítaantavena asiramái séna Sáátáánigo siyuwé kóaaó. kwaásiti imáyáavinkemba kwésempo íma Áánútuna imáyáavinkemba kwésempo kesí aambá íma itaaó Ísu siráíye.

²⁴ Ísu mináímbá simásuwena kwená kwayó-kwáásí simátimena séna kesínaaemba kwaránáe síyawai tirááímo táínda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesínaaemba kwaránááowaima

umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'á úwoi maimaésa sínaaemba kwaránááowe.

²⁵ tirááimo táíndai'o ésa íma kawe'á umái ménaaovo kentávésa ísámai tirááimo táínda-yantaa'o tuwésamo puwésa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe.

²⁶ marapákémbó amápa-tantaa'o kwémaesamo puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa íníye. puwíyamba marapá'ó makáan-tantaa'nei íma anondái'a umásuwesa ókwara'a ayáátáaka'a ménaaowe.

²⁷ kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kesí kwayó'nárawa'a kwíyómpakewaiye kesivoná asirayánkwará'á kumé'a amápa-kwaasimo úmae kwéiyomba imáyáa é'a miwítí meéyámbá tíménaumne.

²⁸ árai'a simátíme'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aiva'á puwé'a kemá kwaási úrandako kesí kwaásimo kwégawaaunda suwáné'a naaémba puwónááowe Ísu siráíye.

17

Ísu ó'on-kuwawaa'a aúkáin-kwasai.

Mááka 9:2-13, Áríku 9:28-36

¹ Ísu mináímbá simásuwena ava'moraé-no'waamba kwaéna Pítaante Yémésinte kwenáváko Yóninte umái tí'maena omápa'a iyúmba miwíyé su'mai umésa

² miwí túranka'a Ísu ó'oran-auma auvúwana óipakemba aaváúgómó inten-úwana kwená unáánkwátóirakemba sán-kena kwayání'a kówasa

³ awánomba kae-kwáásírái kwíyómpakemba paárésarai mindárai túwí'a Mósesiye Íráiyaae

Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana

4 Pítaa Ísuntavena séna Ísóigoo maanká'ó maúndaya kawe'á imbá póta emó sinataamó éta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moórá endéi éta moórá Mósesindei éta moórá Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe siráiyé.

5 mirá kwésunka'a ainánkó sán-kámaena kwayání'a kámae kuména kunkáátowana mináínámpínkémbá aaigówé su'mai séna maawámá kesáánimba isa'á kwená imáyáa kwée'a ávááraumai aamoí umánkaumne. kwenáái ísáaro súwasa

6 kwená kwayó'nárau mináímbá isésa marapá'á kumbésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowana

7 Ísu miwímó máyópa'a téna tine'á tátorena séna táá'a kaivó usásinaaro súwasa

8 awánomba mindárai kwiyómpa'a iyúyana Ísuwe su'mai méraiye.

9 máyowasa omápakemba kúmúmba Ísu asiramái simátimena séna awánaamba íma simátíméro. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai púwóndavinkemba usásinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae iyóro súwasa

10 kwená kwayó'nárau Ísumba áísaa esa sésa ámáamba sen-kwáásí Íráiyaa aiva'á paárínana Áánútu usásinankaiwai Yútaa-kwaasiya amu'makáúndawaiya naaémbe paáriniyemo sembá nóra sésa mináímbá kwéseo suwaná

11 Ísu séna aiva'á Íráiyaa paaréna to'mayaa íníye-aimba áráir-aimban-iye.

12 simátíme'a sé'a Íráiyaa á'a paárúwasa íma aúyésa sáwí'a umánkanae sésa sáwí'a umánkesa mirá uráantemba kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawaimba sáwí'a umásinkanaaowe súwana

13 táako péei súwasa Íráiyaa siráimba Yóni nombá pétinkaraiwaintavena siráiyé siráawe.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkain-kwasai.

Máaka 9:14-29, Árúku 9:37-42

14 simásuwesa omápakemba kúmúmba sáwíva-kwaasi torupamáí máyówasa awánomba moóráwai Ísunopa'a téna aísamaivimba kumbéna séna

15 anóndakoo kesáánimba arumbá umánkaao. sáwí'a umái ména tanaambá váguvagu kwéena aigaregó nonkáánéna aiyayaamba sápisimagwisana nompíné iravíné tanaambá kwévamae kwénaaisa'a

16 ená kwayó-kwáásí máyáapa'a máankaunasa íma kanaán-umai kawé'á umánkaraawe súwana

17 Ísu séna kentí imáyáa kae'náér-imayaama isa'á kentávé'a íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbaí kwétaivo nóraumai-tawaiya'i kesé ménaumpo enáánimba áí'mae tiyó súwana áí'maena túwana

18 Ísu taraváá-kwántávéna séna auwé kóaaó súwana arumpinkémbá auwéna kóúwana miniyámpói kawé'á umánkowana kawé'á umái méraiye.

19 kawé'á umánkowasa naaémbo Ísu kweyáá máyonka'a kwená kwayó-kwáásí tésa sésa nóra

séta mintáráváá-kwámbá íma kanaán-umaiya mayáúkaumno suwaná

20 Ísu séna Áánútuntave'o mayauwáníyemo sé'o asiramáímo máyáankakai mayaúwáísino. árai'a simátíme'a sé'a moórá-taigo áwí'a másátati sáwíyan-aramba ma'makáisana áruma kwikéna anón-tainambo kwéiyintemba kesé aráápamai sáwíyanka'a mé'a naaémba anóni'a umái aráápamai mé'a omátave'o sé'o kítímae ór-ayampa'a kóaaomo síyanamo éna mirá íníye.

[

21 Ísu mináímbá siráimba kwesé aráápamai máyáamba kwená mayái amápa'a kanaán-umai mayánááontavena siráíye.]

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Máaka 9:30-32, Árúku 9:43-45

22 Ísu kwená kwayó-kwáásí Káríri-ayampa'a torupamáí máyówana Ísu simátímena séna kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba ó'on-kwaasi timíyasa

23 sínkamiya'a puwé'a kaumbo-táwai maisúwáanana usásisinkaniye súwana miwí tirunkó umbái taráíye.

táákísi-ontamba tukáan-kwasai.

24 tirunkó umbái tówasa Ísu kwená kwayó-kwáásíyé Kápénéamu-naopa'a kumbá anóm-bono'-nankontavesa táákísi-ontamba kwémayaawai Pítaanopa'a tésa sésa ená anóndako anóm-bono'-nankontavena táákísi-ontamba kwétuwai. íya kwétuwaiyo suwaná

²⁵ Pítaa séna kwétuwaiye simásuwena naaúmpa'a iyúwana táákísin-aimbo ímo sirónka'a Ísu Pítaamba áisaa ena séna Sáimoniyo marapákén-ánón-kwáásí timááraawitopakemba táákísi-ontamba maésa ó'onkaatopakemba maésawa kwéompo nóran-imayaamo kwéemo e simásimiyo súwana

²⁶ Pítaa séna táákísi-ontamba ó'onkaatopakemba mairáawe súwana Ísu séna miráumai Áánútuna kwaásiya póta anóm-bono'-nankona táákísi-ontamba íma tuwánaundayaanivo

²⁷ áwáá'a sevái póta úwoi tuwánaundayaanivo nonkwaaúmpá'á kuré ánda túwénana kumína aiva'ó torénda-noyaa'a mairé óipimbo óntambo kwáyaina maimaé minóntándéí esáváiyé kentáváiyé táákísi móuwo Ísu súwana mirá uráiyé.

18

nááwa kwéusayaaitaiyo siráan-kwasai.

Máaka 9:33-37, Áríku 9:46-48

¹ mitáwai Ísuna kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa taáísaa esa sésa Áánútu kwená kwaásimo kawaáin-kwaasivinkemba nááwa usáyaaitea anón-kwaasi-i'a kwéoo suwaná

² Ísu moórá-iyampoi ááyowana túwana avumpimbá aránkena

³ séna arai'a simátíme'a sé'a sen-ímáyáámó ímo tuwé'ó iyámpóímo ímo usáyaaítanae-imayaamo ontembó keinárawa'a mirán-ímáyáámó ímo íyanamo éna Áánútu kenká'á íma kawaáiniye.

4 miníyámpóígó tísamaivimbo máintemba mirámó kwéowai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasivinkemba kwéusayaaitaawe.

5 kentávésa imáyáa kwéesa iyámpói áwa'naa onten-umái kwésuwa'naa-owe Ísu siráiyé.

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mááka 9:42-48, Árúku 17:1-2

6 Ísu mináimbá simásuwena séna iyámpóígomo kesááiyavenamo árairemo sintenkáán-umai évakarawai áraire kwésewe. évakarawai tésa kesááiyavesamo áraire kwésewaima kampar-áimbá tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kówíyasa Áánútu kampa'ó síyawaima sáwí-meyamba anómbe timínívo miwímó tinumarampimbó anón-ontambo aríkwímaresamo nonpímbó túwááwasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áimbá íma simátíméwasa sáwí-ampa'a íma kosinó. mindá kanaán-iyé.

7 marapá'á máyáanka'a kesáái tuwésa sáwí-ampa'a kónááontavena ó'on-o'on-tantaako kwétavisíye. mirá-sáwí-tántáákó kwaíkwai'a kwéimba pósa sáwí-ambo ó'owimo agaráátínkáawai sáwí-meyamba mayánááowe.

8 tiyáánkowa'i. tísamaigowa'i. sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaana'i. moórá-tisamaiya'i. arátúwáaro. kae-tiyááná'i. kae-tísámáiyá'i. kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráimbo maisuwé'o máyáamba mindá kawe'án-iyé.

9 túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéimo

awáné'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráimbo maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-iyé Ísu siráiyé.

sipisípi-poimo áúyokain-kwasai.

Árúku 15:3-7

¹⁰ Ísu séna úwoi-kwaasiyave'a úwoisamban-owe íma sé'a kárákwiyoro. Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai miwír'á'á kárákwiraawai kesivo kwíyómpakewaina egwaa'á mésa miwí táái kwésimamevo kárákwiyoro Ísu siráiyé.

[

¹¹ Ísu mináimbá simásuwena séna kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai Áánútuna aampa'ó ímo kwégwaraan-kwaasiyave'a tivakáá-umai sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métínkáandayave'a kunkáumne.]

¹² sipisípira'a kárákwiyowai kwéon-aimba ísáaro. moóráwai sáwíva-sipisipi 100 sipisípira'a kárákwiraisana moóra-sipisipi áúyokwisana misáwívá-sípísípímó umó kwénaamba tiyuwéna moórámo áúyokwimba koavakáá eémena

¹³ awánénamo ímbá aamoí kwéena séna kesí sipisípi áúyokwimba áíkáumne séna mimbóráwáíná aamoí anómba éna sáwíva-sipisipi ímo áúyokombo úwoimo máyáawaiti aamoí sáwíyanka'a kwéiyé.

¹⁴ sipisípira'o kárákwiyowaimo áúyokwisipisipiyavenamo arunkómó umbaimó taintembá kentivo kwíyómpakewai kwená aampa'ó ímo kwégwaraan-kwaasiyavena arunkó umbái kwétaiyé Ísu siráiyé.

kentí kwaási sáwí'a umátínkáan-kwasai.

15 Ísu mináimbá simásuwena séna ená kwaási Áánútuna kwaásigomo embó sáwí'o umánkainamo e kwempá'á mináintávái kosimámínana kwewé su'mai máyaindara'a kosimámínana enáái isénamo arupí umánkainamo ékai kwesé esé kawe'á umái máékaiyo.

16 enáái ímo isáínamo e moóráwaiya'i. kaekóná'i. kotí'mai kwempá'á simámiyo. Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna moóráwaimba aaivimbá mayankánáe séna mináimbá ísarewai kaerá'i. kaumbowá'i. tí'maena mátinkena áísaa umai isániye siráimba mindáyavena ená kwaási enáái isáníntavena moóráwaiya'i. kaekóná'i. kotí'mai kwempá'á mé'a simámiyana kentáái isáíno.

17 ánivo ímo isáínamo e Áánútuna kwaási toru-památinke enáái simátímínasa mésa simámiyana kwemó miwí tááimo ímo isáínamo e imáyáa e se Áánútuna aambó ímo kwaráan-kwaasiraamba éna táákísi-umoyan-kwaasiraamba kwéiye siyó Ísu siráíye.

18 Ísu séna árai'a simátime'a sé'a marapá'ó máyáanka'a sáwí'o ombá aambó aunónaaonten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a aambá áúmbakaiye. kawe'ó ombá ímo aambó aunónaaonten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a mirá uráíye Ísu siráíye.

19 Ísu mináimbá simásuwena séna moórá-aimba simátíménda ísáaro. marapá'ó máyáanka'a kae-kwaásígóráímó moórá-aintavesaraimo mimbórá-ímáyáámó ésaraimo kesivo kwíyómpakewaimo

áísaa íyanamo éna mirá umátinkaniye.

²⁰ kaumbo-káé-kwaasi kentávésa imáyáa ésa torupamáí máyáamba túwa'naa ónaundayave'a miwísé ménaumne Ísu siráíye.

²¹ Ísu mináímbá súwana Pítáa Ísunopa'a téna séna Ísóigoo kesí kwaási sáwí'o umásínkáva'o kwéiyomba mindáyave'a nóraumai-tawai íma aaivimbá mayankéra íma imáyáa éra ivátuwanaumno. avakaeté-tawaima sáwí'a umásínkáimba íma aaivimbá mayanké'a íma imáyáa é'a ivátuwaunda pó'a moórátawaimo sáwí'o umásinkaindara'a aaivimbá íya mayankéra. íya imáyáa éra. ivátuwanaumno súwana

²² Ísu séna íma avakaeté-tawaiye su'mainivo úwoi mirá úmae iyuwó Ísu siráíye.

óntamba ámakaintavai íma ivátuwaao siráínkwasai.

²³ Ísu séna sáwí'o umátínkáamba íma imáyáa é'a ivátuwaaromo súnda maarán-íiyávé'a sé'a Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-íye. moóra anón-kwaasigo kwená mayái-kwáási óntamba kwááyu tímakena

²⁴ tísaa ónáe kwéimba anón-ontamba 10,000,000 ontamba kwááyu ámakaiwaimba moóráwai áí'maena móaminkwae séna íyísana

²⁵ íma móamintavena óntan-anavo séna kwembá airé'a awainínkómbá airé'a kwená iyámpóíye kwená póíye kwená óísane maimaé'a ó'on-kwaasiti mayái mayáníntave'a miwí kwétíme'a óntamba maimaé'a kemó tukáunda-ontankaamba umái másíméro sisaná

26 kwená mayái-kwáásígó aísamaivimba kumbaéna séna arumbá umásinkema simu'makéna'a óntamba avakáá-é'a amápa'a áméno sisaná

27 kwená anón-kwaasigo arumbá umánkena séna kanaán-ivo kwááyu ámakaunda-ontamba íma imáyáa ónaumpo ivátuwaaao sisaná

28 mayái-kwáásígó máápa'a kuména moórá mayái-kwáásígómbá awánéna sáwíyan-ontamba 100 ontamba ámakaiwaimba awánéna amósámba kumbapaména anónka'a séna kwááyumo ámakaunda-ontamba avekáámbá simiyó sisaná

29 kwenáísamaivimba kumaéna séna arumbá umásinkema simu'makéna'a óntamba avakáá-é'a áméno sisaná

30 íma iséna áí'maena ándáva'a móankena séna kwááyumo ámakaunda-ontamba símínasa ayúránkáaro sisasá

31 mayái-kwáásíyómbá awánéna tirumbá umánkesa miwítí anón-kwaasira'a kosimáméwana

32 anón-kwaasigo iséna kwená mayái-kwáásígó sáwívar-ontamba 10,000,000 ontamba mairáiwaimba ááyaisana tisaná séna sáwí-mayai-kwaasi óne. kentávái arumbá umásinkaaoo séndayave'a mirá é'a anón-ontamba kwááyu ámakaunda-ontamba íma imáyáa ónaumpo ivátuwe íma simiyó sé'a

33 sirumbó umánkaraundantemba moórá-mayai-kwaasigomba arumbá umánkááraamba sáwí'a óne séna

34 arumbá anómba sáwí'a umánkena ándáva'o kárákwiraindakonka'a móankena séna kwááyumo ámakaunda-ontamba amápa'a simína ayúranksaaoo sisaná ándáva'a ánkariye

35 Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna kentí kwaásimo sáwí'o umátínkáambo ímo ivátuwe'o imáyáamo úmae kwéiyianamo éna kesivo kwíyómpakewai kentí sáwí-mayai íma maitiyuwáníye. óntan-anavomo intembá kesivo mirá umátinkaniye Ísu siráiyé.

*aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.
Mááka 10:1-12, Árúku 16:18*

19

1 Ísu mináyáátáár-áimbá simátímatuwena Káríri-ayampa'a tuwéna Yútiyaa-ayampa'a Yótáni-nonkona menávápár-áyámpá'á komáyowasa

2 sáwívarawai tóyo uwaná tí'o ún-kwaasi asóvamatinkaraiye.

3 asóvamatinkowasa ámáán-kawaa-kwaasi sésa Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa moórá-kwaasigo maanáintáváiyá'i. ó'on-o'on-aintavaiya'i. awainínkómbá kanaarará auwáníyo. mirámó énamo éna ámáán-aimba araisíni. íya araisíníyo suwaná

4 Ísu séna naaóvá'ó Mósesimo agaimakáin-aimba awánaraawe. maarán-áimbá agaimaréna séna Ánútu kwíyómba maramá taróruronka'a aaraigwára kwaigwára'á taróruyaiye.

5 tarórukena séna aaraigwára kwaigwára'á tatóruraundayavesa tinóvowi tiyuwésa awaikóe awainínkóe tágárotamai mimbórá-túmá ma'mái kwémaewe Ánútu siráiyé.

6 mindáyavesa awaikóe awainínkóe íma kae-kwáásiráámbá ésa mimbóráí'a kwéowe. Ánútu

aarai-kwaaí moórái'a umátínkaraintavesa íma tasáéro Ísu súwasa

⁷ miwí sésa naaóvá'á Mósesi maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwindawai aúváivimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráiyé. nóra séna mirán-áímbá siráiyó suwaná

⁸ Ísu séna kentíkwá'ná tirumbá makáamba pósa Áánútun-aaí íma ísóntavena mindáyavena Mósesi minamáámbá siráimbanivo Áánútu kwíyómba maramá tarórunonka'a íma mirá siráiyé.

⁹ simátíme'a sé'a moóráwaimo awainínkó íma moórá-kwaasigoe kwénaaisana awaíko ó'on-aintavena ai'mátuwenamo ó'on-inimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiyé Ísu siráiyé.

¹⁰ Ísu mináímbá simásuwena máyowasa kwená kwayó-kwáásí sésa aaraimó kwémayaamba sénda-aimba kwáyáinka'a pósa mirá kwéovo ímo aaraimó maésamo úwoimo kwémaemba kawé'á kwéowe suwaná

¹¹ Ísu séna amáparawai sen-áímbá íma kawé'á umái ísáawasa aaraimó ímo mayánááontavesa Áánútu asirayámbá tímakawai mináímbá kwéisaawe.

¹² évakarawai moórá-mora-aintavesa íma aaraí máyáawasa évakarawai tinóvowi sáwí-kwaasi tínkaraawai aaraí íma máyáawasa évakarawai túmo sáwí'o umátínkaraawai aaraí íma máyáawasa évakarawai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba isésa Áánútuntavesa imáyáa ésa aaraí íma kwémayaawe. kanaán-umai mirá ónaumnemo kwésewai mináímbá isánááowe Ísu siráiyé.

Ísu iyámpói kawe'á umátínkarain-kwasai.

Mááka 10:13-16, Árúku 18:15-17

¹³ Ísu simátimuwasa évakarawai Ísu tátorena kawe'á umátinkena Áánútumpa'a námúnaa sínkwáe sésa iyámpói tí'maesa tuwasá kwená kwayó-kwáási sésa tí'mae'a kóro suwaná

¹⁴ Ísu simátimena séna íma kóro sé'a tiyuwáiyasa kesópa'a iyámpói úwoi teró. miniyámpóimó kesópa'o tentembá Áánútu kwená kwaásimo kawááimba miraráán-umai kwégawaaimba iyámpóimo kesópa'o tí-amba íma ítátinkaaro séna

¹⁵ miniyámpóirá'á ayáámba tátorena túwa'naa umai námúnaa simásuwena tíyukaiye.

óísankwara-kwaasigona kwaasái.

Mááka 10:17-31, Árúku 18:18-30

¹⁶ tiyuwówana moórawai ívé-kwaasigo Ísunopa'a téna séna anóndakoo nóran-kawera umáíya aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'maira ónaumno súwana

¹⁷ Ísu séna nóra se kawe'-má'yáiyáváiyá sísaa oónó. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawe'ná'án-íye. aúnái'a úmai maí'mai'a ónái sémo e Áánútuna ámáámba kawe'á umái kwaraaó súwana

¹⁸ mindákó áísaa ena séna nóin-amaana kwaránaumno súwana Ísu séna tínkamiyasamo puwónááoni'a íma uwó. íma aarai-úmóyámbá uwó. íma umóyámbá mayaaó. kampar-áimbá íma simátinkaao.

¹⁹ kentinóvowi túwí'a anómba uwó. esávái-ímáyáámó óndantemba ená kwaásiti

imáyáagwara'a uwó. miráumai-amaamba
kwaraaó Ísu súwana

²⁰ mindákó séna minamáámbá kwa'maé'a
kwéiyumpo nóran-amaankona íma kawé'á
kwéuno súwana

²¹ Ísu séna amápa-tantaa'o kanaamó émo
e ená náaindaamba ó'on-kwaasi kwétime
óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana ená
kawe'-mékámbá Áánútu kwíyómpa'a ankáníye.
tímatuwemo e kesínaaemba kwaráníyone súwana

²² mináimbá iséna sáwíva'-naaindaamba
makóntavena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a
kwéuwana kuráiyé.

²³ kúwana Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna
árai'a simátíme'a sé'a sáwívar-oisambo makén-
kwaasi Áánútumo kwená kwaásimo kawááipa'a
kwíyamba umbaí táníye.

²⁴ moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóigó
kwaigóná avaapimbá íma kanaán-umai
kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná
avaapimbó kóverainkakai sáwívar-oisamba
makén-kwaasi Áánútumo kawááipa'a kosinó
Ísu súwasa

²⁵ kwená kwayó-kwáásí mináimbá iséna
táátavesa ésa sésa umbaí taintávésa nóran-
kwaasiya Áánútumo kawááipa'a ménaaoo suwaná

²⁶ Ísu tuwánéna séna kwaási miwítí mayáinéi
íma meékámbaresa kónááovo Áánútu amápa-
tantaa'a úwoi kanaán-umai kwéiyé súwana

²⁷ Pítáa séna isaaó. kentáásí amápa-tantaa'a
tuwéta enánaaemba kwégwaraumpo nóram-
beyana mayánaumno súwana

28 Ísu séna árai'a simátime'a sé'a Áánútu amápa-tantaa'a aúnái'a úmaraindara'a kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai ságayankwarawai mé'a kárákwiyon'a keinárawa'a sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi kesínaaemba kwégwaraawai Ísareri-kwaasi mayáiyávé'a tísaa ónááowe. Ísareri sísamaivakemba kae'á kumbaimái tínkaraiwai-andarakewai tísaa ónááowe.

29 kentávésa imáyáa ésa Áánútun-aaí kosimátimenaagontavesa naambáru'a tuwésa tuwaaisái tiyuwésa tívá'maa'a tiyuwésa tímánaa'maa'a tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miwítí maramá túwáawaina anondáma túwáan-tantaa'a mirán-tántáá'á sáwíva'a mémaesa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe.

30 ívé'a évaka'a aivakéwái aáno tínaaeni'a íyasa ívé'a évaka'a tínaaenkewai aáno aivarí'a ónááowe Ísu siráíye.

20

ándá-aran-kigauva'-mayai-kwaasiti kwaasái.

1 Ísu mináimbá simásuwena séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-íye. moórawai ándá-aran-kigaugo avowámá kesí mayái mayáígwáe séna ááéma usásinkena kwaási tivakáá-umai tuwánéna

2 séna kesí mayái kwémaewa'a moórátawai-mayaigona óntamba tíméno sisasá owé sewaná tí'maena kwená ándá-aran-kigauva'a móitinkaisasa mayái kwémayaawana

³ usá aaváyaavimba ókwara'a mayáí mayáígwáe séna mayáímó mayánáe sésamo torupamáimo máyáapa'a kwéna tuwánéna

⁴ séna kesí mayáí kwémaewa'a arupí-meyamba tíméno sisasá

⁵ owé sésa mimbáyái kwémayaawana kwáyá'wái mirán-umai ókwara'a kwétirena eénáínka'a ókwara'a kwétirena

⁶ mayáí ánásanaaon-kanaa sáwíyanka'a kwétisana mayáímó mayánáe sésamo torupamáimo máyáapa'a kwéna évakarawai tuwánéna séna nóra éra úwoi máyáao sisasá

⁷ sésa íma moórá-kwaasigo kesí mayáí máyáaro siráawata máyaumne sewaná tiré'a kesí ándá-aran-kigauva'a mayáí máyáaro sisasá mirá uráawe.

⁸ mirá owaná eénáínka'a kígauugo avowámá mayáí-kwáásír'ó kárákwiraiwaintavena séna mayáí-kwáásí tááyare miwítí meéyámbá timé naaémbo tiráawai aiva'á timé aiva'ó tiráawai naaémba timiyó sisaná

⁹ iséna mirá éna mayáí ánásainiye kwéinka'a tiráawai moórá-tawai-mayaigona óntamba tiména miráumai tímaturwena

¹⁰ ááéma aaváyaavimba tiráawaiti meéyámbá timénáe kwéisasa miwí imáyáa ésa kentáási meéyámbá anómban-iye kwésewana moórá-tawai-mayaigona óntamba tímísasa

¹¹ maimaésa kígauugo avowámá í'ái simánkáawana

¹² miwívínkémbá moóráwái séna naaémba tiráan-kwaasi sáwíyam-bayai mairáavo kesáa aiva'á tiráundawaiya anón-a'a kwégaisata umisi-aráá'á méta anóm-bayai mairáundaya

mimbórái'a umáíya meéyámbá símakaandaya nóra séwa kentáámó siméndantem-beyamba miwí tímakaano sisaná

¹³ kígauo avowámá séna kesí kwaásiyo kemá sé'a kesí mayái kwémaewa'a moórá-tawai-mayaigona óntamba tíméno sùna'a owé sé'a mayái mairáawa'a mindáyave'a íma sáwí-meyamba kwétimumpo

¹⁴ kentí meéyámbá maimaé'a koró. keinárawa'o timúndantem-beyamba naaémbo tiráawai mirám-béyámbá timénáe'a kwéune.

¹⁵ kesí óntambo taaímbare'o kwétimunda mindá kendéímán-iye. sáwíyam-bayai mairáawai anón-ontamba kwétimuna'a ímo kayóráaraamba kwégayoraawe kígauo avowámá siráíye Ísu siráíye.

¹⁶ Ísu mináímbá simásuwena séna miraráán-umai Áánútu kwená kwaásimo kawááípa'a aiva'á kwégowai íyasa naaémbo kwégowaise mimbórái'a umái aasiyaasí aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

Ísu kwemó puwíníntavena siráin-kwasai.

Mááka 10:32-34, Árúku 18:31-33

¹⁷ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónáe séna aampa'á kwégwena kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena

¹⁸ simátimena séna maísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá moóráwai kembá kwaási úrandakomba mono-káwáá-kwáásíyé ámáámba sen-kwáásíyé agaráátinkainasa kembó sínkami-aimba simái tarúmaresa

19 sí'mai ó'onkaa-kwaasi timíyasa kanaáráá'a kwésinkesa súwíruku'a nésa taaira'á sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne Ísu siráiyé.

*kae'nárai tinówama Ísumba áísaa uráin-kwasai.
Mááka 10:35-45*

20 minkánáá Sépéti ááninkai tinówama tí'maena Ísunopa'a téna moóra-yantaatavena áísaa ínintavena anóndakoman-iye séna takívairowana

21 Ísu séna nóintavaiya sísaá íniyewa kwéono súwana tinówa séna emó kawááindava'a kesááninkai usásintinke évarevar-akwampa'a tinkáníyone súwana

22 Ísu séna sénda-ainkona ááimba íma ísaraiye. sáwí-nombo anavéúmpinkembo náúndanten-umai sí'a índai'a umásinkanaaomba keinárai kanaarará kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoioyo súwasarai keirái kanaám-pókai náyauye suyaná

23 Ísu séna árai'a séye. kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoivo kesí évareva-sukwampa'a kemá íma usásintinkanaumpo Áánútu kae'nárai umátinkaraimba póna usásintinkaniye súwasa

24 Ísuna kwayó-kwáásí siyáánkainarawa'a mináímbá isésa mináváráwai áwáá'a tíyúwana

25 Ísu tááyowasa tuwaná séna á'a ísaraawe. marapár-ánón-kwáásíyómbá usáyaaítamai asir-ayán-áímbá simáti-simati kwéuwasa kwenkóyai kwentáyai'a uráawe.

26 anón-kwaasimo ontembá keinárawa'a íma mirá oró. keinárawapinkemba usáyaaítanae síyawai ó'owiti kwayó'á maránááowe.

27 keinárawapinkemba aivarí'a ónáe síyawai amáparawaiti mayáímá túwa'naa oro.

28 kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai íma súwa'naa ígwáe'a kunkáumpo kemá kwaási túwa'naa ónáe'a kunkáumne. sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaundayave'a puwónaumne Ísu siráíye.

Ísu túramba kavíkóndarai kawe'á umátinkarain-kwasai.

Mááka 10:46-52, Árúku 18:35-43

29 Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé Yérikonaopakemba kumbá sáwíva-kwaasi tínaemba kumbá

30 kae'ñarai túramba kavíkóndarai aanéiva'a méсарai Ísu kwétiye-aimba isésarai anónka'a sésarai Tévítin-andarakewai ómpo arunkái umásinkaaoy suyasá

31 misáwívá-kwáásí áwáá'a tiyésa sésa aai séyavo suwasarái mináímbá ivátuwasarai ó'omba anónka'a sésarai anóndakoo Tévítin-andarakewai ómpo arunkái umásinkaaoy kwésuyana

32 Ísu aampa'ó kúmba minká koména tísa ena séna nóin-tantaara tirááimo táínda-yantaa'a umátinkanaumno súwasarai

33 anóndakoo súramba kawe'á umásinkaaoy suyaná

34 Ísu arumbá umátinkena ayáámba túranka'a tátorowasarai avekáámbá túramba kawe'á umái awánésarai Ísu ánaemba kwa'mái kurááíye.

21

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mááka 11:1-11, Áríku 19:28-40, Yóni 12:12-19

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásiyé kumbá Yérúsaremu-noar-ampa'a kumbá Óríve-omakar-egwaa'-nao'a áwí'a Pétévasi-nao'a egwaa'á kwésa kwená kwayó-kwáásí kae'á máti'marena

² séna epín-dáópa'a kurékai awáneyamba moórá-poigo áwí'a tónki ánda kwímaraawana áráákwará'a máyáivo koawánékai ándama iyátuwekai áí'maekai tekaiyó.

³ moóránakomo tuwánénamo tísaa ínakai anóndako ayáá'mae'a kónáe siyé kosimámiyana séna ánivo áí'maekai kokaiyó síníye Ísu siráíye.

⁴ naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai siráintemba Ísu mirá uráíye. Áánútun-ai simátímakowai séna

⁵ Sáiyono-noapaken-kwaasiyavai simátíme se kentí kawááná'á kentópa'a kwempa'á teémena tónki-poigo ayáá'maena téna tónki-poigon-araako ayáá'maena kwétiye simátímiyo siráíye

agaimaréna Sáiyono-naoparemo siráimba Yérúsaremu-naopatavena siráíye. mináímbá paáréna Ísu kae'nárai ti'marówasarai

⁶ Ísumo súntemba mirá ésarai

⁷ tónki-poi áráákwará'a áí'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáásí paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóígó arósáánumpimba kwandaai uwí'marówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa

8 sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiye sésa évakarawai paákár-únánkwátói ayú'mái évakarawai taayánama ayáiresa aampa'á uwí'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóirare mintááyánaravane augwétámai kwéguwasa

9 aiva'á nááún-kwaasiye Ísun-ánaaemba nááún-kwaasiye anónkar-anonka'a sésa Tévítin-andarakewai áwí'a mósá kwémaraumne. Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye. kwiyómpakewai kwenáwí'a mósá kwémaraumne anónkar-anonka'a suwaná

10 Ísu Yérúsaremu-naopa'a kúwasa isaaisésa tóyo kwéesa nááwa kwétiyo suwasá

11 évakarawai sésa Ísu Áánútun-aaí simátímíwai Káríri-ayampakemba Násáreti-naopakewaiman-iyé siráawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Mááka 11:15-19, Árúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

12 suwaná Ísu Yérúsaremu-naopa'a anóm-bono'-naumpa'a Áánútuna naaúmpa'a iyéna mono'-náúmpá'ó meéyámbó kwémayon-kwaasi tuwánéna uti'mátuwena mono'-nánkóná óntambo meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísiyuwena Áánútuntavesa imáyáa ésa máái-numama kwéamun-dumama meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísiyuwena

13 simátiména séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kesí naatavésa sésa Áánútumpa'o námúnaamo sen-dámbán-iyé kwésewe agaimaréna siráiyé. ánivo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siráiyé.

14 Ísu mináímbá simásuwena anóm-bono'-naumpa'a máyowasa túrambo kavíkówaiye aiyayaambo tausokówaiye kwenópa'a tuwaná asóvamatinkowasa

15 iyámpói mésa anónkar-anonka'a sésa Tévítin-andarakewai áwí'a mósá kwémaraumne sumbá mono-káwáá-kwáásiyé áamámba sun-kwáásiyé isésa Ísumo ó'oran-kawe'-mayaimo mayómba awánésa tirumbá sáwí'a umánkesa

16 Ísuntavesa sésa iyámpóimo sáwí-aimbo kwésemba íya kwéisaano suwaná Ísu séna á'a kwéisaunda Áánútun-aaí aúváivimba agaimakáin-aimba awánaraawe. maarán-áímbá séna túwa'naa óndayavesa pósa iyámpóíye umarané enáwí'a mósá kwémaraawe agaimaréna siráíye Ísu simásuwena

17 tiyuwéna máápa'a kuména mindáoopa'a tuwéna Pétáni-naopa'a kwéna mindó'wáámbá koméraiye.

taaigó aáyánkarain-kwasai.

Mááka 11:12-14,20-24

18 Pétáni-naopa'a kogwáúmba usásinesa Yérúsaremu-naopa'a tumbá Ísumba áái ankówana

19 moórá-taigo áwí'a víkima aankón-awampa'a kwáyowana mintáéramba nánáe séna ááimpa'a kwéna awánómba ánáwe su'mai kwáyowana mintáígóntávéna séna ená arambá íma iyáníyone súwana mintáímá aáyánkaraiye.

20 mintái aáyánkówasa Ísuna kwayó-kwáási awánésa táátavesa ésa tiyáámba tóipimba aavésa sésa víki-tai ááéma aáyánkagwiye suwaná

21 Ísu séna árai'a simátíme'a sé'a Áánútuntave'o ímo kaer-ímáyáámó é'o asirayán-ímáyáámó é'o é'a víki-taigontave'o súnanamo aáyánkaintemba kanaán-umai mirá é'a miráwé su'mai íma é'a maanómátávé'a sé'o iré mapámbai nompá'á kumuwómó síyanamo éna mirá íníye.

22 Áánútumpa'a námúnaa sé'a ó'on-o'on-tantaatave'a áísaa e'a sembá árai'a Áánútu kanaán-umai súwa'naa umásinkaniye sembá kanaán-umai kwétuwa'naa-iye.

nááwa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.

Mááka 11:27-33, Árúku 20:1-8

23 Ísu mináímbá simásuwena anóm-bono'-naumpa'a uména Áánútuna áséi-kwasai kwésimatimuwasa mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye tésa sésa nááwa ai'mákaisa tiréwa nááwampinkena mairéwa asirayám-báyái kwémayaanda simásimiyo suwaná

24 Ísu séna aiva'á moóra-aimba tísaá ona'á anondámo siya'o é'a sísaá on-áímbá simátímenaumne.

25 ááema Yóni nombá pétinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pétinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pétinkaraiyo súwasa miwímá keáímbá sésa nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pétinkaraiyemo senanayáámó éna nóra séra Yónin-aaiyave'a íma áraire sirááo síníye.

26 kwaási simámakaawana nombá pétinkaraiyemo senasayáámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaowe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavesa Áánútun-aai simásímakaiwai uráíye

kwésemba pósa áwáá'a siyénááowe mirá keáímbá sésa

27 Ísuntavesa sésa emó sísaá ónda-ainta íma ísaraumne suwaná Ísu séna ímo simásimiya'a nááwampinkena mairéra asirayám-báyái kwémayaunda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráíye.

moóráwai ááninkaiti kwaasái.

28 Ísu mináímbá simásuwena séna simátíménda-aimba imáyáa oró. moóráwai kaer-íyámpóí tínkaraiwai aivakéwáíntávéna séna kesááninkoo kesí ándá-aran-kigauva'a mayái komayaaó sisaná

29 aivakéwái séna íma sínkáíye séna ména moórá-imayaa éna mayái komáyáísana

30 naaénkewaintavena séna kesí ándá-aran-kigauva'a mayái komayaaó sisaná owé simái ivátuwena íma mayái mairáíye

31 Ísu simásuwena tísaa ena séna nááwa tivowán-áái kwéísaiyo súwasa aivakéwái avowán-áái kwéísaiye suwaná Ísu séna mináímbá imáyáa é'a simátíménda-aimba ísáaro. táákísi-umoyan-kwaasiye eénánká'ó kwénaaon-inine sáwí'a kwéon-kwaasin-owe kwésembanivo miwímá Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ampa'a ááema kwégovo keinárawa'ando.

32 Yóni nombá pétinkaraiwai téna kawer-ámbá agaráátinkowa'a kwenááiyave'a íma áraire siráavo táákísi-umoyan-kwaasiye eénánká'ó kwénaaon-inine Yónin-aaiyavesa áraire suwá'a keinárawa'a miwí tuwáné'a Yónin-aaiyave'a

íma áraire sé'a kentí sáwí-imayaa íma tuwé'a
 Áánútunopa'a íma tiráawe Ísu siráiyee.

ándá-aran-kigaura'o taviyéwaiti kwaasái.

Mááka 12:1-12, Árúku 20:9-19

³³ Ísu mináimbá şimásuwena séna moórá
 kwántámai-aimba şimátiménda ísáaro. moóráwai
 anóm-baragwarawai ména óntan-kurima
 úmakena ándá-aran-kigau úmarena ándá-
 arankona tááve'a úmarena ándá-arambo
 mapándáápá ínana anombó kuminín-taave'a
 úmarena óntan-damba kígaura'o taviyí-námbá
 úmarena ayáátáaka'a ó'om-barava'a koménae
 séna maankígáúrá'ó taviyíyawaimo é'a kesávái
 évakar-aramba maé'a évaka'a kembá siyúwáaro
 şimátimena ó'om-bapa'a komáyáísana

³⁴ arambó ávumo kain-kánáá tisaná aanávómá
 kesí ándá-aramba komáyáaro séna kwená
 kwayó'nárawa'a ti'maráísasa minkígáúrá'ó
 taviyéwaitopa'a tewasá

³⁵ táto'mai moóráwaimba tuvuwésa
 moóráwaimba tuvú'maraawana púwísasa
 moóráwaimba óntandei tuvuwésa ándá-aramba
 íma tímémba ti'mátuwaawasa kowaná

³⁶ aanávómá aiva'á kwená kwayó'nárawa'a
 évaka'a ti'maréna naaémba sáwívarawai
 ti'maráísasa tewasá minkígáúrá'ó taviyéwai
 táto'mai aiva'ó uráantemba mirá ésa sáwí'a
 umátinkesa ándá-aramba íma tímémba
 ti'mátuwaawasa kowaná

³⁷ aanávómá ména naaémba séna
 kesááninkomba ai'maráanana kwínasa kwenáái
 isánááowe séna ai'maráísana tisasá

³⁸ minkígáúrá'ó taviyéwai awánésa keáimbá
 sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta

tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáinata kesáá mayánaé sésa

³⁹ táto'mai ándá-aran-kigauvakemba awéntayuwesa tuvúwówana pukáíye.

⁴⁰ Ísu mináímbá simásuwena séna minkígáúgó aanávómá tínimba kígaura'o tavíyéwai nóra síníyo súwasa

⁴¹ miwí sésa misáwí-kwáásí tínkaminasa puwíyana ó'on-kwaasi kesí kígaura'a tavíyéro sínasa minkígáúrá'á taviyésa arambó ávumo kain-kánáá tándantemba aanávómbá minárámbá aménááowe siráawe.

⁴² suwaná Ísu simátimena séna Áánútun-
aai aúváivimba awánaraawe. maarán-áímbá agaimaréna séna

óntan-damba on-kwáásí moóra-ontantavesa sáwí'a kwéiye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaaamba uráíye. mindá Ísóigo isatá awánéta séta ó'oran-kawe'a uráíye kwésune

agaimaréna siráíye.

⁴³ mináímbá imáyáa é'a simátíme'a sé'a Áánútu keinárawa'a Yútaa-kwaasiyavena maará séna kenká'á íma kawáá-ónaumne séna tiyuwéna ó'onkaa-kwaasiyavena kenká'á kawáá-ónaumne sínasa kwená mayái mayánaáowe.[

⁴⁴ minóntánká'á tanaambá kovésa sáwí'a umái ménaaovo minóntánkó tuvú'mái sáwí'a umásuwaniye Ísu séna kwenááiyavesamo ímo áraire síyawai imáyáa éna mináímbá siráíye.]

⁴⁵ Ísu súwasa mono-káwáá-kwáásíyé ámáán-kawaa-kwaasiye isésa táako pééi súwasa sésa moóráwai ááninkai kwaasáimo simbá

kentááyávéna siyé sésa ándá-aran-kigaura'o
 tavíkáawaiyavenamo simbá kentááyávéna siyé
 sésa óntankowemo simbá kentááyávéna siyé sésa
⁴⁶ táto'mai tuvuwónáe sésa umbá
 amápa-kwaasi Ísuntavesa sésa Áánútun-aaí
 simásímíwaiman-iyé sun-kwáásí táároi inkaisésa
 Ísumba íma tátoresá ivátukaawe.

22

anón-tanomba kauráin-kwasai.

Árúku 14:16-24

¹ moórágwara'a Ísu aaí simátimindayavena
 kwántámai-aimba simátimena séna

² Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba
 maarán-áimbán-iyé. moóráwai kárákwiraiwai
 ááninko aaraí mayáníntavena anón-tanomba
 kauvónáe séna

³ sáwíva-kwaasi tááyena séna aáno tanómba
 tamandaaró séna ména tanómba kaumaréna
 kwená mayái-kwáásí ti'maréna séna tamandaaró
 kosimátíméro sisasá mirá owasá ivátuwesa íma
 tewaná

⁴ ó'omba mayái-kwáásí ti'maréna séna
 tááyaraundawai kosimátíme'a sé'a toómbó naí
 kwéto'mayaa é'a purumakané naanté-póiyé
 tuvú'mái kwégauvumpo tamandaaró. kesááninko
 aaraí mayáindara'a tamandaaró. kosimátíméro
 séna ti'maráísasa mirá kosewasá

⁵ ivátuwesa íma tésa moóráwai kwená
 kígauva'a kówisana moóráwai óntambo
 kwémayaim-bayaiva'a kówisasa

⁶ évakarawai kárákwiraiwaina mayái-
 kwáásíyómbá táto'mai tínkamowasa púwówana

7 kárákwiraiwai áwáá'a séna kwená i-kwáásí ti'máráísasa miwí tínkamowasa púwówasa miwítí naampimpá'á iramá agagaowaná kágwisana

8 kárákwiraiwai kwená mayái-kwáásíyávéna séna tanómba kauvé'a tááyaraundawai kesááninkona tanómba tamandaígómbá uwóví'an-owe.

9 aantáá'o kwaásimo torupamáímo máyáapa'a kotiyakáá-umai ó'on-o'on-kwaasi tuwáné'a simátimiyasa tanómba tamandaaró sisasá

10 kwená mayái-kwáásí isésa aampa'á kwénaesa kwaási tivakáá-umai tuwánésa sáwí-kwaasiye kawé-kwáásíyé torupamátinkesa tí'maesa tésa toómbó náí-náúmpá'á sisipáá uráawe.

11 Yútaa-kwaasi aaraimó máyáanka'o ombá tanómbó nánáesamo ten-kwáásí ontará'ó tewasá mayái-kwáásí kawer-únánkwátói tíméwasa urésa mindáúmpá'á umésa toómbá kwénaavo minúnánkwátóimo ímo urésamo ésa íma toómbá umandánááowe. toómbó náí-náúmpá'á sisipáá owaná kárákwiraiwai tuwánaimba moóráwai íma kawer-únánkwátói uréna máyáísana awánéna

12 séna nóra éwa kawer-únánkwátói íma uréwa iráano sisaná íma aái sisaná

13 kárákwiraiwai kwená mayái-kwáásíyávéna simátimena séna aiyayaanka'a asááumai máápa'a túnkwi-ayampa'a aúwéwana ivi'á téna áí'o índayavena áwááyaamba akévundaniye siráíye Ísu siráíye.

14 Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútu sáwíva-kwaasi tááyain-kwaasivinkemba évakarawaiye su'mai kwená kwaási-i'a kwéumatinkaiye siráíye.

*táákísi-aintavesa áísaa uráan-kwasai.
Mááka 12:13-17, Áríku 20:20-26*

15 Ísu súwasa amáán-kawaa-kwaasi máápa'a kumbésa keáímbá sésa nóran-ainta áísaa onanayá sáwí-aimbo sínata aavintá mayankánaumno sésa

16 miwí tínaaembo kwárón-kwaasiye Éróti amááraawiye ti'márówasa Ísunopa'a tésa sésa anóndakoo árai-kwaasi po Ánútuna aambó kwaráan-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne. kwaási táároi íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma inkaisé tirumbá airá'mái-aimba íma séma arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne.

17 simáménda-ainta isaaó. kanaarátááwá táákísi-ontamba Áró máani-kamaani-kwaasiya tíménaum. íya tíménaumno. tíménaundaya Yútaa-kwaasiya kentáásí amáámba araaisénaundaya'iyompo nóran-imayaamo émo e simásimiyo suwaná

18 Ísu miwí tááma iséna imáyáa éna arumpimbá séna Áró máani-kamaani-kwaasi táákísi-ontamba tíméromo senasamó ésa Yútaa-kwaasi áwáá'a sésa Áró máani-kamaani-kwaasi sáwí'o umásínkáawaiya óntamba tíméro kwésiye sénááowe séna Áró máani-kamaani-kwaasi táákísi-ontamba íma tíméromo senasamó ésa Áró máani-kamaani-kwaasi áwáá'a sésa táákísi-ontamba íma tíméro kwésiye sésa aavimbá maisínkáááowe-imayaa éna áísaa un-kwáásíyávéna séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi pó'a kentáv'é'a sáwí-aimbo síndawe sé'a kwésisaa-owe.

19 táákísi-ontamba moóra maimái

máagaraasinkaaro súwasa maimái
máagaraarankowana

²⁰ séna nááwa óikaana uráinkara áwí'a kwáyáyo
súwasa

²¹ miwí sésa Áró máani-kamaani-kawaanako
óikaamba isaná áwí'a kwáyáye suwaná Ísu
séna Áró máani-kamaani-kawaanakondei kwembá
áméro. Áánútundei Áánútumba áméro súwasa

²² mináimbá isówana táá'a kówasa íma aai sésa
auwésa kuráawe.

pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.

Máaka 12:18-27, Áríku 20:27-40

²³ kuwasá Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáási
púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésen-
kwaasi pósa mitáwai Ísunopa'a tésa

²⁴ sésa anóndakoo naaóvá'á Mósesi séna
moóráwai aaraí maimakéna iyámpói íma
ankéna púwísana ávákoma maimakéna awaaóná
anondáwe séna iyámpói ankáníye siráye.

²⁵ moórá-aimba isaaó. moórá-tawai maanká'á
avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí
maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana

²⁶ kwenánaaenkewai kware'á maimakéna
iyámpói íma ankéna púwísana kwenánaaenkewai
kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna
púwísana mirá eémesa avakaeté-kwaasi
putásaawana

²⁷ minínimbá naaémba pukáye simásuwesa

²⁸ Ísumba áísa esa sésa mirámó ombá
kwaásimo puwíyampinkembo usásinaiya-tawai
minínimbá avakaeté-kwaasi tuwainimbá póna
nááwa mayáníyo suwaná

29 Ísu séna Áánútun-aaí aúváiivimba agaimakón-aimba íma kawé'á umái isé'a Áánútuna asir-ayámhá íma awáné'a pó'a miráumai sáwísawaa-aimba kwésewe.

30 pukémpinkemba usásinesa kwíyómpa'a uménaaon-kanaa aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ésa Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o máéwaimo ontembá minínínákwá'á miráumai aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe.

31 kwaási pukémpinkemba usásinanaaomba simátíménda ísáaro. Áánútu simátímakomba aúváiivimba agaimakón-aimba awánaraawe.

32 Áánútu Mósesintavena maarán-áimbá séna Áánútu úne. enaíkwá'ná Áávaramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne siráíye. Áánútu mináimbá siráimba minkáúmbó-kwáásí á'a púwúwasa utamátínkaraambanivo mináimbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe Ísu súwasa

33 kwesémo máyón-kwaasi isésa táátavesa ésa sésa ááin-kwasai kwésimasimiye siráawe.

aivar-ámáánkóná kwaasái.

Mááka 12:28-31, Árúku 10:25-28

34 suwaná Ísun-aaigo Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí táái usáyaaítomba amáán-kawaa-kwaasi isésa torupamáí mésa

35 miwívínkémbá moóráwai amáámba kawé'á umái ísarowai Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe séna áísaa ena séna

36 anóndakoo Áánútuna amáámpinkemba nóran-amaana aivar-ámáámbán-iyo súwana

³⁷ Ísu séna Áánútun-*aai* aúváivimba agaimaréna séna

Áánútumpa'*a* kentí Ísóigomba kentiruné
kentí imáyáawe kentimané áméro
agaimaréna siráiyé.

³⁸ mináamámbá aivar-ámámbá isaná

³⁹ miwá ánaaenken-amaamba anón-amaamba
maarán-ámámbán-iyé. Áánútun-*aai* aúváivimba
agaimaréna séna

kesávái-ímáyáámó ontembá kentí kwaásiti
imáyáagwara'*a* oró
agaimaréna siráiyé.

⁴⁰ minkáér-ámáánkó ávonkaamba uráisana
Mósesimo ó'on-amaambo siráine Áánútun-*aai*
simátímakowai siráan-amaane megwí-
megwiraamba éna kaer-ámáánkó ávonkaamba
uraínka'*a* tagwéaraapaiyé Ísu siráiyé.

*Áánútumo usásinankaiwai Káráisitina kwaasái.
Mááka 12:35-37, Árúku 20:41-44*

⁴¹ súwasa amáán-kawaa-kwaasi torupamáí
máýówana Ísu miwí tísaa ena séna

⁴² Áánútumo usásinankaiwai Káráisiti nááwan-
andaraken-kwaasiya'iyó súwasa kentáásíkwá'ná
Tévítin-andaraken-kwaasiman-iyé suwaná

⁴³ Ísu séna naaóvá'á Áánútun-amanko Tévítimba
imáyáa amúwana Tévíti Káráisitintavena séna
kesí Ísóigoman-iyé siráimba

⁴⁴ monor-ímá agaimakón-auvai-kwandaaivimba
Tévítí agaimarena séna

kesí Ísóigonatavena Áánútu séna kesiyáánúrapa'*a*
asirayán-áyámpá'á mara'á ména'*a* ená

namuro-kwáásí usáyaaitanasa miwí
ánásanaowe

Áánútno siráin-aimba Téviti siráíye.

⁴⁵ miráumai Téviti Káráisitintavena séna kesí
Ísóigoman-íye siráimbanivo nóraumaiya kwemá
Tévítin-andaraken-kwaasiman-íyo Ísu súbma

⁴⁶ Káráisiti Tévítina Ísóigoma éna Tévítin-
andaraken-kwaasigoman-íye súbmanivo miwí
íma kanaán-umai aai sésa táátavesa ésa
minkánáárakémbá íma áísaa úmaesa iráawe.

23

*ámáán-kawaa-kwaasiye ámáámba sun-
kwáásíyé miwítí kwaasái.*

*Mááka 12:38-40, Árúku 11:39-44,47-52, Árúku
20:45-47*

¹ Ísu torupamáí máyón-kwaasiye kwená kwayó-
kwáásíyé simátimena séna

² Áánútu usásintinkaraisasa ámáámba sen-
kwáásíyé ámáán-kawaa-kwaasiye Mósesi
agaimakáin-aimba awánésa kwésimatimemba

³ isé'a kwáráaro. Mósesi siráin-amaamba miwí
tóikakene su'mai sésa íma kwégwaraavo miwímó
ontembá íma oró.

⁴ umbai-yántáá'ó asááúmakesamo
túgwaata'mae'a korómó sésamo ímo túwa'naa
ontembá miwí umbai-áímbá simátimesa íma
túwa'naa ombá úwoi kwáráaro kwésewe.

⁵ miwí sésa kwaási suwánésa anón-kwaasin-
owe sígwáe sésa Mósesi siráin-amaamba agaimái
anavéúmpimba makésa túwayaankare tiyáánkare
asááúmaresa miwítí kwátói-araira'a ayáátááka'a

taváákarara úmakesa naaópa'a avuvumpa'á kwénaaesá

⁶ tanómbó kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámpá'á mésa mono'-náúmpá'ó umáyáapa'a anón-kwaasimo maí-áyámpá'á umésa

⁷ kwaási suwánésá sésa anón-kwaasi monor-áimbá simátíméwain-owe sígwáe sésa naaópa'a avuvumpa'á kwénaaesá mirámó ontávésá aamoí kwéowe.

⁸ miwí mirá kwéombanivo íma mirá oró, keinárawatavesá anón-kwaasi monor-áimbá simátíméwai owémó siyambo é'a kimbórawai anón-kwaasi isatá kwená kwaásiya mimbórái'a umáiya máyaumne seró.

⁹ keinárawapinkemba moóráwaintave'a anón-kwaasi kesivón-iye sevó. kentifó kwíyómpa'a máyáíye.

¹⁰ keinárawapinkemba moóráwaintave'a kentáára'a kárákwiraiwain-iye sevó. Áánútumo usásisinkaiwai keyáá keinárawaka'a kárákwiraundawai kemá úne.

¹¹ keinárawapinkemba usáyaaitanae síyawai keinárawati kwayó'-máyaí máyáaro.

¹² kentúwí'o mósá maráiyawaima Áánútu úwoi-kwaasiraamba umátinkanivo kentúwí'o ímo mósá maráiyawaima Áánútu mósá tinkáníye Ísu siráíye.

¹³ Ísu mináimbá simásuwena séna áamámba sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-kwaasiye simátíménda ísáaro. kaumbo-káér-ainkwarakwaasimo é'a kárákwiyoro. Áánútu kwená kwaásimo kawááin-amba kwéitatinkaawe. Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ampa'a íma kónáe sé'a kónáe kwéowaiti aambá kwéitatinkaawe.

[
 14 áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-
 kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi é'a
 ketor-ínintí óísankwara naankwará'á umóyámbá
 kwémae'a kwaási suwánésa súwí'a mósá
 maráígwáe sé'a kampakómbá tavisimái-namunaa
 kwésewe. mindáyave'a kárákwiyoro.]

15 áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-
 kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi
 é'a simátimunda monor-áímbá kwaráígwáe
 sé'a tivakáá úmae'a anón-domba kóate'a
 némpa'a kwénaae'a tuwáné'a kentí sáwí-
 mayai agaráátínkáawasa miwítí sáwí-mayaigo
 kentí sáwí-mayaigomba usáyaaitaraimba pó'a
 mindáyave'a kárákwiyoro.

16 aambá íma kawe'á umái awáraawai kampa'á
 sé'a maarán-ámbá kwáráaromo kwésewai
 kárákwiyoro. keinárawa'o monor-áímbó sembá
 kampa'á simátime'a sé'a anóm-bono'-nankon-
 aai tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo
 sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna kanaán-
 íníye. ánivo kawer-óntámbá áwí'a kóri-ontankon-
 aai tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo
 sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna sáwí'a
 íníye kwésewe.

17 minkórí-óntánkó anóm-bono'-nankomba íma
 usáyaaitaraivo mindáúmpá'ó kwénimba mindá
 kawe'án-íye. keinárawa'a monor-áíntávéna tááko
 íma pééi sisa'á kwéisaawe. sáwí-imayaagwara-
 kwaasi simátímén-aimba kampar-áímbán-íye.

18 keinárawa'o monor-áímbó sembá kampa'á
 simátime'a sé'a Áánútuntavesamo póimo
 tuvú'máimo agáyáan-taareigon-aai tivamíra'a
 marésa sésa mirá ónaumnemo sembá

minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna kanaán-íníye. ánivo mintááréír'ó Áánútumbo kwéame-poigon-aaí tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye kwésewe.

19 Áánútumbo ámém-poigo mintááréígómbá íma kwéusayaaitaivo mintááréígó usáyaaitarena ámém-poi kawe'á kwéiye. keinárawa'a monor-áíntávéna tááko íma pééi sisa'á kwéisaawe. sáwí-imayaagwara-kwaasi simátímén-aimba kampar-áimbán-iye.

20 asirayán-áímbó sembá Áánútuntavesamo póímo tuvú'máímo agáyáan-taareigon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa mintááréígón-ááigwara'a Áánútumbo kwéamem-poigon-aaigwara'a kwésewe.

21 asirayán-áímbó sembá anóm-bono'-nankon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa mindánkón-ááigwara Áánútu mindáúmpá'á máyáiwain-aaigwara'a kwésewe.

22 kwíyónkon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa Áánútu mivá'á kárákwiraiwain-aaigwara'a kwésewe.

23 amáámba sen-kwáásiyé amáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. naaóvá'ó Mósesimo siráintemba kentí kígauvakemba sáwíyan-tonkwara'a taaínkaar-umai siyáánkai maké'a moórá Áánútumba kwéame'a kawe'á kwée'a mirán-amáámbá isámai iyé'anivo Mósesimo siráin-amaamba anón-amaamba ivá'á tu'maré'a pó'a kwaási íma arupí umátinke'a tirumbá íma

umátinke'a íma Áánútuntave'a asiramái-imayaa é'a mirá ontávé'a pó'a minánón-ámáántómbá ivá'á tukáawe.

²⁴ aambá íma kawé'á umái awáraawai kampa'á sé'a maarán-ámbá kwáraaro kwéseмба sáwíyan-amaamba kwaré'a anón-amaamba tukáawe. mirámó ombá toómpímbá kankambá kwáyáísa'a kító-kankamba túkúyuwe'a anón-kankamba mindágwara'a kwénaantenkaan-kwaasin-owe.

²⁵ áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. anavéúne táávere paákáré su'mai kwéseMBE owain-ovo andáámpa'a sáwí'a uráísa'a pó'a kempímbá sáwíva-tantaa'a anómba kwáyáiye.

²⁶ áamáán-kawaa-kwaasiyono. monor-áíntávéna tááko íma pééi sisa'á kwéisaawe. anavéúne táávere andáámpa'o sese owanamó andáámpare paákáré kawé'ó kwéintemba kentí sáwí-imayaa tuwé'a kawer-ímáyáá umái máéro.

²⁷⁻²⁸ áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. kwaásimo maipímbó utámakaawanamo kaviraisasamó kwaási ímo awánaantemba kentirumpímbá mirá isa'á sáwí'a kwéowasa kwaási íma kwétuwanaawe. kwaásimo maipímbó utámakesamo kanaagunémo owasá awánésamo sésamo kawé'á kwéowe sentembá keinárawa'a tuwánésa kawé-kwáásímán-owe sembánivo kentirumpímbá mirá-sáwí-yántáá'á kwáyáísa'a kaumbo-káér-ainkwara-kwaasiman-owe.

²⁹ áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo

é'a kárákwiyo. kentíkwá'ná Áánútun-
 aai simátímakowai tínkamuwasa púwúwa'a
 utamátínkaraapa'a konaarirí kwéowe. arupí
 umái máyón-kwaasi tínkamuwasa púwúwa'a
 utamátínkaraapa'a konaarirí kwée'a

³⁰ sé'a miwí tísavutantamba uráawai sé'a
 minkánáávimbó métaraiya kentáá síkwá'námo
 uráantemba íma miráyá uráusino kwésewe.

³¹ mirán-áimbó kwésemo maarán-áimbá sé'a
 Áánútun-aaí simátímakowai tínkamesa mirá-
 sáwí'á uráawai tírááta úne kwése'a miwímó
 uráantemba mirá kwéowe.

³² kentíkwá'námo uráantembo mirámó kwée'a
 ánásanaaowe.

³³ ánásanaaomba iyánkó póigon-araa'an-owe.
 Áánútu keinárawa'a aaivimbá matinkáina'a
 sáwí-meyambo mayánááopa'a iramó kwégaipa'a
 tu'maá'námo ímo kwáyáipa'a kónááowe.

³⁴ miráumai kesáái simátimenaawaiye
 agaráátinkanaawaiye kawer-ímáyáágwára-
 kwáásiyé tí'maráanasa keinárawapimba
 kwénaaiya'a évakarawai tínkamiyasa puwíya'a
 évakarawai taaira'á tínkamiyasa puwíya'a
 évakarawai kentí mono'-náúmpímpá'á taándéí
 tínkame'a moórá-mora-naopimpa'o kwénaaiya'o
 é'a tí'mátu'mae'a naaónááowe.

³⁵ mirámó íyana arupí-kwaasimo tínkamom-
 beyamba amáparawaiti meéyámbá kentópa'a
 tíniye. aiva'ó tuvúwanamo pukáin-kwaasigo
 áwí'a Épeo naaémba moórawai Pérékaya
 ááninko áwí'a Sékáraya anóm-bono'-naumpa'a
 máyowana moórá-ayampa'a Áánútuntavesamo
 isámaimo póímo tuvú'máímo agáyáan-onta-

tarei kwáyowana moórá-ayampa'a aiva'-mónó-káwáánákówé su'mai iyún-ontama kwáyowana avumpimbá Sékáraya umáyowasa tívúwana pukáiyé.

³⁶ minkáé-kwáásíráítí avumpimbó agairáan-kwaasi tínkamuwasa pukáawaigwara'a miwítí sáwí-meyamba ívé'o máyáan-kwaasi mayánááowe Ísu siráiyé.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

Árúku 13:34-35

³⁷ Ísu mináímbá simátímatuwena Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá umátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasiyono. Áánútun-aaí simátímakowai tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. Áánútu ti'marówasa kurówai óntantamba tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. kokórigomo áráátombo ayóí-ándámpá'ó tínkarenamo káátamatinkaintemba aasiyaasi-táwai kemá mirá ónaumne kwésundanivo tínaaemba kwéumasimewe.

³⁸ ísáaro. Áánútu tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááowe.

³⁹ simátíme'a sé'a íma úwoi suwánanaaovo naaémbo sé'o Áánútu ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye síyanka'a moórágwara'a suwánanaaowe Ísu siráiyé.

24

anóm-bono'-namba tawísí-áímbá siráin-kwasai.

Mááka 13:1-2, Árúku 21:5-6

1 Ísu mináímbá simásuwowasaya anóm-bono'-naumpakemba kárúwesa kúmúmba kwená kwayó-kwáásí sésa anóm-bono'-namba kawé'-námbán-ivo awánaao suwaná

2 Ísu séna ívé'o awánaan-dantave'a simátíme'a sé'a aáno kwaási tésa mindámbá amápa'a tawísíyuwesa amápar-ontankwarare tawísíyuwanaowe Ísu siráíye.

sáwí-kanaa tíníye siráin-kwasai.

Máaka 13:3-13, Árúku 21:7-19

3 Ísu mináímbá simásuwena Óríve-omaka'a umáyowasa kwená kwayó-kwáásí kweyáá máyonka'a tésa áísaa esa sésa emó sésa nósatawaiya tíníyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a emá kuméma ívé'o kwáyáin-tantaa'a ánásaniye sénaumno suwaná

4 Ísu séna kampar-áímbá isé'a áraire sevó kárákwiyoro.

5 sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa sáwívarawai minkámpár-áíntávésa áraire sénááowe.

6 áái'o tiyáán-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáiyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tinda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'aníye.

7 moórá-ayampa-kwaasimo áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amááraayavena usásimbai áái'a tiyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. ó'on-o'om-barava'a anóm-barima táníye.

⁸ mirán-tántáá'ó paárína'a sé'a amápa-tantaa'o ánásanin-kanaa íma tiráivo iyámpóimo tinkánée owanamó anón-ti'o intembá umbai-kánáámó tínimba miráumai ááimba ásáíye seró.

⁹ mirán-áimbó síyasa minkákémbá keinárawa'a táto'mai ó'owima timíyasa sáwí'a umátinkesa tínkamiya'a puwónááowe. kentáváímó asiramáimo máyáantavesa ó'on-o'on-kwaasi amáparawai tíyamba umátinkanaaowe.

¹⁰ kesááiyavesa áraire kwésiyawaivinkemba sáwívarawai kesáái tínaaemba umámesa miwítí namuro-kwáásí moórá-morawai agaráátinkesa tíyamba umátinkanaaowe.

¹¹ sáwívarawai paárésa kampa'á sésa Áánútun-aaí simátimundawai úne sésa sáwívarawai kampa'á simátíyuwanaaowe.

¹² miráumai sáwí-mayaigo kóyáwé éna anómba ínasa ó'owiti imáyáamo eémemba ivátuwesa kesávái-ímáyááwé su'mai ónááovo

¹³ ímo ivátuwesamo kentáváímó asiramáimo méwai ánásai-kanaara'a Áánútu tí'mai kawepá'á métinkaniye.

¹⁴ amápa'-maravaken-kwaasi isánááontave'a áséi-kwasai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba simátíma'mae iyiyana naaémba amápa-tantaa'a ánásai-kanaama tíniye Ísu siráíye.

sáwí-kanaagona kwaasái.

Máaka 13:14-23, Árúku 21:20-24

¹⁵ Ísu mináimbá simásuwena séna naaémba ávááraumai inkaisí-yántáákómá paáriniye. naaóvá'á Áánutun-aaí simátímakaiwai áwí'a Tánieri mintántáátávéna siráíye Ísu siráíye. kemá

Mátíyu sé'a maanáúváímó torausíyawai tááko pééi sína'a ísáaro kwésune. Ísu séna Áánútuna kawe'-mápá'á misáwí-yántáá'á paárínasa awánanaaomba

¹⁶ Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaaisésa iyánááowe.

¹⁷ ontará'ó máyaiyan-kwaasi íma naaúmpa'a iyiyamba óísamba ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe.

¹⁸ kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyiyamba unáánkwátói ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe.

¹⁹ tímúkwarrar-inimba ívér-iyampoigwarrar-inimba minkánaámá sáwí'a ónááowe.

²⁰ isaaisé'o iyónááomba táúgwí-kanaa iyé'a agándai-kanaa iyé'a únavo sé'a Áánútumpa'a námúnaa seró.

²¹ minkánaámá tínimba anón-umbai táníye. naaóvá'á Áánútu maramá tarórumba ívéka to'mái mirán-úmbái-yántáá'á íma tiráíye. aanogwara'a mirán-úmbái-yántáá'á íma tíníye.

²² mirán-úmbái-yántáá'ó kwéin-kanaa Áánútu ákíse úmakaiye. mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaamo ayáátáaka'o kwéninkakai amápa-kwaasi íma úwoi túvamai máésino. Áánútu ítámakain-kwaasiyavena imáyáa éna mirán-úmbái-yántáá'á ákíse uráíye.

²³ ákísemo ínasa évakarawaimo simátimesamo sésamo Áánútumo usásinankaiwai mivá'-maava'a máyáíye síya'o é'a íma ísáaro.

²⁴ évakarawai paárésa kampa'á sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa évakarawai

kampa'á sésa Áánútun-aaí simátimundawai úne simátíma'maesa naaónááomba ímo awánem-bayai kwémaesa Áánútumo ítámakain-kwaasi kampa'á simátíyuwanae sésa mirán-ánóm-báyái mayánááowe.

²⁵ miwíyávé'a árai-kwaasin-owe sevó sé'a íma paáruraanka'a aiva'á simátimumpo kárákwiyoro.

²⁶ sún-da-aimba imáyáa é'a naaéembo moóráwaimo kentávénamo sénamo paárurena kavóná-marava'a máyáiyemo sína'o é'a íma koró. moóráwaimo kentávénamo aúpá'á máyáiyemo sína'o é'a íma áraire seró.

²⁷ kwíyómpa'o tawáombo úmae kwisasamó awánaantemba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai miráumai avora'á ókwará'a kumónaumne.

²⁸ póímo awáímó kaviraipá'ó náíndayavenamo evontáán-dúmáómó torupamáímo máyáintemba Áánútu sínana sún-da-aimba paáriníye Ísu siráíye.

Ísu marapá'á kumínín-kwasai.

Mááka 13:24-31, Áríku 21:25-33

²⁹ Ísu mináímbá simásuwena séna mirán-úmbái-yántáá'á tínín-kanaama ánásainana aaváúmá túnkwinana kwíyómba íma sán-káínana o'á kwíyómpakemba kuntínana kwíyónko tora'naára'a ínasa

³⁰ amápa'-maravaken-kwaasi kwíyómpa'a awánanaaomba ó'oran-tantaa'a awánésa kentávésa sésa kumíníyena to'mayaa kwéíye sésa táátavesa kwéesa ivi'á kwétesa suwánanaaomba kemá kwaási úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpímbá kúmóna'a suwánanaaowe.

31 uwíremba kwése'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'a ti'maráanasa Áánútumo ítámakain-kwaasi amápa'-maravakemba tí'maesa moórávimba torupanááowe.

32 Ísu mináimbá simásuwena séna moóra-tai naí-táigó áwí'a víki-taigontave'a imáyáa umái ísáaro. aráságáyómó agayáinda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwíyanka'a tíníye sénááowe.

33 mirámó intembá kemá súnda-yantaa'a ina'a awáné'a sé'a sáwíyanka'a kumíníye sénááowe.

34 árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó súnda-yantaa'a paáríniye.

35 kwíyómba maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaíkwei'a íníye Ísu siráíye.

*kúmónnda-kanaa kwaási íma ísaraan-kwasai.
Mááka 13:32-37, Árúku 17:26-30,34-36*

36 Ísu mináimbá simásuwena séna kúmónnda-kanaama aaváúvimbá kwaási íma ísááwasa kwíyómpaken-kwayo'narawa'a íma ísááwa'a kemá Áánútu ááninkoma íma ísáúnana kesivo kweyáá ísaraiye.

37 naaóvá'á moóráwai áwí'a Nówaa máyonka'a kwaási íma Áánútuntavesa imáyáa ésa maémáéntemba naaémba kemá kwaási úrandako kúmónnda mirá ónááowe.

38 kavirayán-dónkómó ímo tínkankonka'a nombá toómbá kwénesa tiyáámúmbaa'a kwétokwaa-esa aaraí máyówasa kwaai máyówasa kwéuwana Nówaa non-avóvomayaa'o kún-daumpa'a umáyowasa

39 kavirayán-dónkó tínín-aimba ísaresa íma imáyáa ésa máyówana anón-a'a téna kavirayán-dónkó amápa-kwaasi tínkamuwasa putásaraawe. mirámó uráantemba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai ókwara'a kúmóndara'a kentávésamo ímo imáyáamo íyawai mirá ónááowe.

40 minkánáá maará ónááowe. kae-kwáási kígauva'a méyana Áánútu moóráwaimba auwéna moóráwaimba airáníye.

41 minkánáá kaer-ínínkáí toómbá kwégwanteyana Áánútu moórá-inimba auwéna moórá-inimba airáníye.

42 kemá kentí Ísóigo kúmón-da-kanaama íma ísaraavo kárákwimai máéro.

43 simátíménda-aimba imáyáa oró. naakó avowámó umóyán-kwáásímó tínín-kanaamo ísarenarai umóyán-kwáásí timbá kwéto'mayaa-ena awánéna kwatúwáísana kwená naaúmpakemba umóyámbá íma máyáísino.

44 miráumai kemá kwaási úrandako kumónaundayave'a pó'a keinárawa'a íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnavaínivo kwéto'mayaa-e'a simu'maré'a máéro Ísu siráíye.

sáwí'a owasá kawé'á owasá uráan-kwasai.

Árúku 12:42-46

45 Ísu mináímbá simásuwena séna kawé'-má'yáímó kwémayaawai kawer-ímáyáágwará-kwáásiyávé'a kwésune. kwená anóndako séna kesí mayái-kwáásirá'á kárákwire toómbá taaímbai tíma'mae iyuwó síníye.

⁴⁶ kwená anóndako téna kwená mayáímó kawé'ó umáímo mayáínda taawánáínana mayáímó kwémayaindawai arunkó kawé'á ínana

⁴⁷ minánóndákó séna kesí náaindaamba amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo síníye.

⁴⁸ ánivo mimbáyái-kwáásígómó imáyáamo énamo kesí anóndako ayáátáaka'a íma tíniye sénamo

⁴⁹ mayái-kwáásí tínkamenamo toómbó nénamo uwoaó'-nómbá kwénaan-kwaasiye uwoaó'ó énamo

⁵⁰ kwená anóndako tínín-kanaa ímo ísarenamo ímo imáyáa kwéindara'a téna

⁵¹ anónka'a tainkámbai ai'mátuwena séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo mésamo tí'o kwéisasamo ivi'ó kwétesamo túwáayaambo akévundaresamo máyáapa'a kóaaó síníye Ísu siráíye.

25

siyáánkai-inaamaruti kwaasái.

¹ Ísu mináímbá simásuwena aaraimó kwémayaawainá ááimba imáyáa éna séna naaén-kanaamo tínimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áímbán-íye. aaraimó mayáníwaimba toómbá náíyanesa siyáánkai-inaamaru oómbá kúra'maesa aampakémbá koáíkaawe.

² minárásíyómbá éva'aasei sáwí-imayaagwara'a owasá éva'aasei kawer-ímáyáágwára'á owasá

³ sáwí-imayaagwarar-arasi oómbá kúraresa ó'on-anaveumpimba iramó kánín-domba íma atíyoraawasa

4 kawer-ímáyáágwárár-árásí oómbá kúraresa ó'on-anaveumpinkwara'a iramó kánín-domba atíyoresa

5 aaraimó mayáníwaimba koamu'makáawana íma ááéma tisasá tógáva'a isasá tuún-kwaiguráawe.

6 tuún-kwáyáawana no'wáán-avuntamba moórawai aayamáí séna kwétivo koairánáisiye sisasá

7 misíyáánkái-árásí usásinesa oómbá to'maésa kombá

8 sáwí-imayaagwarar-arasi kawer-ímáyáágwárár-árásíyávésa sésa kentáásí iramá pisinánívo nombá atísimero sewasá

9 kesáágwárá'á miráumai kwéanasaiwo nombó atiyén-daumpakemba komeéyámbáráaro sewasá

10 kwégowana aaraimó mayáníwai tisasá éva'aasei-arasi to'mayaan-umai máyáawai kwesé toómbó náiyanesa naaúmpa'a íyówana

11 onta umásúwáísasa minévá'ááséí-árásí nombó atiyénáesamo kówai tésa anónka'a sésa anóndakoo onta tisinkaaó sewaná

12 íma awánáúnda-arasi ombá pó'a íma onta titinkánaumne siráíye.

13 Ísu simásuwena séna miráumai kemó kúmónnda-kanaa íma ísarenka'a kumónaumpo kárákwimai máéro Ísu siráíye.

kaumbo-máyái-kwáásítí kwaasái.

Áríku 19:11-27

14 Ísu mináimbá simásuwena séna naaénkanaamo tínimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-iye. moórá-anondako némpa'a kwááyu koménae séna éna

kwená mayái-kwáásí tááyena séna kesí óntanka'a kárákwiyoro séna

¹⁵ moórawai kwená mayái kawe'-máayái máyáísana awánaiwaintavena séna kesí óntamba éva'aasei-unamba kárákwiyuwo séna aména moórawai kwená mayái sáwíyanka'a kawe'-máayái máyáiwaintavena séna kesí óntamba kaer-únámbá kárákwiyuwo séna aména moórawai kwená mayái sáwíyam-bayai máyáiwaintavena séna kesí ónamba moórá-unamba kárákwiyuwo séna aména tiyuwéna námpa'-marava'a kówisana

¹⁶ éva'aasei-unan-ontamba mairáiwai minóntándéí mayái maimaé kwégwena ó'omba éva'aasei-unan-ontamba máyáísana

¹⁷ moórawai kaer-únán-óntámbá mairáiwai minóntándéí mayái kwémaena ó'omba kaer-únámbá máyáísana

¹⁸ moórawai moórá-unan-ontamba mairáiwai minóntándéí íma mayái maéna úwoi maravímbá utámakaiye.

¹⁹ utámakaisasa mirá kwéowaṅa miwítí anóndako ayáátááka'a kuróm-bapa'a mivá'á ména naaémba téna kwááyumo tímakaunda-ontamba torupamáí awánanae séna tááyaisasa

²⁰ tésa éva'aasei-unan-ontamba mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna éva'aasei-unan-ontambo símakaandavinkemba mayái kwémae'a ó'omba éva'aasei-unan-ontamba mairáumne sisaná

²¹ anóndako séna kesí mayái-kwáásígó kawe'á óne. kentávemo imáyáamo émo sáwíyan-tantaaka'o kawe'ó umáímo kárákwiraandantemba sáwíva-tantaaka'a kárákwiyiniyone. kesirunkómó aamoimó intembá kesé taménana enarunkó

aamoí íno sisaná

²² kaer-únán-óntámbá mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna kaer-únán-óntámbó símakaandavinkemba mayáí kwémae'a ó'omba kaer-únán-óntámbá mairáumne sisaná

²³ anóndako séna kesí mayáí-kwáásígó kawé'á óne. kentávemo imáyáamo émo sáwíyan-tantaaka'o kawé'ó umáímo kárákwiraandantemba sáwíva-tantaaka'a kárákwiyiniyone. kesirunkómó aamoímó intembá kesé taménana enarunkó aamoí íno sisaná

²⁴ moórá-unan-ontamba mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna emá asirayán-kwáásí éma ó'owiti mayáívínkémbá toómbá kwéne ó'owiti kígaurakemba úwoi kwénaae kwémandaana'a

²⁵ enáároi inkaisé'a ená óntandei mayáí íma mayáúnda úwoi aúpá'á makáunda po ená óntamba mayáníyone sisaná

²⁶ anóndako séna sáwí-mayai-kwaasigo kavóná-kwaasi po kentávemo sémo ó'owiti mayáívínkémbá toómbá kwéne ó'owiti kígaurakemba úwoi kwénaae kwémandaana'a óne sénda po

²⁷ kesí óntambo amápa-kwaasiti óntambo máráan-daumpa'o makáandarakai tiré'a kesí óntankwara aa'wáá-ontankwara'a mayáúsino séna

²⁸ kwená mayáí-kwáásíyávéna séna minóntámbá mairé'a siyáánkai-unan-ontambo tokáiwaimba áméro.

²⁹ sáwíva-tantaaka'o kawé'ó umáímo kárákwisinkaiwaimba moórá-mora-yantaa'a áménana kárákwisinkanivo ímo kawé'ó umáímo kárákwisinkaindawaimpakemba makáimba máyána'a

30 misáwí-máyái-kwáásígómbá áí'mae'a máápa'a móru auwáiyana túnkwi-ayampa'a tí'o kwéisasamo ivi'ó kwétesamo túwááyambo akévundaresamo máyáapa'a kwíníye siráíye Ísu siráíye.

Ísu máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kwasai.

31 Ísu mináímbá simásuwena séna kemá kwaási úrandako naaeмба kúmóndara'a ságayankwara kwíyómpaken-kwayo'narawakwara'a kárákwiraundawai pó'a kúmónasa

32 amápa'-maravaken-kwaasi kesúranka'a torupamáí máyaiya'a sipisípi-poiye méme-poirremo kárákwiraiwaimo taaímbaraintemba minkwáásíyómbá miráumai taaímbake'a

33 évakarawai siyáánúrapa'a mótinke'a évakarawai siyáánepa'a métinke'a

34 kárákwiraundawai siyáánúrapa'o maíyan-kwaasiyave'a sé'a kesivo kawé'á umátínkáiwain-owe. Áánútu maramó tarórunonka'a kentí imáyáa éna kentí maru'á to'mayaa úmakaivo mivá'á tamáéro.

35 kawé'á umásinke'a kembó sááimo sinkómbó toómbá simé'a nombá simé'a ó'om-bapaken-kwaasimo ówánda aamoí umásinke'a kentí naaúmpa'a mógwésinke'a

36 unáánkwátói-iyaaímbo ówánda kwésime'a sí'o úmba kwégarakwiye'a ándáva'o maéwánda kwésuwa'naa-e'a mirá umásínkaraawe. mirán-áímbá senasá

37 arupí umái máyáawai sísa esa sésa Ísóigo nósa-tawaiya embó ááimo ankómba toóné noné améta

³⁸ nósa-tawaiya ó'om-bapaken-kwaasiraambo undá aamoí umánketa kentáásí naaúmpa'a móanketa nósa-tawaiya unáánkwátói-iyaaímbo undá améta

³⁹ nósa-tawaiya áí'o úmba áwa'naa eta nósa-tawaiya ándáva'o maúnda áwa'naa uráumno síya'a

⁴⁰ kárákwiraundawai sé'a árai'a simátíme'a sé'a kesí kwaási úwoi-kwaasi miráumaimo túwa'naa uráamba mindá kembán-íye simátímenaumne.

⁴¹ mirá simátímatuwe'a siyáánepa'o maíyan-kwaasiyave'a sé'a Áánútu sáwí'a umátinkaniwain-ovo siyuwé'a kóro. Áánútu Sáátáánigone kwená kwayó'náraware imáyáa éna anón-irama to'mayaa umátínkaraisana kaíkai'a éna íma písínáípa'a mivá'á komáéro.

⁴² kembó sááimo sinkómbo toóné noné íma simé'a

⁴³ ó'om-bapaken-kwaasimo ówánda íma aamoí umásinke'a kentí naaúmpa'a íma mósinke'a unáánkwátói-iyaaímbo ówánda íma simé'a sí'o úmba íma súwa'naa e'a ándáva'o maéwánda íma súwa'naa e'a mirá umásínkaraawe. mirán-áímbá senasá

⁴⁴ sísa esa sésa Ísóigo nósa-tawaiya embó ááimo ankómbo toóné noné íma améta nósa-tawaiya ó'om-bapaken-kwaasiraambo undá íma aamoí umánketa kentáásí naaúmpa'a íma móanketa nósa-tawaiya unáánkwátói-iyaaímbo undá íma améta nósa-tawaiya áí'o úmba íma áwa'naa eta nósa-tawaiya ándáva'o maúnda íma áwa'naa uráumno síya'a

⁴⁵ kemá sé'a árai'a simátíme'a sé'a kesí kwaási úwoi-kwaasi íma túwa'naa uráamba mindá

kembán-iye simátimenaumne.

⁴⁶ mirán-áimbá simátímatuwe'a aai senasá miwítí sáwí-meyambo imo ánásenamo kwaikwai'o ínín-ayampa'a komai'mai'a ónááovo arupí umái máyáawai aúnái'a umái mai'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

26

Ísuna áamáyu-aimba siráan-kwasai.

Mááka 14:1-2, Árúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹⁻² Ísu minó'ón-ó'ón-áimbá kwená kwayó-kwáásíyávéna simátímakaiye. naaóv'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá imáyáa éna séna kae'-nó'wáámbá kwaéasa tíyótaasa í-tánón-kánáá tínimba kembá táto'mai taaira'á sínkamiya'a puwónaumne Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna simátímakaiye.

³ simátimuwasa mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Káyavaasina naaúmpa'a torupamáí mésa

⁴ sésa nóraumaiya aúpá'á Ísumba táto'mai inkamónaundaya'iyo.

⁵ amápa-kwaasi áái'a tíyáávainivo tanómbó kauvíyan-kanaara'a íma tuvuwónaumne siráawe.

Ísumba áséi-masawemba pérankarain-kwasai.

Mááka 14:3-9, Yóni 12:1-8

⁶ suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moórawai áwí'a Sáímonina naaúmpa'a áúma kárúkokovaa'a uréna ánásarowaina naaúmpa'a ména toómbá kwénowana

7 moórá-ininko iyéna áséi-kwiyumba úm-basawemba anón-ontankakemba meéyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba Ísu a'nómpímbá atímarowasa

8 kwená kwayó-kwáásí awánésa áwáá'a sésa nóra séna mimbásáwémbá úwoi atíyankaiyo.

9 mimbásáwémbó ó'owimo tíménamo anón-ontambo mairénamo ímo óísambo makáan-kwaasi tíméraambaniye suwaná

10 Ísu iséna ivátuwe'a íma áwáá'a aééro. kawe'á umái pésinkaiye.

11 ímo óísambo máraan-kwaasi keséma maí'maí'a kwéiya'a túwa'naa ónáe sé'a túwa'naa ónááombanivo kemá keséma marapá'á íma maí'maí'a ónaumne.

12 púwóndara'a masawémba pésinkesa utamásinkanaaovo minínínkó á'a masawémba pésinkaiye.

13 árai'a súmbo maísáaro. kesí áséi-aimba amápa'-mapa'a kwésimatimesa minínínkómó umásinkain-aimba kwésimatimiyasa tááka'a maránááowe Ísu siráiyé.

Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.

Mááka 14:10-11, Árúku 22:3-6

14 súwana Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási moórá-awi'a Isakérióti mono-káwáá-kwáásítópa'a kwéna

15 séna Ísumbo tátoraiyantavaimo agaráátínkáana'o é'a nóraumai-meyana siménááoo súwasa moórá-kwaai aiyayaan-umai siyáánkai-ontamba 30 ontamba táámpamai ámúwana Yútási maimaéna

16 kwéna nóraumai Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa ááimba ásámai uráiyé.

tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.

Mááka 14:12-21, Áríku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

17 Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa aiva-táwai túntemba kwená kwayó-kwáásí Ísumba taáísa esa sésa náávára tíyótaasa í-tánómbá kogauvónaundaya'iyó suwaná

18 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kwékai moórá-kwaasigontavekai sékai kentáásí anóndako séna kesí kanaamá tísatá kesí kwayó-kwáásíyé ená naaúmpa'a tíyótaasa í-tánómbá nánaumne kwésiye kosímámékaiyo súwasarai

19 Ísumo súntemba mirá ésarai minká'á tanómba mágauwankaraaiye.

20 tanómba mágaumakoyasa enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kwésa mindáúmpá'á umésa

21 toómbá kwémandesa uwaná Ísu séna keinárawapinkemba moóráwai kembá namuro-kwáásír'á agaráátinkaniye súwana

22 tirunkó umbái tówasa moórá-mora-umai áísa esa sésa Ísóigoo kewá'iyó sinté kuwaná

23 Ísu séna moóráwai kwená toón-ayai maimaéna kesé moórá-taavepimba tu'mái náíndawai kwemá kembó namuro-kwáásír'ó agaráátinkaniwaiman-iyé.

24 naaóvá'á Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna kwaási úrandako puwíníye siráintemba pó'a púwónana namuro-kwáásír'ó

agaráátinkaniwai sáwí-meyamba mayáníye.
kwembó ímo maránkaraankakaankasi kawe'á
isinó Ísu súwana

²⁵ Yútási kwembó agaráátinkaniwai séna
anóndakoo kentáváiyá kwéseno súwana Ísu séna
á'a séne siráiyé.

*Ísu kwená kwayó-kwáásí toómbá tímakain-
kwasai.*

*Mááka 14:22-26, Árúku 22:15-20, 1 Kórinti
11:23-25*

²⁶ súwasa toómbá kwénowana Ísu péréti
maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai
kwená kwayó-kwáásí tímatuwena séna mindá
kesúman-ivo maimái naaró séna

²⁷ ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba
maisoréna Áánútumpa'a súwi séna tiména séna
amáparawai naaró.

²⁸ mindá kesí naaemán-iyé. kesí naaemá
sáwívarawaiyavena kumínimba póna Áánútu
sáwí-imayaa maitiyuwéna séna kesé tarúmai
máyaáwe séna mináúná-áímbá simái
tarúmakaiye.

²⁹ simátime'a sé'a ókwara'a ándá-aran-
domba íma nánaumpo kesivo kwená kwaásimo
kwégawaaipa'a kesé ménaaomba ándá-aran-
domba aúná-nomba nánaumne Ísu súwasa

³⁰ Áánútuntavesa ísámai monor-ímá
simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Óríve-omapa'a
iráawe.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mááka 14:27-31, Árúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

31 Óríve-omapa'a umáyówana Ísu simátimena séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna sipisípira'o kawááiwaimba tuvúwónana puwínasa sipisípiyomba kóyáwé ónááowe Áánútu siráíye siráimba póna ívé'-no'waamba táá'a káína'a siyuwé'a kóyáwé ónááowe.

32 ánivo púwónasa utamásinkaiya'a usásine'a kentí aiva'á Káríri-ayampa'a kona'á kesínaaemba kónááowe Ísu súwana

33 Pítaa séna amáparawai auwésa kóyáwé íyambanivo kemá íma mirá ónaumne súwana

34 Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'-no'waamba kokórigó íma áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu Pítaantavena súwana

35 Pítaa séna entémo sínkamonae íya'o é'a íma auwé'a kónaumne súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a mirá simásaraawe.

Ísu Kétésémaniva'a námúnaa siráin-kwasai.

Mááka 14:32-42, Árúku 22:39-46

36 amápa'a mirá simásuwesa Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé taai-kanáágúnéyómbá áwí'á Kétésémaniva'a komésa Ísu simátimena séna manká'á máyaiya'a Áánútumpa'a námúnaa kosénaumne séna

37 Pítaawe Sépéti ááninkaiye tí'maena komáyowana umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a kwéuwana

38 simátimena séna kesirunkómá umbaiyé taisa'á pó'a puwóra'naraamba umái máyaumne. maanká'á mé'a kesé kárákwimai máéro séna

39 tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anónnda'an-
iye séna mara'á kumbaéna námúnaavinkemba
séna kesivoó emó kanaán-iye sémo e maanúmbáí-
yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwéma ánivo
kesí imáyáa íma kwaréna'a ená imáyáa kwáráano
Ísu siráiyé.

40 Ísu námúnaa simásuwena kwená kwayó-
kwáásiráútópa'a téna tayuwánómba tuún-
kwaigurówana tayúsená Pítaantavena séna íma
kanaará'á sáwíyanka'a kesé kárákwimai máyáane.

41 Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba
kentópa'a síyáváínivo Áánútumpa'a námúnaa
seró. imáyáago kató isaná áúgomo umbaimó
taimbá mindá áúgáva'a kwéiyé simásuwena

42 moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna
Áánútumpa'a námúnaavinkemba séna minúmbáí-
yántáá'á enópa'a úwoi tíníyemo sina'ó é'a emó
sindantembá mirá ónaumne siráiyé.

43 Ísu námúnaa kosimásuwena kwená kwayó-
kwáásiráútópa'a téna tayuwánómba tuún-
kwaigurésa tógávaate kwéuwana

44 moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á
kwéna ké'naamba námúnaa kosimásuwena
koyauweréna

45 minkáúmbónárauyavena séna tuúmó
kwaiguré'o máyáamba kemá kwaási
úrandaqomba sáwí'o kwéon-kwaasira'a
agaráátinkainasa tátoranaaon-kanaa kwétivo

46 usásinewata kwétiyapata konó. kembó
agaráátinkaniwai kwétiye Ísu siráiyé.

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mááka 14:43-50, Árúku 22:47-53, Yóni 18:3-12

47 Ísu mináímbá kwésuwana kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moórawai áwí'a Yútási tumba kwesé sáwíva-kwaasi taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaésa tumbá mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye miwímá ti'marówasa tumbá

48 ááema Yútási Ísumbo agaráátinkaintavena simátimena séna paruvará umánkáandawaimba tátoraaro siráimba

49 póna Yútási Ísunopa'a téna séna anóndakoo máyaano kwésena paruvará kwéumankowana

50 Ísu séna kesí kwaásiyo ónáe sindáí'a uwó súwasa kwesémo tuwáí Ísumba tátórówana

51 Ísuna kwayó-kwáásívínkémbá moórawai taánasatama ámúrandavinkemba taú'maena aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásígó áá'a agáúsuwowana

52 Ísu kwentávéna séna ená taánasatama ámúrandavimba kwiyuwó. taánasataneimo tínkamiyan-kwaasi anondámo ésa taánasatanei tínkamiyasa puwónááowe.

53 maaráyávé'a imáyáa oró. kesivontávé'o sé'o súwa'naa uwómó senanamó éna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a sáwívarawai íma kanaán-umai táámpanaaowai avekáámbá ti'maráínasa súwa'naa ónááowe.

54 mirámó súndarakai Áánútun-aqi aúváívimba agaimakáin-umbai-yantaa'a kesópa'a íma tisinó. ánivo siráintemba miráumai paáriníye Ísu siráíye.

55 Ísu mináímbá simásuwena tun-kwáásíyávéna

séna kentáv'e'a umóyán-kwáásímán-iye sé'a pó'a taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaé'a kembá tátoranae sé'a kwétewe. sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesáái kwésimatimundara'a íma kembá tátokaawe.

⁵⁶ naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai aúváívimba agaimakáan-aimba kembó mirámó umásínkéne'a kwétewe súwasa kwená kwayó-kwáási amápa'a inkaisésa auwésa kóyáwé uráawe.

anón-kwaasi Ísumba aaí simánkaraan-kwasai.

Mááka 14:53-65, Arúku 22:54-55,63-71, Yóni 18:13-14,19-24

⁵⁷ kwená kwayó-kwáási auwésa kuwasá Ísumba tátorowai áí'maesa aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Káyavaasina naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á amáámba sun-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye torupamáí máyón-daumpa'a móankowana

⁵⁸ Pítaa tínaaemba nénka'a teémáyomba aiva'-mónó-káwáánákóná máápar-ontavinkemba iréna naamaúva'a ména Ísun-ane'o paáríndamo awánáíndayavena i-kwáásiyé méraiye.

⁵⁹ Pítaa máyowasa mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye amáparawai Ísumba tuvuwíyana puwíní-ainkona ááimba avakáá-uwana

⁶⁰ íma kwáyowasa Ísuntavesa mósi-mesi-aimba sésa íma moórá-aimba suwasaráí kae-kwáásígóráí usásinesarai

61 kampa'á sésarai kwemó sisatáámó isáúndaya anóm-bono'-namba Áánútuna naambá kanaán-umai tawísíyuwe'a kaumbo-táwai maisuwé'a ónaumne siráíye suyaná

62 aiva'-mónó-káwáánákó usásinena Ísumba áísaa ena séna mindáramo simánkaayan-aimba anondá íya síníyono súwana

63 Ísu iséna íma aaí súwana aiva'-mónó-káwáánákó séna Áánútu asirayánkwáráwái aúranka'a mé áísaa onda-áímbá árarir-aine su'mai simásimiyo. Áánútumo usásinankaiwai Káráísiti Áánútu ááninkowa'onompo simásimiyo súwana

64 Ísu séna á'a sémpo simátíme'a sé'a naaémba suwánáína'a kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáína ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á umé'a ainámpímbá kumónaumne Ísu súwana

65 aiva'-mónó-káwáánákó arumbá sáwí'a kwéuwana kwená unáánkwátói tarátuwena séna Áánútumba aká'áámba simánkena kwesávái simbá póta mináíntávéta aavimbá mayankéta ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivátá tuwéta Áánútumbo simáímo sáwí'o umánkáintaveta

66 nóraya ónaumno súwasa sáwí'an-ivo tuvuwíyana puwíno sésa

67 Ísumba tuwirááíma kwirankésa tuvuwésa tiyáándeí tuvúwún-kwaasi

68 aká'áámba sésa esávái se Áánútu usásisinkaiwai úne séndawai ómpo kemá nááwa kwétuvuwuna simásimiyo siráawe.

*Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.
Máaka 14:66-72, Áríku 22:56-62, Yóni 18:15-*

18,25-27

⁶⁹ Pítáa naamaúva'a máyowana aiva'-mónó-káwáánákóná kwayór-árásígó awánéna kwenópa'a téna séna Káríri-ayampakewaise maéndawai óne súwana

⁷⁰ Pítáa amáparawai túranka'a séna emó sénda-aimba sáákoma íma kawé'án-iyé simásuwena

⁷¹ máápar-ontavimba komáyowana ó'omba kwayór-ínáámárúgó awánéna máyón-kwaasiyavena séna minkwáásígómá Ísu Násáreti-naopakewaiye maíwaiman-iyé súwana

⁷² Pítáa aika'á maréna séna íma awánáúnda-kwaasiman-iyé simásuwena máyowasa

⁷³ sáwiyanka'a máyómba Pítaanopa'a tésa sésa Ísuna kwayó-kwáásí mirán-kwáásí máyáawata awánemayaundantenkaan-kwaasiraamba éma mináyámpákén-kwáásí tááiraamba kwésene suwaná

⁷⁴ Pítáa séna kampar-áimbó kwésenanamo éna Áánútu sínkaminiye. síyawaimba íma awánáúndana'an-iyé kwésuwana kokórigoma áái súwana

⁷⁵ Pítáa Ísumo simámun-aimba ááka'a maréna mirá siráinka'a kokórigomo ááimo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiman-iyé síníyone siráimba mináimbá ááka'a maréna máápa'a kuména ávááraumai ivi'á taráiyé.

27

*Ísumba Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.
Mááka 15:1, Árúku 23:1-2, Yóni 18:28-32*

1 ivi'á tówasa aaváúmá usónka'a mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye Ísumbo tuvuwíyanamo puwínín-aimba mimbórá-áimbá símaresa

2 Ísumba ayáánka'a asááúmaresa áí'maesa Áróamáani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máankaraawe.

Yútási pukáin-kwasai.

aantá-kwaasi 1:18-19

3 Páírátinopa'a máánkarowana Yútási Ísuna kuntaru'á mairówai Ísumbo tuvuwónááomba awánéna séna ímo mirá oráámbá kemá sáwí'a úne séna kuntaru'ó ésamo ámakon-ontamba 30 ontamba maimaéna mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye miwítopa'a kwéna séna

4 íma sáwí'a uráin-kwaasi agaráátinkauna'a tuvuwónáe'a kwéomba kemá mindá sáwí'a úne súwasa miwí sésa íma kendéiyáán-ivo endéímán-iyé suwaná

5 Yútási minóntámbá anóm-bono'-naumpa'a metuwéna tiyuwéna ánda maimaéna ándákwamba varáiyé.

6 Yútási minóntámbá anóm-bono'-naumpa'a metuwówasa mono-káwáá-kwáási maésa sésa maanóntámbá kuntarur-óntámbá póta amápa-kwaasimo Ánútuntavesamo imáyáamo ésamo máráan-ontampimbo máráandaya kentáási monor-amáámbá karánaumne simásuwesa

7 minóntánkón-áái kwésesa mimbórá-áimbá sésa minóntándéi moórá-marama saweimó kwéom-barama meéyámbakaanasaya mimbárávimbá ó'om-baravaken-kwaasi puwíyan-kwaasi utanááowe siráawe.

8 mirá uráantavesa mimbáráyávésa sésa kuntaru'-márámán-iye siráawasa ívékwara'a mirá kwésewe.

9 mono-káwáá-kwáásí mirán-áimbá kwésesa mimbáramá meeyámbakaamba Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Yéremayamo siráin-aimba paáruraiye. Yéremaya séna

Ísareri aísavutantamba uráawai évakarawai mimbórá-áimbá sésa moóráwaimbo kuntaru'ó ónááon-ontamba 30 ontamba maimaésa

10 saweimó kwéom-barama meeyámbakaamba Ísóigo simásímakaintemba mirá ónááowe Yéremaya siráimba pósa mirá uráawe.

Páírátí Ísumba áísaa uráin-kwasai.

Mááka 15:2-5, Árúku 23:3-5, Yóni 18:33-38

11 Ísumba Áróamáani-kamaani-kawaanakonopa'a máánkówana kwenaúranka'a máyowana áísaa ena séna Yútaa-kwasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwasa

12 mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwasíye ó'on-o'on-aintavesa aaivimbá mayánkówana Ísu iséna íma aai súwana

13 Páírátí Ísumba áísaa ena séna sáwívar-aimba kwésimankaavo íya kwéisaano súwana

14 Ísu iséna amápar-aintavena íma anondá aai súwana kámááni-kawaana'a Páráítí sáwívar-imayaa uráíye.

Ísumba aráá'a tuvúwóro siráin-kwasai.

Mááka 15:6-15, Árúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

15 naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba Áróamáani-kamaani-kawaanako séna amáparawai torupamáí mésa aamoí ésa ándáva'o máyáin-kwaasi áwí'a tewa'á ayúrankanaumne séna minkánáá miráumai ándá-kwaasi kwéayurankaiye.

16 Ísumba Páírátinopa'a máánkónka'a moóráwai áwí'a Párápási amáparawai kwenáái ísarowai ándáva'a máyowasa

17 sáwíva-kwaasi torupamáí máyówana Páírátí tísaa ena séna ándáva'o máyáan-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a tewa'á ayúránkáano. Párápásiya'i. Ísu Áánútumo usásinankaiwaiye kwésewaina'iyó séna

18 Páírátí imáyáa éna séna mono-káwáá-kwáási Ísuntavesa íma anón-kwaasi-i'a ínkwáe sésa táto'maesa kesópa'a máankaraawe séna mináimbá tísaa uráiyé.

19 Páírátí mináimbá kwétisaa-ena aaimó ísón-daumpa'a máyowana awainínkó moóráwaimba ai'marówana kwenópa'a téna séna enawainínkó séna no'wáámba kaaimbá awánáúnda minkwáásígó íma sáwí'a uráisana sirunkó umbái kwétaivo íma aavimbá mayankaaó siyé simámakaiye.

20 awainínkón-áái kwésimamumba mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye úwoi-kwaasi sáwívarawai kwakwiyésa sésa Páírátintave'a sé'a Párápásimba ayúránkénasa Ísumba tuvuwíyana puwíno simáméro simátímúwana

21 Páírátí moórágwara'a tísaa ena séna minkáé-kwáásívínkémbá nááwana ayúrankanaumno

súwasa miwí sésa Párápásimba ayúrankaao suwaná

²² Páírátí séna Ísumba Áánútumo usásinankaiwainemo sewáimbá nóra ónaumno súwasa amáparawai sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná

²³ Páírátí séna nóra-sawira uráina'iyo súwasa anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae iráawe.

²⁴ mináimbá símae iyúwana Páírátí miwí táái íma kanaán-umai karánaumne-imayaa éna amáparawai áái'a tíyáavo séna táávepimba nombá atímarena amáparawai túranka'a umásítai'a éna ayáamba sese éna séna mindákómó puwínin-umbai-yantaa'a kesiyáámpimba íma kwáyáivo kentiyáámpimba kwáyáíye súwasa

²⁵ amáparawai sésa puwínata mimbéyámbá kentáásísaavutantambo ónááowaiseya mayánaumne suwaná

²⁶ Páráítí Párápásimba ayúrankena i-kwáásí simátimuwasa Ísumba áwí-andanej áwíruku'nowana Páírátí séna áí'mai taaira'á tuvuwíyana puwíno séna Ísumba i-kwáásír'á tímakaiye.

*i-kwáásí Ísumba simái sáwí'a uráan-kwasai.
Máaka 15:16-20, Yóni 19:2-3*

²⁷ Páírátí Ísumba kwená i-kwáásír'á timúwasa áí'maesa kámáani-kwaasiti naaúmpa'a móankesa amápar-i-kwaasi tááyowasa tamésa

²⁸ kwená unáánkwátói ayú'maesa naaeyanyán-únánkwátói anón-kwaasiti unáánkwátóiman-íye sésa Ísumba umánkesa

29 anón-kwaasiti kánumo'an-iye sésa áwí-andama owepamáí Ísu a'nómpímbá kuvérankesa tááúmba ayáánúrapa'a torankésa kanaaráa'a ankésa moóra-mora-umai kivaíresa sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'á óne sésa

30 tuwirááíma kwirankésa ayáámpimbo toránkón-taumba mairésa a'nónká'á tuvánto'na kwéesa

31 kanaaráa'a ánkáyuwesa naaeyayán-únánkwátói ayú'maesa kwená unáánkwátói umánkesa tuvuwíyanamo puwíndava'a áí'maesa kuráawe.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Mááka 15:21-32, Árúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

32 i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwai Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáímoni aampa'á kwétuwasa i-kwáásí tátoresá Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwaatarankesa sésa áwa'naa umai tiyó suwaná mirá úwasa

33 kwésa moóra-marago áwí'a Kórigótaava'a kwésa mináwíkóná ááimba a'nómayaampare supa'á kwésa

34 ándá-aran-domba mairésa áí'a ánásainkwae sésa ikaa'ó vai-yántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámúwana óika'a ma'mai awánéna íma naráíye.

35 Ísu íma nówasa áí'maesa taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmaresa kwená unáánkwátói mayánáe sésa aávéiya kwétiyaananaya nááwa usáyaaitaindawai mayáníyo sésa mirá ésa

36 mara'á mésa Ísunka'a kárákwiresa

³⁷ Ísumbo tuvúwúwanamo puwún-ainkona ááimba aúváivimba agaimarésa sésa Ísu Yútaa-kwaasiti kawááná'án-iyé agaimarésa a'nónká-táírá'á mósá marésa

³⁸ umóyántémo uyan-kwáásírái tí'maesa Ísumba évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmaresa mara'á mésa minkwáásírá'á kárakwirowasa

³⁹ évakarawai tésa tiyáámba tóipimba áákesa timánáantata'a umánkesa aká'áámba simánkesa sésa

⁴⁰ úwé emá séma anóm-bono'-namba tawísíyuwe'a kaumbo-táwai maisuwé'a ó'omba ónaumne siráampo Áánútu ááninkomo émo e esávái enáúma áwa'naa ema eyáárika'a taairakémbá taútuwe marapá'á kumuwo siráawe.

⁴¹ suwasá miráumai mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sun-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye kanaáráá'a ankésa

⁴² sésa ó'owi túwa'naa ena kwesávái kwenáúma íma kanaán-umai áwa'naa íníye. Ísareri-kwaasiti kawááná'á úne seémáyáimba póna árai'o seémáyáindamo éna kweyáárika'a taairakémbá kumínata awánéta séta árai'a Áánútu áánimban-iyé sénauumne.

⁴³ Áánútuntave'a asiramái máyaunda Áánútu áánimba úne seémáyáimba Áánútumo áwa'naa ónái sénaraai ívé'a áwa'naa isinó suwasarái

⁴⁴ miwímó suntembá umóyántémo uyan-kwáásírái évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowairai kanaáráá'a Ísumba ánkaraaiye.

Ísu pukáin-kwasai.

Mááka 15:33-41, Árúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

⁴⁵ Ísumba kanaaráa'a ánkówana kwáyá'wái amápa'-mapa'a túnkwená auváúmá kaapa marówana túnkumba

⁴⁶ Ísu anónka'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba séna eroi eroi rama sapataniyemo sùn-aimba maarán-áimbá séna Áánútu kesí Áánútuwo nóra séwa siyuwáánó súwasa

⁴⁷ minká'ó máyón-kwaasi isésa évakarawai sésa naaová'á Áánútun-ai simátímakaiwaimba Íráiyaamba kwéaayaiye suwaná

⁴⁸ moóráwai isaaiséna paru-táyánáma maimaéna ándá-aran-domba íkaa'-nómpímbá tu'maéna oviyen-támayopimba kinúvaimena naínkwáe séna Ísu óika'a mósá marówasa

⁴⁹ évakarawai sésa Íráiyaama kuména áwa'naa íni. íya áwa'naa íníyo séta amu'maréta máyaumne suwaná

⁵⁰ Ísu moórágwara'a anónka'a kwésena avowa ayáámpimba kwenamambá to'maréna pukáiyé.

⁵¹ Ísu puwúwana anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá úmakomba sanaan-áyáírákémbá utaváá'maena marapá'á móru taváákaar-umai kaesé umágúwana póna Áánútunopa'a iyónááon-amba kwi'marówana anóm-barima tówana anón-ontantomba tawákaa'a kwéuwana

⁵² utámárom-buri-aivimba awááumaron-ontamba akwákúwasa Áánútuna kwaasi sáwívarawai pukómpinkemba usásinesa

⁵³ utámárom-buri-aivinkembausásine-mesa Ísu pukéna usásinon-tawai Yérúsaremu-naopa'a paárúwasa sáwívarawai awánaraawe.

54 Ísu puwúmba i-kwáásítí kawáánákówé kwená i-kwáásiyé Ísumbo kárákwimaresamo máyówai marímo tówanamo amápa-tantaa'o paárúmba awánésa ávááraumai táátavesa ésa sésa árai'a kwemá Áánútu ááninkoman-iyé siráawe.

55 mináimbá sumbá sáwívar-inimba awánanae sésa tumbá némpa'a tamésa awánara. minínintómbá Káríri-ayampakembo Ísun-ánaagembo kwa'maésamo áwa'naa úmaesamo Yérúsaremuva'o tiráan-inintompinkemba

56 moórá-inimba Mágátáraa-naopaken-ininko áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba Yémésinte Yósépite tinówa áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba Sépéti ááninkai tinówa úwasa évakar-inintonkwara'a tamésa awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Máaka 15:42-47, Árúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

57 minínintómbá tamáyówana enónka'a moóráwai óísankwarawai áwí'a Yósépi Árímatíyaa-naopakewai Ísun-aaiyavena áraire súwai

58 Páirátinopa'a téna séna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana kwená i-kwáásiyávéna séna Ísun-auma maimái áméro súwasa mirá uwaná

59 Yósépi Ísun-auma tamaimái aúná-ampantavimba asááumai

60 maimaéna kemó púwónasamo utamásínkéne sénamo aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámarena óika'a anón-ontandei awááumasuwena kúwasarai

61 Máriaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araámáo úwasarai mara'á mésarai

Ísumbo utamánkóm-buri-aivimba karátuwesarai méraaiye.

Páírátí utamánkáapa'a kárákwiyoro siráin-kwasai.

⁶² minínínkáí kará'matuwesarai máyóyasa usá aaváyaavimba savaatirá'á mono-káwáá-kwáásiyé ámáán-kawaa-kwaasiye Páírátinopa'a tóyo ésa

⁶³ sésa anóndakoo úwoimo aúvamai máyáinka'a kampar-áintémó siwái séna kaumbo-táwai maisuwé'a púwóndavinkemba usásinanaumne siráimba ísaraundaya sááka'a makáundaya po

⁶⁴ i-kwáásí ti'márénasa kaumbo-táwai utámáráam-buri-aivimba kogárákwiresa awánaaro. kwená kwayó-kwáásí

kwenáúma asímbaesa aúpá'á utámaresa sésa pukáimpinkemba usásinkaiye seváinivo. mirán-áimbó síyanamo éna minkámpár-áínkó ááémo siráin-kampar-ainkomba usáyaaitaivainivo suwaná

⁶⁵ Páírátí séna kentí i-kwáásí ti'maréwasa sentení'a umái mimbúrí-áívimbá kawé'á umái kárákwiyoro súwasa

⁶⁶ kwésa kwaási murí-áívimbá usáveraavo sésa sanómbá maimaésa móaraapamaranae sésa kurésa mirá maúmaresa i-kwáásí mátiyuwesa kóuraawe.

28

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mááka 16:1-10, Árúku 24:1-10, Yóni 20:1-18

¹ Yútaa-kwaasimo agándon-kanaa ánásowasarai sontaará'á usá aaváyaavimba aaváúmá usónka'a Máriaa Mágátáara-naopaken-ininko úwana

araámáo úwasarai Ísumbo utamánkáapa'a
koawánanae sésarai kuyambá

2-3 anóm-barima tówana Ísóigona kwayó'nákó
kwíyómpakemba kuména kwenóikakemba
aaváúmó usénamo intembá kwéuwana kwená
unáánkwátóirakemba ainánkómó intembá
kwayání'a kwégowana kuména murí-áigón-
óika'a makón-ontamba kunakwátuwena
minóntánká'á mara'á máyowana

4 mimbúrí-áírá'ó kárákwiyuwai ávááraumai
táá'a kówasa tiyántámbá kwétowana tímáávomba
kavúkuraiye.

5 kárákwiyuwai mirá kwéuwasarai minkáér-
ínímbá kuyaná kwíyómpakewai minínínkáí
simátimena séna íma táá'a kaíno Ísumba taaira'á
tuvúwówana púwíwaimba taawánayae sékaimo
téyamba ísaraumne.

6 kwemó siráintemba pukáimpinkemba
usásinena kówéna íma maanká'á máyáivo
utamánkaraampimba uawánékai

7 isaaisékai kwená kwayó-kwáásí
kosimátimekai sékai Ísu pukáimpinkemba
usásinena kentí aiva'á Káríri-ayampa'a kwína'a
koawánanaaowe. mináímbá kosimátímékaiyo
siráíye.

8 súwasarai minínínkáí avekáámbá
utamánkópa'a tuwésarai táátavesarai uyaná
tirunkó aamoí úwasarai kwená kwayó-kwáásí
kosimátimiyantavairai aampa'á kuyambá

9 Ísu minínínkáí tuwánéna séna náávava
máyaayano súwasarai anóndakoma iyé-ímáyáá
ésarai kwenáísamaivimba tamésarai aísamaira'a
tátóresarai kwená imáyáa mósá máróyana

10 Ísu simátimena séna kesívá'awaawi kosimátimiyasa Káriri-ayampa'a komésa suwánaaro Ísu siráiyé.

utámáropa'a kárákwiraawaiti kwaasái.

11 Ísu mináimbá súwasarai kwemó súntemba minínínkáí aampa'á kuyambá utámáropa'o kárákwiyun-i-kwaasi évakarawai Yérúsaremu-naopa'a kwésa mono-káwáá-kwáásí paárúntantaa'a kosimátímúwasa

12 mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye torupamáí mésa aái simái mimbórá-áimbá símaresa utámáropa'o kárákwiyun-i-kwaasi anón-ontamba timésa

13 simátimesa sésa maarán-áimbá simátíméro. no'wáamba suún-kwaiguráunasaya Ísuna kwayó-kwáásí tésa kwenáúma umóyámbá maimaésa kóuraawe kosimátíma'mae'a nááóro.

14 Páírátimo mináimbó isáínataamo éta moórá-ainkwará'a simáménanaya keinárawa'a íma aavimbá maitinkáníye suwasá

15 miní-kwáásí isésa óntamba maimaésa kurésa sunten-áíné su'mai kosimátíma'mae nááúwana mináínkó kóyáwé úwasa ísaraamba ívékwará'a Yútaa-kwaasi kwéisaawe.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mááka 16:14-18, Árúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

16 Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba moórá kumbaimái-kwaasi Káriri-ayampa'a Ísumo minómáká'á komáéromo sirón-omaka'a komáyówana

17 miwí túranka'a paárúwasa awánésa kwená imáyáa mósá márówasa évakarawai kaer-ímáyáá

ésa sésa Ísu pukáimpinkemba usásinkaiyo.
ó'owawa iyó suwaná

¹⁸ Ísu miwítí egwaa'á taména séna Áánútu
asirayámbá siména séna kwíyómpare maraparé
kárákwiyuwo simbá

¹⁹ pó'a mindáyave'a amápa'-marava'a kesáái
simátíma'mae nááiyasa kesí kwaási-i'a ésa
kesivowé kemá kwenááninkowe kwenamankóé
tarúmai máyaiya'a kentáásúwíka'a nombá
pétinke'a

²⁰ simátíma'kaunda-aimba kwarésa asiramái
tátoraigwae sé'a simátíma'mae iyóro. maramá
kwáyaindara'a keinárawate mé'a ívé'o
kwáyáin-tantaa'o ánásaindara'a keinárawate
ménaundayave'a imáyáa úmae iyóro Ísu siráiyé.

kemá Mátíyu sún-da-aimba ánásaiye.

aúná-aimba simái tarúmakain-kwasai
The New Testament in the Kosena Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kosena long Niugini

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kosena

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

363afe94-0b4c-5e94-bf3b-b68ce841dec7